

INSTITUT DE L'ARBOÇ

CONSERVACIÓ DE LA MEMÒRIA

LES VIDES PERDUES DE LA GUERRA CIVIL

ALUMNE: HEL·LENA PORTA VALLDOSERA

TUTOR: JESÚS ESTRUCH CUCARELLA

*Per tots aquells que no van poder tornar a casa
i per les seves famílies, que van quedar en el buit i la incertesa.*

*També a la memòria dels meus besavis, avis i familiars,
per evitar que s'arribi a oblidar el que van viure.*

ABSTRACT

CATALÀ

Aquest Treball de Recerca tracta de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) així com les conseqüències que aquesta va tenir per a les persones que la van viure, des del punt de vista de la meua família i del meu poble.

Amb aquest treball es pretén descobrir i deixar per escrit allò que va passar amb els meus familiars durant la guerra i exposar les repercussions negatives que va tenir aquest conflicte per a ells.

Pel que fa a les hipòtesis plantejades, generalment se centren en si s'està fent prou per a garantir la memòria democràtica i si, en lloc d'enfocar la guerra només des dels fets, se n'ha de parlar des d'un punt de vista més personal i basat en experiències, encara que això comporti reobrir ferides i recordar temps difícils.

Gràcies a la memòria oral, a les cartes escrites pels meus besavis i documents de fonts locals, he tingut l'oportunitat de conèixer la meua història familiar i del meu poble i voltants durant la guerra i la postguerra. Això m'ha permès entendre situacions de la vida quotidiana que han estat marcades per conseqüències del conflicte que encara avui en dia continuen presents en la societat.

Paraules clau: Guerra Civil Espanyola, família, conseqüències i memòria democràtica

CASTELLÀ

Este trabajo de investigación trata de la Guerra Civil Española (1936-1939) así como las consecuencias que tuvo para las personas que la vivieron desde el punto de vista de mi familia y mi pueblo.

Con este trabajo se pretende descubrir y dejar por escrito aquello que sucedió a mis familiares durante la guerra y exponer las repercusiones negativas que tuvo este conflicto para las personas cercanas a mí.

En cuanto a las hipótesis planteadas, generalmente se centran en si se está haciendo lo suficiente para garantizar la memoria democrática y si, en lugar de enfocar la guerra solo desde los hechos, hay que hablar de ella desde un punto de vista más personal y basado en experiencias, aunque eso comporte reabrir heridas y recordar tiempos difíciles.

Gracias a la memoria oral, las cartas escritas por mis bisabuelos y documentos de fuentes locales y comarcales, he tenido la oportunidad de conocer mi historia familiar y de mi pueblo y alrededores durante la guerra y la posguerra. Esto me ha permitido entender situaciones de la vida cotidiana causadas por consecuencias de la guerra que todavía hoy en día siguen siendo presentes en la sociedad.

Palabras clave: Guerra civil española, familia, consecuencias y memoria democrática

ANGLÈS

This research project is about the Spanish Civil War (1936-1939) as well as the consequences it had for the people who lived it from my family's outlook and my hometown's.

The aim of this assignment is to discover and set down, in order to prevent it from being forgotten, what happened with my relatives during the wartime and expose the negative impact of this conflict on them and the places they lived in.

Regarding the hypotheses raised, they are generally focused on whether enough is being done to assure democratic memory and if, instead of approaching the war only from the facts, it is necessary to talk about it from a more personal perspective based on experiences, even if this requires reopening wounds and remembering tough days.

Mainly, the oral memory, the letters written by my great-grandparents and some documents from local and regional sources have given me the opportunity to get to know my family's history and the history of my town and its surroundings during the Civil War and the postwar period. This has led me to understand situations of daily life affected by the consequences of the war that are still present in today's society.

Key words: Spanish Civil War, family, consequences and democratic memory

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	7
1.1 Hipòtesis i objectius.....	8
1.2 Metodologia.....	8
2. TEMPS DE GUERRA.....	10
2.1 Context històric general.....	10
2.1.1 Bàndols i aliats.....	10
2.1.2 Desenvolupament.....	11
2.1.2.1 La guerra a Catalunya.....	12
2.1.2.2 La guerra al Penedès.....	14
2.1.3 Fosses comunes.....	16
2.1.4 Camps de concentració.....	18
2.2 Context històric comarcal i local.....	19
2.2.1 Dades sobre la població i demografia.....	19
2.2.1.1 Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf (Penedès).....	19
2.2.1.2 Castellet i La Gornal.....	21
2.2.2 El Vesper de la Gloriosa.....	23
2.2.2.1 Aeròdrom de Santa Oliva.....	24
2.2.2.2 Aeròdrom de Santa Margarida i els Monjos.....	24
2.2.3 El refugi de bombes de La Gornal.....	25
3. LA POSTGUERRA I LA DICTADURA FRANQUISTA.....	26
3.1 L'Espanya franquista de postguerra.....	26
3.2 La llei de la memòria democràtica a Espanya.....	28
3.3 La llei de la memòria democràtica a Catalunya.....	29
3.4 Les lleis de memòria històrica d'altres països i diferències amb l'espanyola.....	30
4. ANÈCDOTES DELS VEÏNS DE LA GORNAL.....	32
4.1 Dels incidents revolucionaris abans i a l'inici de la guerra.....	32
4.2 Del poble i voltants durant la guerra.....	34
4.2.1 Les bombes queien prop del poble.....	34
4.2.2 La mort del soldat republicà a mans de la guàrdia mora.....	34
4.2.3 Les fosses comunes de La Gornal.....	35
4.3 De la postguerra.....	37
4.3.1 La situació de les famílies.....	37
4.3.2 La Causa General a La Gornal.....	37
4.3.3 L'escassetat d'aliments.....	37
4.3.4 La depuració de funcionaris i l'escolarització dels infants.....	38
4.3.5 L'església de La Gornal.....	39
5. TREBALL DE CAMP.....	40
5.1 La meva família.....	40
5.1.1 Arbre genealògic.....	41
5.2 Família Valldosera-Guardià.....	43
5.2.1 Víctimes directes.....	43
5.2.1.1 Joan Valldosera Rosell.....	43
5.2.2 Víctimes indirectes.....	50

5.2.2.1 Maria Guardià Cucurella.....	50
5.2.2.2 Antonio Valldosera Guardià.....	53
5.3 Família Montserrat-Lluch.....	57
5.3.1 Víctimes directes.....	57
5.3.1.1 Joan Montserrat Rigol.....	57
5.3.1.2 Anna Lluch Tort.....	60
5.3.1.3 Cecília Tort Font.....	63
5.3.1.4 Josep Lluch Tort.....	65
5.3.2 Víctimes indirectes.....	68
5.3.2.1 Mercè Montserrat Lluch.....	68
5.3.2.2 Josep Montserrat Colet.....	72
5.3.2.3 Maria Ventosa Campanera i Josep Lluch Tort.....	74
5.4 Recerca dels cossos dels familiars desapareguts durant la guerra.....	77
5.4.1 El programa d'identificació genètica.....	77
5.4.2 El procés per part dels descendents dels desapareguts.....	78
6. CONCLUSIÓ.....	80
6.1 En relació a les hipòtesis.....	80
6.2 En relació als objectius.....	81
6.3 Problemes que han sorgit.....	82
6.4 Que m'ha aportat aquest treball?.....	83
7. FONTS DOCUMENTALS.....	84
7. 1 Arxius.....	84
7. 2 Webgrafia.....	84
7.3 Bibliografia.....	87
7.4 Fonts orals.....	87
8. AGRAÏMENTS.....	88
9. ANNEXOS.....	89
9.1 ANNEX A - Documents de Joan Valldosera Rosell.....	89
9.2 ANNEX B - Documents de Maria Guardià Cucarella.....	108
9.3 ANNEX C - Documents de Joan Montserrat Rigol.....	128
9.4 ANNEX D - Documents d'Anna Lluch Tort.....	137
9.5 ANNEX E - Documents de Cecília Tort Font.....	149
9.6 ANNEX F - Documents de Josep Lluch Tort.....	150
9.7 ANNEX G - Documents de Mercè Montserrat Lluch.....	152

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball de recerca es centra en la Guerra Civil espanyola de la qual tots hem sentit parlar, però des d'un punt de vista diferent i sovint oblidat: l'afectació de les persones que la van viure, tant directament com indirectament.

Des de ben petita la meva família m'ha explicat parts de la nostra història, però sempre hi ha hagut un tros d'aquesta que ha estat mig desdibuixat i ple de buits que mai s'han pogut omplir. Aquesta etapa de la qual m'ha arribat informació incompleta i desordenada són els anys de la guerra i la postguerra espanyola dominada pel franquisme, tema en què he decidit centrar la meva recerca per descobrir què va passar amb els meus avantpassats durant la guerra i com va afectar aquesta a la meva família i el meu entorn geogràfic. Com que aquest període històric ha estat estudiat en moltes cerques prèvies a la meva, he volgut enfocar-lo des d'un vessant més personal de manera que aquest treball pot servir per mostrar una realitat sovint oculta per aquells que s'interessen per aquest conflicte bèl·lic.

"Conservació de la memòria, les vides perdudes de la Guerra Civil" és el títol triat per a representar el meu treball.

Amb la primera part d'aquest pretenc donar importància al fet de mantenir vius els records d'històries passades i dels familiars desapareguts en temps de guerra que no van tornar. Considero que conservar la memòria és completament necessari per a aprendre de la història i recordar els fets més importants del nostre passat que van marcar generacions i famílies senceres.

D'altra banda, amb la segona part del títol busco explicar de què tracta el meu treball, ja que parlo de la guerra des de l'experiència dels que la van viure i volen, i poden, compartir els seus records. Normalment, quan sentim l'expressió "vides perdudes" pensem en les persones que han mort, però no només és així. Les vides perdudes de la Guerra Civil són aquelles que no es van poder viure en plenitud per culpa d'aquesta. Per mi són totes aquelles que van estar condicionades pel conflicte bèl·lic i les seves repercussions, unes vides que haurien pogut ser completament diferents si la guerra no hagués arribat a esclatar.

Així doncs, en aquest treball s'hi pot trobar la història de la guerra en el meu entorn proper tant personal com geogràfic mitjançant la recerca feta sobre la participació dels meus avantpassats en el conflicte i l'afectació d'aquest fet en el meu poble i voltants.

Hi ha diferents motius pels quals he basat el meu treball de recerca en aquest tema.

En primer lloc, volia investigar sobre la meva història familiar i deixar-la per escrit perquè mai no s'oblidi ni es perdi amb el pas del temps.

En segon lloc, perquè em va semblar interessant poder explicar les conseqüències menys conegudes d'un tema que ha tingut tant ressò i influència en la societat.

I, en tercer lloc, volia explicar la història des d'un punt de vista basat en vivències de testimonis reals de la guerra diferent al que estem acostumats.

Puc dir que aquest treball m'ha servit per a passar temps de qualitat amb la meva família i aprendre sobre aquesta, a més de conèixer un fet històric que, socialment, no ha rebut la importància i visibilització suficient a causa de la transició del franquisme cap a la democràcia.

Per mi és important parlar sobre la guerra perquè encara avui en dia, quasi noranta anys després, és un tema tabú del qual no s'acostuma a parlar per por d'obrir ferides que fan mal. També cal dir que una cosa de la qual molta gent no n'és conscient, és que ja no queden gaires testimonis d'aquells fets i estem deixant perdre una part molt valuosa de la nostra història per no parlar-ne ni documentar-ne les experiències dels que en tenen alguna cosa a dir. Per això mateix, com més aviat comencem a tractar de registrar els fets produïts durant el període històric de la Guerra Civil, més informació podrem aconseguir per part de tots aquells que van viure-ho.

1.1 Hipòtesis i objectius

Les hipòtesis que m'he plantejat resoldre durant el Treball de Recerca giren al voltant de la memòria democràtica i les conseqüències de la Guerra Civil que encara tenen repercussions avui en dia. Les preguntes que m'han sorgit han estat: S'està fent prou per a garantir la conservació de la memòria democràtica i per a intentar revertir els efectes negatius de la guerra? S'està parlant suficient de com va ser realment aquest fet històric a banda del que es mostra en els llibres de text? Què és millor, obviar el tema per no reobrir ferides, o bé és necessari treure-ho tot a la llum perquè les ferides es tanquin correctament?

A més a més, hi ha una sèrie d'objectius que m'agradaria poder assolir amb la recerca duta a terme en aquest treball. Alguns d'aquests són: aconseguir tota la informació possible sobre la participació dels meus familiars a la guerra i la manera en què aquesta els va afectar; intentar trobar els cossos dels meus avantpassats desapareguts durant la guerra; entendre quina repercussió té una guerra a escala social i personal; descobrir com va ser el desenvolupament de la guerra al meu poble (Castellet i La Gornal, Alt Penedès) i voltants, i donar a conèixer com va ser la guerra i la postguerra per a les persones que la van viure en primera persona.

1.2 Metodologia

En primer lloc aquest treball és de caràcter subjectiu i personal, doncs està basat principalment en vivències i experiències de persones que em són properes i que van viure un fet històric i l'expliquen des del seu punt de vista tal com el recorden. Per tant, no mostra tota la part de la història, ja que cada persona va viure els fets i els recorden d'una manera única i diferent.

Pel que fa a la gestió del temps, després de triar el tema, assignar-me un tutor i haver-me reunit amb ell vaig decidir aprofitar l'estiu per fer les tasques demanades, iniciar la recerca d'informació per la part teòrica i començar la part pràctica.

Un cop sabia què era el que volia fer, vaig prioritzar la part pràctica abans que la teòrica, doncs per aquesta necessitava dur a terme una conjunt de tràmits que acostumen a ser llargs i farregosos.

Per a la part teòrica, he fet ús de diferents fonts d'informació: Llibres i articles que recullen històries i dades tant a nivell local com comarcal; espais web i suports digitals; llibres de text educatius i escolars; arxius comarcals de l'Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf i estatals...

D'altra banda, per al treball de camp, he utilitzat: Arxius locals, comarcals i diocesans; documents del registre civil de diversos pobles; documents digitals i articles; arxius personals de la meva família i amics que m'han facilitat informació útil per al meu treball; llibres escrits per persones properes al meu poble en que narren la seva vida o estudis sobre la guerra i la postguerra; entrevistes a testimonis; proves genètiques del programa "Identificació genètica"...

Durant la cerca d'informació, m'he trobat diverses dificultats, algunes esperades i d'altres que m'han fet modificar la planificació del temps.

De manera general, el principal contratemps ha estat la falta de documentació que s'ha conservat d'aquella època, ja que no es registrava ni documentava tot allò que és feia. Això ha fet que avui en dia hi hagi buits documentals que han obstaculitzat la cerca d'informació. A més a més, les dades registrades i les estadístiques realitzades d'aquella època no són del tot fiables i acostumen a variar segons la font utilitzada per a buscar informació.

En la part pràctica, hi ha hagut diverses complicacions que han dificultat la troballa d'informació d'experiències i de la meva família.

D'una banda, el fet que cada cop hi hagi menys testimonis que van viure els fets d'aquell període històric, ha resultat en que es perdi una part de la història i no es puguin recordar totes les anècdotes ni versions.

D'altra banda, m'he trobat amb alguns problemes administratius a nivell local i comarcal, ja que durant el període de la Guerra Civil la localitat de Castellet i La Gornal, poble on es desenvolupen bona part dels esdeveniments que van condicionar la meva família, era part de la comarca del Garraf tot i que, tant abans d'aquell moment com després, ha format part de l'Alt Penedès amb la qual cosa, hi ha molts documents extraviats per culpa de les diferències comarcals i els que encara es conserven estan guardats en arxius diferents i dispersos, complicant-ne així la troballa.

Una altra tasca complicada ha estat aconseguir fotografies i imatges d'aquell moment o d'alguns membres de la meva família. En aquella època no es feien fotografies amb la freqüència actual ni es conservaven com avui en dia, la qual cosa fa que la garantia de conservar les poques que es van arribar a realitzar sigui poca o nul·la.

També m'he trobat que en els diferents documents que he pogut aconseguir els noms i cognoms de les persones estan escrits de diverses maneres i amb modificacions ortogràfiques. Això és causat pel bilingüisme del català i el castellà del moment en què eren escrits. Aquestes confusions en la redacció dels noms també les explicaria el fet que molts cops es recordessin malament els cognoms o, en ser registrats des de la memòria oral, hi hagués variacions.

2. TEMPS DE GUERRA

2.1 Context històric general

La Guerra Civil espanyola va ser un dels fets històrics més importants del segle passat dins de l'Estat Espanyol. Primer de tot, cal posar en context el moment de l'acció bèl·lica, què va ser el que la va causar, qui hi va participar, quins van ser els principals punts d'inflexió, com va ser el seu desenvolupament, quin va ser el cost humà d'aquesta, entre d'altres, per després poder entendre millor el context local i el treball de camp.

2.1.1 Bàndols i aliats

En la Guerra Civil hi va haver dos bàndols diferenciats amb uns objectius ben diversos.

D'una banda, el govern constitucional i democràtic de la República que rebia el suport d'institucions com la Generalitat de Catalunya i de diversos sindicats i partits polítics (com la CNT, la FAI, la UGT, Esquerra Republicana de Catalunya, l'Estat Català, el PSUC...)

Internacionalment, rebien el ajuda de les Brigades Internacionals (unitats de voluntaris de tot el món disposats a lluitar contra el feixisme), la Unió Soviètica i Mèxic.

El principal objectiu del bàndol republicà era defensar la mateixa existència del govern, la democràcia i la seva ideologia.

Cartell de les forces
republicanes.
FONT: blogger.com

D'altra banda, el bàndol nacional també anomenat feixista estava format per una part de l'exèrcit nacional que va liderar el cop d'estat contra el govern democràtic, la "Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (JONS)" (partit també conegut com La Falange d'ideologia feixistes), la Comunió Tradicionalista Carlista (moviment polític de tendència ultraconservadora) i els requetés (organització paramilitar carlina de tendències ultraconservadores a favor de la religió i la monarquia que, durant la guerra, va donar suport al bàndol franquista en llocs com Navarra i el País Basc).

En l'àmbit internacional, els aliats d'aquest bàndol van ser la Itàlia feixista, l'Alemanya nazi i Portugal. Per aquests països, sobretot per Alemanya, Espanya va ser, durant la Guerra Civil, el seu camp de proves de nou armament que posteriorment va ser utilitzat en la Segona Guerra Mundial.

Els objectius que perseguien els nacionals eren enderrocar el govern d'esquerres el qual havia estat triat mitjançant la democràcia i en el seu lloc imposar un nou govern amb ideologia feixista, conservadora i de dretes.

2.1.2 Desenvolupament

L'any 1931 es va proclamar la Segona República Espanyola enmig d'una situació caracteritzada per la polaritat política entre les diferents ideologies i, després d'uns anys d'estira-i-arronsa entre les principals famílies polítiques del país (alternant les victòries a les eleccions), una nova victòria de les esquerres en les últimes eleccions va conduir al descontentament de les tendències més conservadores, de manera que el dia 18 de juliol de 1936, bona part de l'exèrcit va dur a terme un cop d'estat que va tenir el suport d'organitzacions polítiques en contra del republicanisme com els falangistes, els tradicionalistes, els monàrquics... Aquesta unió es va començar a conèixer com el bàndol nacional, o franquista, al començament de la guerra.

Els nacionals van intentar agafar el control d'òrgans de poder d'algunes ciutats per acabar amb el Front Popular, defensors del govern democràtic i republicà, però la resposta popular va resistir l'alçament juntament amb el govern legítim i les entitats d'esquerres.

En aquest moment, el territori espanyol va quedar dividit entre totes dues ideologies i dues zones i va començar la Guerra Civil Espanyola.

Mapa del suport de les dues zones al juliol de 1936.

FONT: buxaweb.cat

Després de més de dos anys i mig d'enfrontaments en diverses zones entre els dos bàndols per intentar aconseguir el domini de tot el territori i guanyar el conflicte, el dia 1 d'abril de 1939, la guerra es va donar per acabada a tot el territori espanyol quan els Nacionals van aconseguir controlar-lo tot.

2.1.2.1 La guerra a Catalunya

Al territori català, el dia 19 de juliol de 1936 hi va haver un aixecament militar, tal com ja havia passat a altres zones, però va fracassar.

Durant la guerra, Catalunya va defensar la república i va enviar molts dels seus ciutadans a lluitar per l'Exèrcit Popular a fronts com el d'Aragó, de manera que l'agricultura i la indústria del país van quedar perjudicades i es va notar en l'economia i l'oferta de productes de necessitat bàsica.

A l'inici de la guerra, Catalunya era territori de rereguarda i era molt sovint atacat per l'aviació italiana amb nombrosos bombardeigs. A més a més, molts refugiats arribaven al territori català fugint dels nacionals i s'aturaven a Catalunya.

Per tal de protegir la població dels atacs aeris, es van construir refugis a les zones habitades i sirenes per avisar del perill.

Tota aquesta situació bèl·lica, comportava també escassetat d'aliments, racionament i l'aparició d'un mercat negre i de l'estraperlo.

La població vivia sempre amb la por al cos pels atacs, les males notícies de la premsa o dels seus familiars destinats als diferents fronts oberts... sense saber quan acabaria el conflicte i l'escassetat de menjar i recursos.

La guerra va arribar definitivament a Catalunya el 15 d'abril de 1938, quan les tropes nacionals van arribar al mar Mediterrani i van deixar el territori català aïllat de la resta de territori republicà.

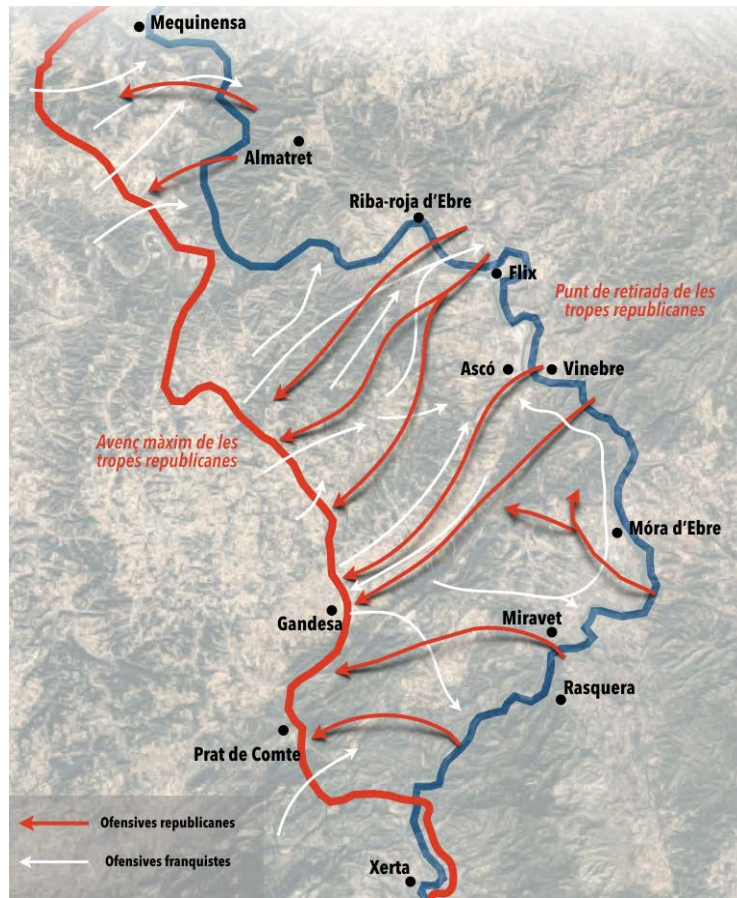
Aleshores, els republicans van iniciar la batalla de l'Ebre en un intent de tornar a unir Catalunya amb el territori republicà o, en el seu defecte, resistir esperant a l'esclat de la Segona Guerra mundial amb l'esperança de rebre ajuda per derrotar el bàndol franquista. Aquesta és coneguda com la més llarga i sanguinària de tota la Guerra Civil espanyola. Va durar 115 dies, va fer malbé camps i pobles sencers i va acabar amb uns 30.000 morts, aproximadament 75.000 ferits i uns 15.000 presoners.

Fotografia de l'estat actual del poble vell de Corbera d'Ebre, un dels més afectats per la batalla de l'Ebre.

FONT: Arxiu família Porta-Valldosera

L'exèrcit Republicà va travessar l'Ebre en una gran ofensiva per intentar impactar en el front franquista i va aconseguir arribar fins a la població de Gandesa, capital de la comarca de Terra Alta. Davant la resistència de l'exèrcit nacional, va començar una batalla de desgast entre els dos bàndols, marcada per la important ajuda rebuda pels franquistes de països com l'Alemanya i la Itàlia feixistes, molt potents militarment.

Mapa de les principals ofensives de la batalla de l'Ebre.

FONT: vilaweb.cat

Després de la derrota de l'exèrcit republicà a la batalla de l'Ebre, els franquistes van aprofitar per atacar una Catalunya esgotada, aïllada i mancada de recursos tant materials com humans.

Per defensar el territori català de l'entrada franquista i els constants atacs aeris de l'aviació italiana i alemanya, es va posar en marxa l'anomenada Campanya de Catalunya amb l'objectiu d'oferir la màxima resistència a l'exèrcit franquista (superior materialment i humanament) per a que la població civil pogués retirar-se tot i la rapidesa de l'avenç franquista. Va durar des d'aquell moment, 23 de desembre de 1938, fins al 10 de febrer de 1939 quan els últims soldats van passar la frontera amb França i Catalunya sencera va caure definitivament en mans franquistes.

2.1.2.2 La guerra al Penedès

La Guerra Civil va ser força present al territori penedesenc, sobretot des que es va posar en funcionament el conjunt d'aeròdroms del Penedès conegut com el "Vesper de la Gloriosa"¹ per donar suport als fronts republicans propers, ja que era a la rereguarda de l'exèrcit republicà. Per aquest motiu, estava en el punt de mira franquista.

A més, quan es va obrir el front de l'Ebre, el Penedès va esdevenir un dels llocs on traslladaven els ferits per a ser atesos en hospitals de campanya i comarcals i, poc temps després de caure aquest front, quan els nacionals van arribar a Tarragona, l'estat major i la caserna general de l'exèrcit de l'Ebre es van instal·lar a Vilafranca del Penedès.

D'altra banda, també cal comentar que el Penedès tenia diversos punts estratègics que sovint eren l'objectiu dels atacs aeris franquistes: el Vesper de la Gloriosa, indústries de guerra a llocs com el Vendrell i Vilafranca del Penedès, instal·lacions ferroviàries a Sant Vicenç de Calders i Vilanova i la Geltrú, defenses de costes i artilleria a Sitges o Calafell, centres militars a Ribes o Sitges, etc.

Al llarg del conflicte, diverses poblacions van patir bombardeigs que van provocar defuncions de persones civils, 204 morts en total pels 344 bombardeigs que hi va haver a la zona.

A la imatge es poden veure els bombardeigs i les víctimes a Castellet i La Gornal (cinc bombardeigs i nou víctimes mortals), Santa Oliva (set i una), l'Arboç (vuit i tres), Banyeres del Penedès (un i dues)², Santa Margarida i els Monjos (cinc i quinze, ja que era on hi havia el principal aeròdrom del Vesper de la Gloriosa), Vilafranca del Penedès (vint-i-un i sis)...

¹ Explicat en l'apartat "[2.2.2 El Vesper de la Gloriosa](#)".

² Les històries de les dues víctimes mortals que hi va haver en aquest únic bombardeig a la població de Banyeres del Penedès estan explicades als apartats "[5.3.1.2 Anna Lluch Tort](#)" i "[5.3.2.3 Cecília Tort Font](#)" del Treball de camp.

Quan va caure el front de l'Ebre, els nacionals van començar a avançar per Catalunya fins a arribar a Tarragona el dia 15 de gener de 1939 i, més tard, es van trobar a les portes del Penedès i el Garraf.

Des del 19 fins al 24 de gener de 1939, en només sis dies, els franquistes van haver entrat en tot el territori penedesenc tot i la resistència per part dels republicans, que havien destruït pràcticament tots els ponts de ferrocarrils i de carretera.

Les tropes franquistes que van ocupar el Penedès eren tres divisions de l'exèrcit marroquí dirigides per el general Yagüe, dues de l'exèrcit de navarra i el Corpo Truppe Volontarie italià.

Les tropes republicanes eren formades per l'exèrcit de l'Ebre, quatre cossos en total.

La cronologia dels fets va ser la següent:

Dia 19 de gener: Enfrontaments als pobles de Bonastre, Masllorenç, Albinyana, la Bisbal del Penedès i el Montmell.

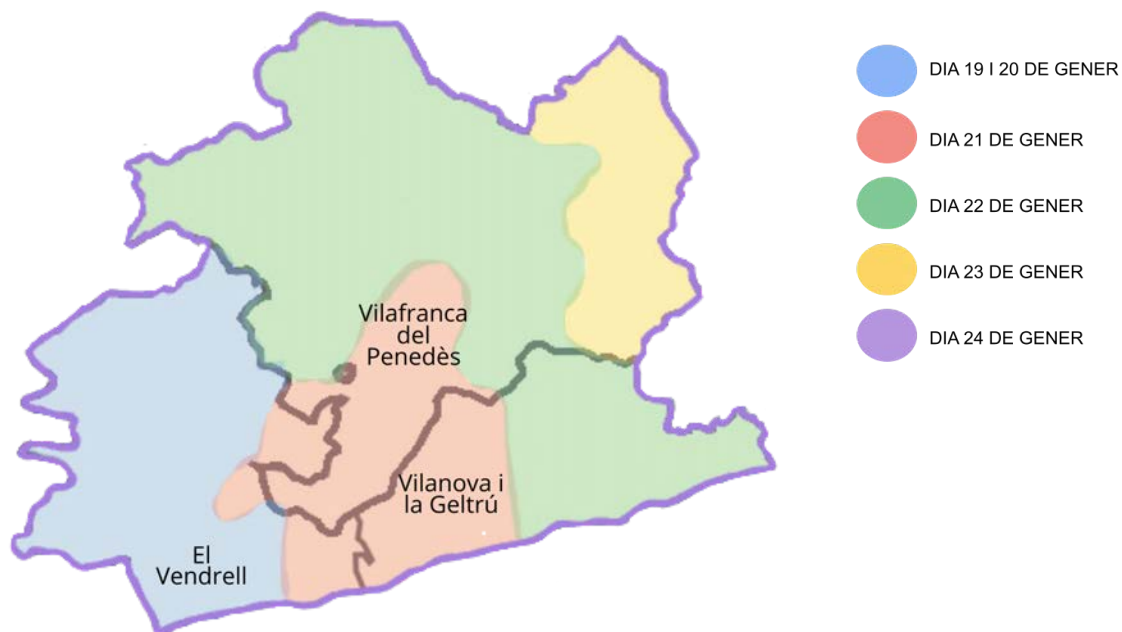
Dia 20 de gener: Cauen en mans nacionals poblacions com la Bisbal del Penedès, Llorenç del Penedès, Sant Jaume dels Domenys, Albinyana, Santa Oliva, el Vendrell, Sant Vicenç de Calders, Calafell i Pontons.

Dia 21 de gener: Amb l'ocupació de Banyeres del Penedès, Bellvei, l'Arboç i Cunit, tot el Baix Penedès ja està sota el domini franquista. Així mateix, prenen Castellet i La Gornal, Santa Margarida i els Monjos i Vilafranca del Penedès (totes elles poblacions de l'Alt Penedès). Del Garraf comencen a ocupar Canyelles, Cubelles i Vilanova i la Geltrú.

Dia 22 de gener: L'exèrcit franquista va ocupar tot el Garraf amb poblacions com Olivella, Sant Pere de Ribes i Sitges. De l'Alt Penedès, van ocupar Olèrdola, la Granada, el Pla del Penedès, Sant Pau d'Ordal, Santa Fe, Avinyonet, Sant Sadurní d'Anoia, Sant Pere de Riudebitlles, Torrelavit, Fontrubí, Mediona, Vilobí, Sant Martí Sarroca, Torrelles de Foix...

Dia 23 de gener: Ocupen Subirats, Gelida, Olesa de Bonesvalls, Sant Llorenç d'Hortons...

Dia 24 de gener: Tot el Penedès està en mans de l'exèrcit franquista que continua avançant cap a la ciutat de Barcelona, que cau el dia 26 de gener.

Mapa aproximat de l'avanç dels nacionals per l'Alt Penedès, el Baix Penedès i pel Garraf durant el mes de gener de 1939.

FONT: Elaboració pròpia a partir de l'article "En sis dies cauen el Penedès i el Garraf" d'Adrià Cabezas publicat al diari *El Punt Avui* el dia 22 de gener de 2014.

2.1.3 Fosses comunes

Durant la Guerra Civil espanyola, la gran majoria de persones que morien eren enterrades en fosses comunes. Aquestes eren, en aquell moment, tombes a terra on es dipositaven els cossos de diverses persones alhora, generalment sense identificar.

Normalment, no es duia un registre de les persones que s'enterraven en cada fossa i, també podia ser que no es registrés la fossa en si. Per aquest motiu, molts dels cossos de les persones mortes durant la guerra resten desapareguts, ja que els familiars no tenen constància d'on van ser enterrats els seus avantpassats i no els poden recuperar.

Les fosses de què s'han extret els cossos que contenen són anomenades "fosses exhumades" i les seves restes són descrites com a "restes exhumades", les quals només poden arribar a ser identificades un cop s'han desenterrat i analitzat.

Imatge de la primera fossa comuna exhumada del Camp de Tarragona.
FONT: Diari de Catalunya, article publicat el 21/11/2021 per Albert Fuentes

A Catalunya, hi ha registrades en total 910 fosses comunes de militars, civils i represaliats. A més, es coneixen 34 restes en superfície, les quals han estat trobades sense la necessitat de buscar sota terra perquè per diverses situacions les restes han quedat a la vista.

També hi ha constància de 29 fosses i restes en superfície, això vol dir que són fosses que en algun moment han quedat parcialment a la vista i, en investigar-ho, s'ha descobert que les restes de la superfície no eren les úniques, sinó que formaven part d'una fossa comuna més gran.

Aquestes xifres són aproximades, ja que tan sols corresponen a les fosses que es coneixen i de les que es pot demostrar l'existència, però n'hi ha d'altres que no entren dins d'aquest recompte tot i tenir indicis de que podrien existir.

El Banc de la Memòria Democràtica s'ha encarregat de recollir les dades de les fosses comunes a Catalunya i fer-ho públic afegint també recursos visuals o fonts documentals, com per exemple, un mapa en què es pot veure on són situades:

Mapa de les fosses comunes registrades a Catalunya.
 FONT: memorialdemocratic.gencat.cat

Entre les comarques de l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf hi ha registrades 66 fosses de la Guerra Civil, tot i que avui en dia es coneix que n'hi ha dues més que no han estat documentades. Per tant, es pot dir que al Penedès hi ha un total de 68 fosses comunes amb restes de civils, combatents republicans, soldats franquistes... dins de les quals hi hauria les restes de 591 persones.

A Catalunya només un 10% de totes les fosses comunes han estat exhumades. Una xifra molt baixa que no permet identificar la majoria dels cossos de les persones desaparegudes durant la guerra perquè encara queden moltes dades per a ser recollides, les quals són imprescindibles per a posar nom a les persones de cada fossa i trobar els cossos dels familiars que són buscats pels seus descendents.

2.1.4 Camps de concentració

Durant la guerra i en temps posteriors, moltes persones van ser tancades en camps de concentració franquistes i en altres recintes reclusius.

Aquests llocs on tancaven a presos polítics i presos de guerra eren centres en què es duïen a terme nombrosos afusellaments assassinant presos diàriament. A més, les condicions de vida als camps eren deplorables, ja que les instal·lacions eren sovint insuficients i velles, els presos eren torturats, no es proporcionava la roba d'abric necessària, les mesures higièniques i sanitàries eren pràcticament nul·les...

Un dels objectius dels camps de concentració franquistes era “reeducar” als presos que no morien durant la seva estada. Es considerava que les persones que hi eren tancades eren contraris a Franco i al bàndol nacional. Per això, havien de rebre xerrades patriòtiques, assistir a misses catòliques, cantar himnes feixistes...

Els presos dels camps eren classificats segons el motiu pel qual es trobaven reclusos.

En la primera categoria es trobaven els “Afectos” els quals eren afins al franquisme i eren enviats a lluitar per l'Exèrcit franquista o posats en llibertat condicional.

En la segona, hi havia les persones considerades “Afecto dudoso” que eren els destinats als camps durant un temps per a ser “reeducats”.

I l'última categoria era en la que es situaven les persones sota el nom de “Desafecto grave”, les quals eren afusellades o en enviades a una presó perquè fossin jutjats en un judici sumaríssim o perquè complissin una pena en aquesta extremadament llarga on sovint morien per culpa de les condicions de vida d'aquests llocs.

Actualment, es coneix que a Espanya hi va haver un total de 298 camps de concentració franquistes en els que es van empresonar entre 700.000 i 1.000.000 de presos al llarg dels anys. Aquests llocs estaven distribuïts pel territori de la següent manera:

P: Provisional I: Intermitente E: Estable L: Larga duración T: Tardío
● Localización exacta ● Localización aproximada

Mapa de la localització dels camps de concentració franquistes.
FONT:
loscamposdeconcentraciodefranco.es

2.2 Context històric comarcal i local

2.2.1 Dades sobre la població i demografia

Totes les dades que es donen sobre la Guerra Civil, així com els percentatges i les estadístiques, són aproximades, ja que és molt difícil documentar i registrar tots els moviments, morts, desaparicions, empresonaments, assassinats...

2.2.1.1 Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf (Penedès)

L'entorn de la meua família és el Penedès i per aquest motiu es mostra l'afectació de la guerra en la demografia d'aquest territori en concret.

Aquesta denominació inclou les comarques de l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf (les quals es poden veure marcades al mapa en color lila).

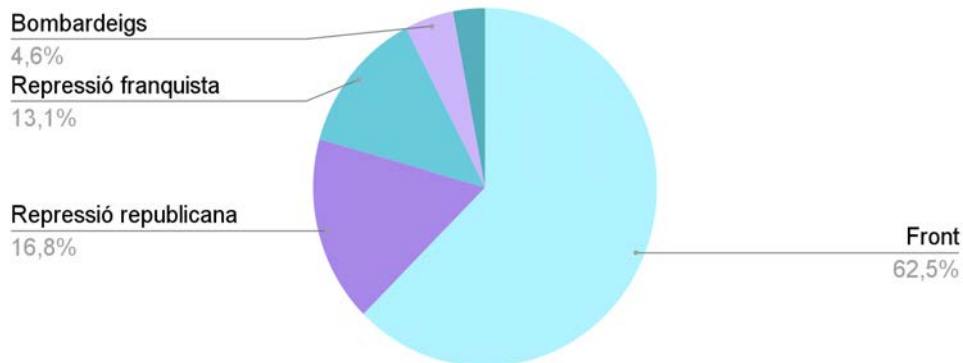

Mapa comarcal de Catalunya.
FONT: elnacional.cat

Segons estudis realitzats per diferents historiadors de la zona³ el nombre de víctimes mortals del Penedès i al Penedès (persones que no eren d'aquest lloc, però hi van morir) es situa en 3.096 persones. D'aquests, 2.246 eren penedesencs, per tant, es pot dir que un 2,4% de la població del Penedès, que l'any 1936 era de 93.760 habitants, va morir per culpa de la Guerra Civil.

Les causes d'aquestes morts es poden classificar de la següent manera:

Causas de les morts

FONT: "Tots els noms: víctimes de la Guerra Civil al Penedès (Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf)" Ramon Arnabat, Ernest González i Anna Sabanés, pàgina 19.

³ Agafant com a referència a Ramon Arnabat, Ernest González i Anna Sabanés i els seus treballs sobre el tema.

Sobre les víctimes mortals al front de guerra del Penedès, s'ha pogut saber que van ser aproximadament 1.403 persones. Agafant aquesta dada com a referència, es pot dir que al voltant de 1.403 famílies del Penedès van perdre algun familiar que lluitava al front, la qual cosa suposa el 7,5% de les famílies penedesenques del moment.

A més a més, també es pot saber que d'aquestes víctimes, aproximadament 532 van morir als fronts catalans: 269 van perdre la vida al front de l'Ebre, 195 al front del Segre-Noguera i 68 a la Campanya de Catalunya. De la resta, se sap que 301 van morir als fronts oberts de la resta de l'Estat, però no consta on van perdre la vida 570 dels combatents.

Quant a la cronologia de les morts de combatents penedesencs, es pot saber que l'any 1938 va ser el més sagnant de la Guerra Civil a Catalunya (moment en què es va lliurar la batalla de l'Ebre) amb 553 morts, seguit pel 1939 amb 131 defuncions.

Aquest conflicte bèl·lic va suposar, no només la mort dels combatents, sinó també la de molts civils. Al Penedès van ser 171 persones, és a dir, un 12% del total de víctimes penedesenques.

Moltes d'aquestes morts es van produir pels bombardeigs franquistes i dels seus aliats. Al Penedès n'hi va haver diversos perquè era un lloc estratègic quant a la comunicació ferroviària i hi havia situats diversos aeròdroms republicans, una forta presència industrial i diversos centres militars.

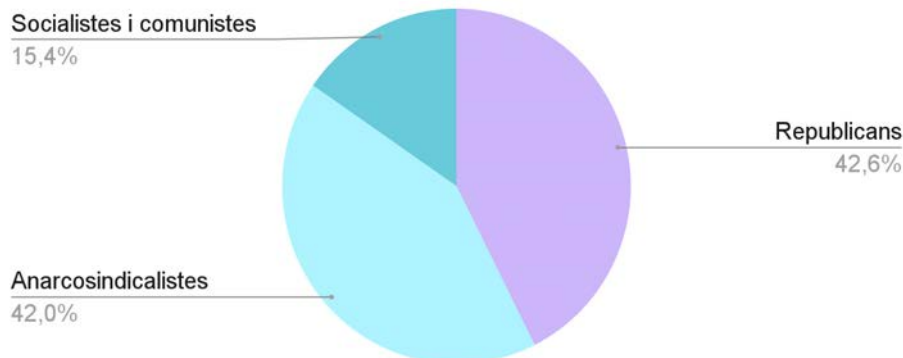
Els bombardeigs van suposar la pèrdua de 102 penedesencs. D'aquests, 35 eren del Baix Penedès i cal recalcar que 4 eren de Banyeres del Penedès, dos dels quals són mencionades en la pràctica, ja que són familiars meves.

Durant la Guerra Civil, es van celebrar molts judicis sumaríssims d'urgència per part dels consells de guerra franquistes en què es jutjava persones per actes considerats delictes de la ideologia franquista. Es dictaven condemes que sovint eren penes de mort per als acusats i aquests eren afusellats, és a dir, executats.

Un 13% dels judicis sumaríssims dictaven penes de mort i un 85% d'aquestes eren finalment dutes a terme.

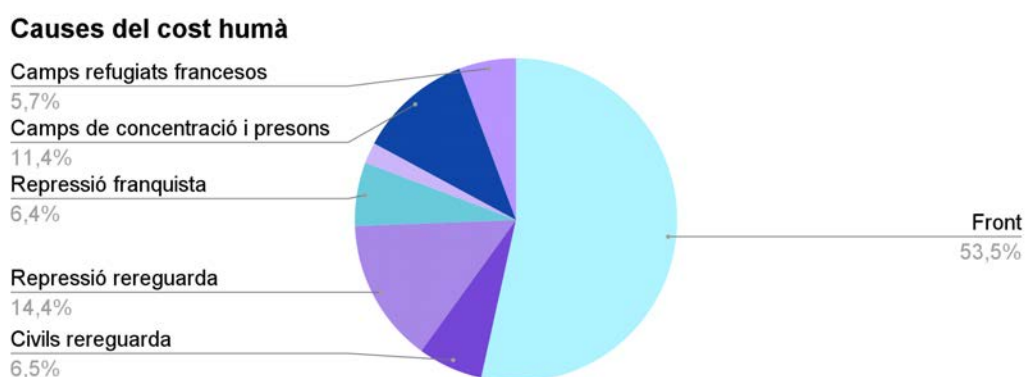
Al Penedès, 167 persones van ser executades i actualment es coneixen com a víctimes de la repressió franquista. Aquestes tenien diferents filiacions político-sindicals:

Filiació político-sindical

FONT: "Tots els noms: víctimes de la Guerra Civil al Penedès (Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf)" Ramon Arnabat, Ernest González i Anna Sabanés, pàgina 45.

Finalment, per acabar de mostrar com va afectar demogràficament la guerra, es pot dir que des del 1936 fins al 1939 el cost humà al Penedès va ser de 3.924 persones. Aquesta dada és aproximada, ja que no es pot conèixer del cert el nombre de víctimes de la Guerra Civil. Cal diferenciar sobre les xifres de mortalitat i la donada sobre el cost humà. Aquest segon inclou les persones que van perdre la vida durant el conflicte o per culpa d'aquest, les que van participar en la guerra i van sobreviure, les que van ser empresonades o tancades en camps de concentració, les que van haver-se d'exiliar... Les causes del que anomenem cost humà així com la seva proporció en relació amb la resta són:

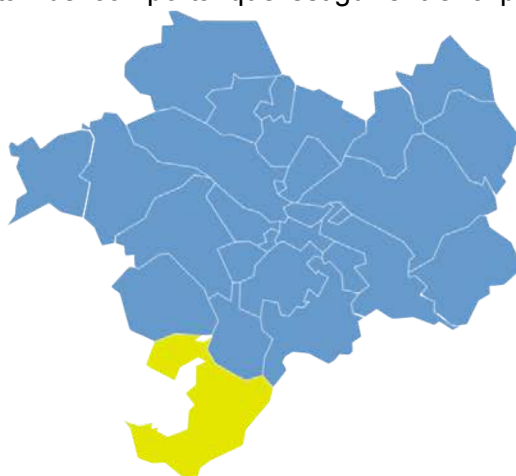
FONT: "Tots els noms: víctimes de la Guerra Civil al Penedès (Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf)" Ramon Arnabat, Ernest González i Anna Sabanés, pàgina 67.

2.2.1.2 Castellet i La Gornal

Castellet i La Gornal és el poble on viu la meua família des de fa generacions, alguns des d'abans de la Guerra Civil i d'altres des de després d'aquesta.

Actualment, aquest poble és part de la comarca de l'Alt Penedès i de la província de Barcelona, tot i que durant l'època de la guerra formava part del Garraf, comarca que estava adscrita a la Regió III, amb capital a Tarragona.

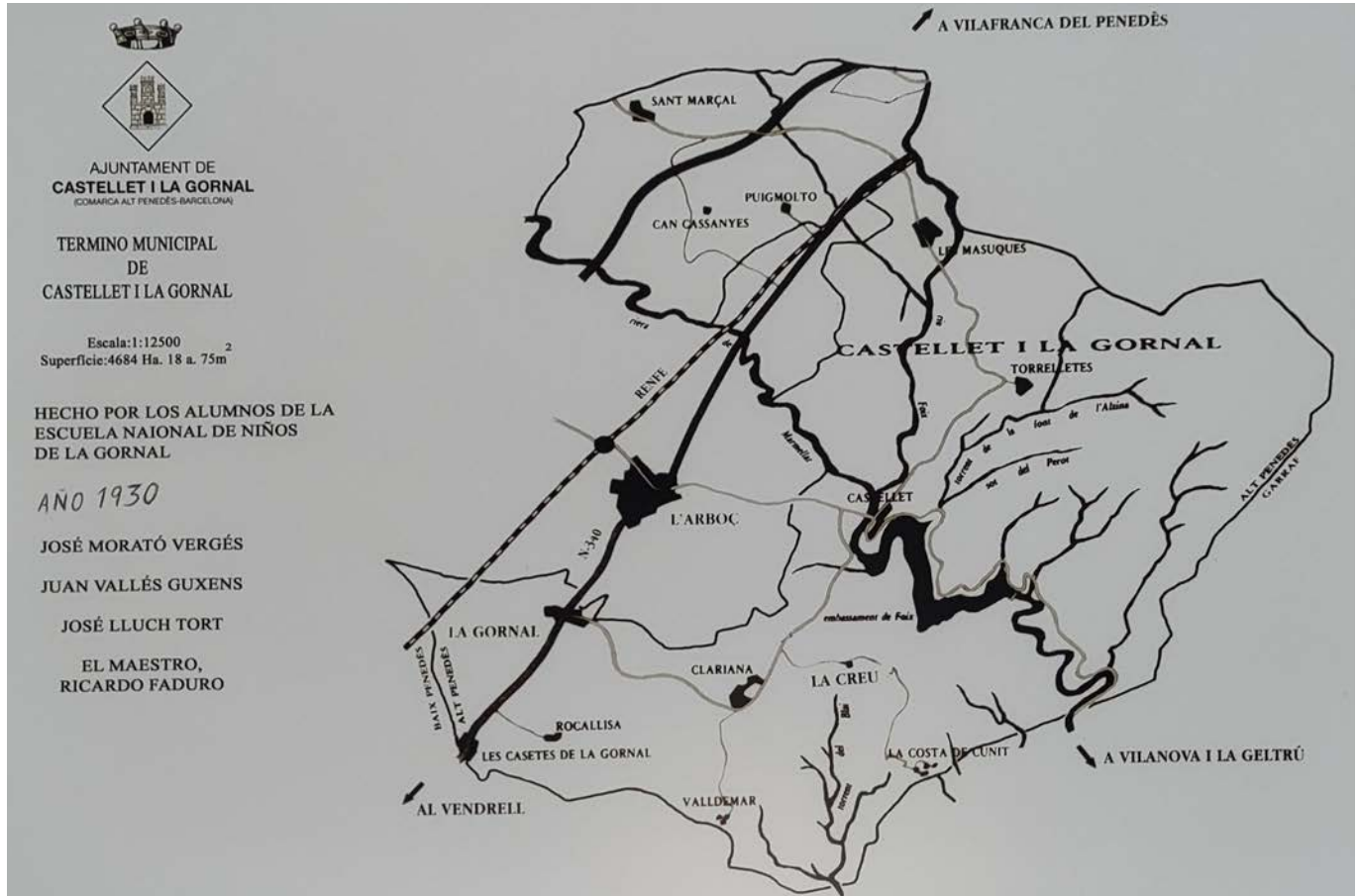
Es podria dir que Castellet i La Gornal es troba al mig de tres comarques: Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf. Això també comporta que estigui entre la província de Barcelona i de Tarragona.

Mapa de l'Alt Penedès on es destaca Castellet i La Gornal.

FONT: idescat.cat

El municipi a dia d'avui està compost per 12 nuclis diferents i la seva població està distribuïda entre aquests: Castellet, La Gornal, Clariana, Les Masuques, Sant Marçal, Torrelletes, Trenarroques, Els Rosers, La Creu i Els Àngels, Rocallisa, Valldemar i Les Casetes de la Gornal. A més a més, dins del territori de Castellet i La Gornal també s'hi troben diverses masies i cases de camp.

Dibuix del territori municipal de Castellet i La Gornal tal com es coneixia l'any 1930. Els autors d'aquest són alumnes de l'escola de La Gornal, entre els quals es troba Josep Lluch Tort.

FONT: Arxiu família Porta-Valldosera

Com a context general de la població al voltant dels anys trenta del segle passat, es pot dir que, la població durant aquesta dècada va disminuir per diferents causes.

L'any 1930 el poble tenia registrats 1.678 habitants, mentre que l'any 1941 la xifra era de 1.490 persones. Això vol dir que la població va disminuir un 11,2% en deu anys que suposa 188 habitants menys, cosa que en aquella època tenia un valor numèric més gran a l'actual, ja que el nombre d'habitants era menor.

Durant aquesta dècada, les diverses situacions que van causar aquesta reducció d'habitants van ser principalment: els canvis de residència dels veïns cap a altres poblacions, les defuncions (la guerra va jugar un paper important en aquestes, perquè no només les malalties o l'edat van ser les responsables de les morts), la reducció de la natalitat (moltes famílies no van tenir els fills que s'acostumava a tenir en aquella època, ja que moltes persones, especialment homes, van morir a la guerra i no es va poder augmentar el nombre de persones en les unitats familiars després del conflicte bèl·lic)...

2.2.2 El Vesper de la Gloriosa

Al Penedès hi va haver una concentració d'aeròdroms militars republicans coneguts com el "Vesper de la Gloriosa" que donaven suport a les ofensives del front de l'Ebre i del front del Segre entre l'abril de 1938 i el gener de 1939.

L'any 1937, després de perdre els aeròdroms republicans situats a Aragó i amb els canvis geogràfics del front de Lleida, es va decidir situar una sèrie de camps aeris al Penedès aprofitant la seva localització en el territori, sent aquesta estratègica per al bon funcionament i èxit del bàndol republicà.

Aquests camps d'aviació construïts per les persones dels pobles dels voltants, comptaven amb les pistes de vol, edificacions i refugis i eren situats a quatre poblacions de l'Alt i del Baix Penedès: Santa Margarida i els Monjos, Sabanell (Torrelavit), Pacs del Penedès i Santa Oliva.

Mapa dels aeròdroms del Vesper de la Gloriosa.
FONT: CIAGRA (Centre d'Interpretació Aviació republicana i Guerra Aèria)

Aquests acollien aviacions de caça, entre els quals es trobaven els Polikarpov I-15 i I-16, els "Xatos" i les "Mosques".

Els camps republicans van ser molt utilitzats durant la Guerra Civil. L'any 1938, els camps d'aviació penedesencs van servir especialment importants durant la batalla de l'Ebre i durant la Campanya de Catalunya durant el 1939 per tal d'oferir resistència a l'avanç de l'exèrcit franquista.

Actualment, encara queda constància física de la guerra aèria disputada del Penedès i les poblacions amb restes dels aeròdroms són conscients de la importància de la seva participació en la guerra fent el possible per mantenir en bon estat els espais utilitzats en aquell moment.

2.2.2.1 Aeròdrom de Santa Oliva

L'aeròdrom de Santa Oliva, construït l'any 1938 i posat en funcionament abans d'enllestir-lo, era el lloc principal des d'on es gestionaven les esquadres de caça dels "Mosca". Es caracteritzava per les seves dimensions i la seva extensió era conegut com el camp d'aviació més gran del Vesper de la Gloriosa.

Aquest camp construït per mà d'obra local sobre camps de conreu comptava amb: tres pistes d'enlairament (la més llarga era d'un quilòmetre i mig de longitud), una caseta de guarda a l'entrada del recinte (on es vigilava i es custodiava l'accés al camp), tretze refugis antiaeris i altres edificacions.

Aeròdrom de Santa Oliva.

FONT: GRIEGC

Les poblacions properes al camp d'aviació van patir diverses conseqüències, com per exemple, el fet de tenir constantment avions volant al seu voltant i a causa d'això ser víctimes de bombardeigs. A més a més, per aquest motiu, els civils dels pobles propers s'havien d'amagar en refugis sovint ubicats a la muntanya lluny de les poblacions i passar-hi la nit.

2.2.2.2 Aeròdrom de Santa Margarida i els Monjos

Aeròdrom dels Monjos.

FONT: GREIGC

L'Aeròdrom de Santa Margarida i els Monjos, també anomenat l'aeròdrom 331 dels Monjos, va ser el primer del Penedès en rebre un bombarder republicà el març de 1938.

Construït entre camps de cereals i vinyes comptava amb tres pistes, una caserna, taller de reparació, una cabina de comandament i una desena de refugis.

Entrada a un dels refugis conservats.

FONT: Arxiu família Porta-Valldosera

Aquest camp d'aviació era molt proper a la que actualment és la carretera N-340 i que en aquell moment va ser una carretera utilitzada durant la retirada, la qual cosa va provocar que l'aviació franquista bombardegés indiscriminadament la zona.

Per aquest motiu, l'aeròdrom va afectar també moltes poblacions veïnes i els refugiats que hi eren de pas, especialment durant la retirada, que van ser víctimes de nombrosos bombardeigs.

2.2.3 El refugi de bombes de La Gornal

Durant la Guerra Civil, a Catalunya es van viure atacs aeris constants i es van veure nombrosos avions italians i alemanys sobrevolant el territori. Durant el que es pot anomenar una batalla aèria, els avions es dedicaven a bombardejar els fronts, la rereguarda, les poblacions civils... per tal d'afeblir la indústria i el poder de l'enemic, a més d'aterroritzar als veïns de les localitats properes.

La població de Castellet i La Gornal era molt propera a l'aeròdrom de Santa Oliva i també tenia a prop el de Santa Margarida i els Monjos. Per aquest motiu, veure avions i caigudes de bombes era freqüent pels veïns del poble.

Aquesta situació va donar lloc a moltes experiències i vivències que encara són recordades pels habitants de la població.

Des de l'era del poble, els nens i les persones que hi feinejaven veien avions volant i les bombes caient als pobles propers. Un dels records dels qui van viure aquests fets quan eren petits, és que per ells allò que veien, les bombes, eren coets i focs artificials, ja que no eren encara capaços d'entendre què passava i els adults del seu voltant els explicaven aquesta versió per fer més amena la situació.

Tot i les probabilitats de què un obús caigués al poble, no es va construir mai un refugi com a tal dins de la localitat, per això els veïns van haver de buscar alternatives per a estar segurs i evitar ser ferits o morts per les bombes.

Quan es feia fosc, les persones del poble anaven a la muntanya, lluny dels nuclis de població, en llocs més arrecerats on hi havia coves o roques per amagar-se. No totes les famílies anaven al mateix lloc, es repartien per grups i es situaven en diferents zones muntanyoses.

Allà, hi passaven les nits i dormien a terra amb sacs de palla i matalassos vells. Per evitar els danys provocats per la pressió de les bombes i el soroll fort de les explosions, mossegaven bastons i es posaven ràpidament sota d'un arbre, intentant protegir-se per si queia una bomba a prop.

La majoria dels refugis utilitzats aleshores, es trobaven a la zona muntanyosa plena de coves naturals entre els pobles de La Gornal i Clariana. Actualment, aquestes muntanyes on s'amagaven els veïns no existeixen, ja que diverses pedreres de carbonat de calç han destruït tot l'entorn i no s'ha conservat el paisatge original, format per camps de vinyes, oliveres, ametllers, cereals...

3. LA POSTGUERRA I LA DICTADURA FRANQUISTA

3.1 L'Espanya franquista de postguerra

L'abril de 1939, amb la guerra civil acabada, el país va entrar en una dura postguerra, no només a nivell econòmic i material, sinó també a nivell de cost humà, que va ser de més de mig milió de defuncions, un gran nombre de desapareguts en circumstàncies indefinides i 500.000 persones exiliades (el govern de la República, el govern de la Generalitat de Catalunya i el govern Basc també van marxar a l'exili, lloc des d'on van fer el possible per ajudar als exiliats i lluitar per la democràcia).

En aquest moment, s'imposa una dictadura militar que acaba amb les llibertats del país i amb el sistema parlamentari de la República. El nou únic dirigent del país, Francisco Franco, va acabar amb la divisió de poders i va abolir la Constitució de 1931, vigent fins aleshores, així com les diferents institucions autonòmiques per tal d'establir un estat centralista i unitari..

No va ser fins a l'any 1975, amb la mort del dictador, que es va acabar una dictadura feixista personalista que va durar gairebé quaranta anys.

Per tal de mantenir el control social i la repressió característics de la dictadura franquista, Franco va dur a terme una política d'ordre públic per mantenir en primer pla la seva ideologia i atemorir a la població contrària a aquesta o que hagués estat al costat de la República. El principal òrgan de repressió cap a les persones i els moviments antifranquistes va ser la policia, però també va tenir un paper important la *Brigada Político-social*.

D'altra banda, es va produir una forta censura per controlar les publicacions; una depuració dels funcionaris per garantir que tots compartissin els idearis franquistes; una omisió de la documentació que podia comprometre al règim, cosa que ha fet que actualment hi hagi un gran buit en la informació conservada sobre aquella època; una persecució judicial cap als contraris al règim; l'ús d'un extens nombre de presons i camps de concentració i treball en tot el territori espanyol; l'aplicació de tortures; sentències de pena de mort i les execucions que se'n deriven; l'imposició del cristianisme; l'ús del No-Do per difondre la seva ideologia i exaltar el règim...

El canvi de règim fins i tot va comportar un canvi de moneda, el que va provocar que molta gent del bàndol republicà es trobés de cop i volta enmig de la misèria perquè els diners que posseïen, emesos durant Segona República, van deixar de ser acceptats.

En definitiva, va suposar un fort adoctrinament de la població per imposar una manera molt concreta de funcionar: la franquista, basada en conceptes tradicionals, catòlics i fortament nacionalistes.

QUE ES Y PARA QUE ES EL REFERÉNDUM

Referéndum es la consulta que el Gobierno, antes de aprobar una Ley, hace al pueblo, preguntándole si está conforme con ella o no lo está, para en este último caso, no implantarla.

Son consultados todos los hombres y mujeres de España, mayores de 21 años, cualquiera que sea su estado o condición, con las únicas limitaciones que marca la Ley Electoral de 1907.

¿PARA QUE ES EL REFERÉNDUM?

Para que el pueblo diga si se aprueba o no la Ley de Sucesión.

¿QUE ES LA LEY DE SUCESION EN LA JEFATURA DEL ESTADO?

Terminó la guerra civil, con el triunfo de las armas nacionales y casi al mismo tiempo, comenzó la guerra mundial. España no intervino en ella, pero los países que luchaban tenían sus tropas en nuestras fronteras y siempre existía el peligro de que nos envolvieran en la guerra.

Gracias a Franco, nos vimos libres de tal catástrofe.

Ahora, que renace la paz, aunque no la tranquilidad en el mundo, era preciso definir el Estado español. ¿Eramos Monarquía? No. ¿Eramos República? Tampoco. Mientras Franco viva, él es nuestro Jefe de Estado indiscutible. Pero ¿y si Dios dispone un día de su vida? ¿Qué vendría después? Lo más probable era una nueva guerra civil.

Y en ese caso, el día —que Dios quiera tarde muchos años— en que nos falte el Caudillo, ¿íbamos a volver a lo de atrás? ¿Se iba a perder todo lo logrado en relación con el progreso de España, de la educación religiosa, de las conquistas sociales?

Por eso Franco quiso asegurar la sucesión a la Jefatura del Estado y dictó un proyecto de Ley, que remitió a las Cortes. Estas lo estudiaron y discutieron y después, de aprobarlo, lo sometieron a la aprobación del pueblo.

¿Y EN QUE CONSISTE LA LEY DE SUCESION?

Primeramente define el Estado español, como un Reino, católico, social y representativo. Es decir: un Estado que ante todo mantenga los principios de nuestra fe católica; social, que se preocupe del obrero y del pobre y legisle de acuerdo con los principios sociales más avanzados, Representativo, que quiere decir que todos los españoles, sean quienes sean, pueden tomar parte en las tareas del Gobierno, a través de los Municipios y de los Sindicatos.

ENTONCES ¿ES QUE FRANCO DEJA DE SER JEFE DEL ESTADO?

No; porque ello sería el caos y la ruina para España. El que ganó la guerra y nos libró de la guerra mundial, estará siempre a la cabeza del Estado español, pero los hombres no son eternos y por ello Franco, velando por el bien de los españoles ha dictado la Ley de Sucesión para que, faltando él, nos gobierne un rey, que lo designará el Consejo de Regencia, que es un organismo formado por el Presidente de las Cortes, Generales, Arzobispos, Presidente del Consejo de Estado, etc., y lo aprobarán las Cortes, que como se sabe están formadas por representaciones elegidas mediante votación por todas las clases sociales.

Pero Franco nos seguirá mandando para el bien de los españoles, mientras viva.

¿Y COMO SE VOTA?

Pues, el día 6 de Julio, desde las 9 de la mañana hasta las 5 de la tarde con una papeleta que os facilitarán en la puerta del local donde se celebre la votación. En ella hay un cuadro en blanco, en la que se debe poner con toda claridad, **SI**, si estamos conformes con la Ley de Sucesión y **NO** si no estamos conformes con ella.

**Español: Si amas a tu Patria, si
quieres una Justicia Social, vota SI**

Propaganda del règim franquista sobre el referèndum per aprovar la Llei de Successió (es pot veure que indirectament indica què s'ha de votar).
FONT: ACPB. Fons Ajuntament Banyeres del Penedès. Correspondència, 1947.

L'economia va tenir un fort paper en la situació social d'aleshores, ja que els primers anys de la dictadura es va imposar l'autarquia que va comportar una situació d'estancament econòmic, un molt baix nivell de vida, una situació molt precària per la població, la necessitat d'utilitzar cartilles de racionament per poder accedir als aliments més bàsics i, amb això, l'ús del mercat negre per obtenir determinats productes de necessitat bàsica, Posteriorment, Espanya va experimentar un creixement econòmic gràcies a l'ajuda exterior i, en certa manera, a les polítiques implementades pel règim amb l'objectiu de millorar la situació econòmica espanyola.

Cal mencionar que els més perjudicats per la posada en marxa d'aquestes mesures van ser els qui havien lluitat en el bàndol republicà i tenien unes idees contràries a les del règim franquista.

La situació econòmica va provocar una pobresa generalitzada que va afectar la majoria de la població i va dificultar que les famílies damnificades per la guerra recuperessin una vida normal.

D'altra banda, el poder de l'Església va anar agafant força i, sobretot en zones més rurals i pobles petits, servint com a òrgan controlador d'activitats antifranquistes i contra la dictadura, de manera que les autoritats cristianes eren temudes. Els diferents valors que imposaven deixaven en segon pla les dones que van quedar obligades a complir amb les tasques de la llar, a creure en la fe cristiana i imposaven el castellà com a única llengua oficial...

Per a les famílies republicanes, a tot això s'hi va afegir la marginació social que van patir per les seves idees, les quals van haver d'amagar davant les autoritats per no resultar perjudicats. Les persones que havien estat a favor del bàndol republicà van passar a estar en segon pla i a no tenir els privilegis que els hi haurien pertocat en una altra situació social de respecte entre diferents ideologies.

Les vídues que havien perdut el marit lluitant amb el bàndol republicà no van ser reconegudes com a tal en un primer moment, sinó que van trigar molts anys a accedir a una compensació o pensió el que va provocar una difícil situació econòmica i familiar.

Un cop acabada la dictadura, es va instaurar la democràcia fent d'Espanya una monarquia constitucional. El període de canvi entre la dictadura i la democràcia es coneix com a Transició.

3.2 La llei de la memòria democràtica a Espanya

L'any 2007, es va aprovar una llei anomenada *Llei 52/2007 de Memòria Històrica* amb l'objectiu de fer un pas endavant i compensar el greuge històric derivat de la repressió franquista i la guerra.

L'any 2022, 47 anys després de la caiguda de la dictadura, el Govern espanyol va aprovar la *Llei 20/2022 de Memòria Democràtica* com a actualització a la llei aprovada l'any 2007, que amb el cap dels anys va demostrar que no era suficient (i sovint interrompuda) i que necessitava ser revisada.

Els principals objectius d'aquesta llei són conservar la memòria de les víctimes de la Guerra Civil i el franquisme i fomentar la justícia i la reparació del mal causat.

La llei de la Memòria Democràtica va destinada, no només a la societat actual, sinó també a les víctimes del conflicte bèl·lic i de la dictadura que van patir danys (físics, psicològics, patrimonials...) i a qui no se'ls van respectar els seus drets.

Actualment, les víctimes i els ciutadans tenen el dret al reconeixement de la veritat històrica (per donar a conèixer una realitat no manipulada) sobre la violència i el terror imposats pel franquisme i sobre la resistència i els valors democràtics que defensaven les víctimes d'aquesta repressió.

Així doncs, el reconeixement a aquestes víctimes condemna les violacions dels drets humans comeses i les il·legalitats dels Tribunals franquistes.

Aquesta llei inclou diverses mesures com:

- El reconeixement de les víctimes de diferents tipologies de la guerra i la dictadura (familiars dels afectats també inclosos) encara que no hi hagi cap document oficial que confirmi la seva afectació.
- La creació del Registre i del Cens Estatal de Víctimes de caràcter públic amb les dades de les víctimes i les circumstàncies de la repressió, la defunció o la desaparició.
- El reconeixement de les dones víctimes de la guerra i la repressió.
- La cerca de les persones desaparegudes per part de l'Estat, la col·laboració d'aquest per ajudar als familiars que duguin a terme la recerca pel seu compte, l'autorització per exhumar i identificar els desapareguts (mitjançant el Banc Estatal d'ADN de les víctimes) i la creació d'un mapa per indicar la localització de les persones desaparegudes.
- La creació del Centro Documental de la Memòria Històrica i la possibilitat de consultar la documentació d'aquest.
- La condemna de símbols i elements que vagin en contra de la memòria democràtica (simbologia franquista, nazi i feixista) i la retirada d'aquests.
- La implementació en el sistema educatiu de llibres de text i materials didàctics per il·lustrar la memòria democràtica i la repressió de la guerra i la dictadura.
- La declaració de llocs rellevants per la memòria democràtica.

3.3 La llei de la memòria democràtica a Catalunya

Pel que fa a Catalunya, a banda de seguir la Llei de Memòria Històrica del Govern d'Espanya, l'Estatut d'Autonomia de l'any 2006 inclou l'article 54 referent a l'obligació de les institucions públiques de "vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i llibertats democràtiques".

L'any 2007, la Generalitat va crear el Memorial Democràtic. Aquesta entitat s'encarrega de dur a terme activitats de commemoració, difusió, formació, assessorament... dels períodes històrics de la Guerra Civil, anteriors i posteriors i de les víctimes del conflicte i el franquisme. A més, també homenatja les víctimes directes i indirectes de la Guerra Civil i promou la recerca d'informació sobre els defensors dels valors democràtics.

D'altra banda, des del 2009 també s'han dut a terme polítiques per la dignificació i l'exhumació de les fosses comunes de Catalunya mitjançant la Llei de Fosses.

S'ha obert el Cens de Persones Desaparegudes i s'ha posat en marxa el Programa d'Identificació Genètica⁴ per intentar identificar les restes i trobar a les persones desaparegudes durant la guerra i el franquisme.

La Generalitat de Catalunya també fomenta la inclusió de la memòria democràtica en els centres educatius catalans per tal que les noves generacions puguin conèixer les conseqüències quant a les víctimes i als represaliats de la Guerra Civil i de la dictadura franquista.

⁴ Explicat a l'apartat "[5.4 Recerca dels cossos dels familiars desapareguts durant la guerra](#)".

3.4 Les lleis de memòria històrica d'altres països i diferències amb l'espanyola

L'any 1945, en acabar la Segona Guerra Mundial, el bàndol aliat (el vencedor de la guerra) va formar un govern provisional per gestionar Alemanya (com a principal país vençut).

Aquest govern va aprovar una primera llei de memòria històrica coneguda com *Vergangenheitsbewältigung*.

La llei té un nom molt significatiu, ja que si es tradueix al català vol dir “passat” i “superació”, és a dir, enfrontar el passat de la dictadura, la guerra i l'Holocaust. El principal objectiu d'aquesta és evitar d'acceptar el passat i evitar que es pugui repetir.

Més tard, a finals dels anys 50 el govern de la República Federal d'Alemanya va continuar executant la llei.

A banda d'aquesta llei, el Codi Penal alemany també inclou articles sobre la conservació de la memòria.

Per exemple, la prohibició de produir, distribuir i exhibir símbols del nazisme i de negar l'Holocaust. L'article 86 fixa multes i penes de presó (de fins a tres anys) per no respectar aquesta prohibició.

En l'article 130, penalitza amb penes de fins a cinc anys a aquells que enaleixin el nazisme, incitin la xenofòbia o aprovin el genocidi dut a terme durant la Segona Guerra Mundial. A més, també es sanciona la reivindicació de la figura de Hitler i del partit nazi (igual que la resta de partits anticonstitucionalistes).

Arreu del món, no només als països més afectats per l'Holocaust i al llarg de la història, s'han fet nombrosos actes per recordar-lo. Un exemple, són els actes duts a terme per commemorar el vuitantè aniversari de l'alliberació el 27 de gener de 1945 del camp de concentració d'Auschwitz (un dels principals camps d'extermini nazis on van morir més d'un milió de persones, la majoria jueus).

Si es compara de manera general la *Vergangenheitsbewältigung* i el seu Codi Penal amb les lleis d'Espanya, com la llei de la memòria democràtica actual, es poden veure clares diferències, tant en la redacció dels articles i la seva rigidesa com en la seva execució:

- A Espanya es condemnen els símbols i els elements que vagin en contra de la memòria democràtica i s'ordena la retirada d'aquests. Part d'aquesta llei no ha estat executada, doncs encara queden plaques i símbols feixistes en edificis a la vista de tota la població i encara avui en dia es continua fent ús de la bandera feixista utilitzada per partits com la Falange Española.

A Alemanya, no només s'han retirat els símbols nazis, sinó que també es castiga l'ús d'aquesta simbologia i la seva producció i exhibició.

- Al territori espanyol, no va ser fins a l'any 2017 que les restes de Francisco Franco van deixar d'estar en un lloc públic fent una clara exaltació al dictador. A més, tampoc es penalitza la seva exaltació que es fa evident en dies com el vint de novembre per celebrar l'aniversari de la seva mort.

A Alemanya, en canvi, l'exaltació del nazisme i de la figura de Hitler és castigada durament amb penes de presó.

D'altra banda, tot i que clarament la Segona Guerra Mundial i l'Holocaust no van tenir la mateixa repercussió quant a víctimes que la Guerra Civil espanyola i la repressió franquista, també es pot percebre certa diferència en la visió que en té la societat i en com és mostrat l'homenatge cap a unes víctimes o cap a les altres.

Aquesta situació es pot veure en actes com el commemoratiu per l'alliberament d'Auschwitz, que fan evidents que a Espanya no es tenen prou en compte les víctimes de la guerra i la repressió.

El govern espanyol va establir el dia 31 d'octubre com el dia de record a totes les víctimes de la guerra i la repressió i el dia 15 de novembre va ser establert pel govern català l'any 2016 com a dia nacional per commemorar a les víctimes de la guerra i la repressió franquista. Tot i això, els actes programats en aquests dies tenen poca repercussió i visibilitat. Cap d'aquestes dues dates es pot comparar amb les commemoracions que es fan per recordar l'holocaust i les seves víctimes.

Un dels altres temes que contempnen les lleis referents a l'Holocaust i la Segona Guerra Mundial, són els camps de concentració.

Els principals camps de concentració i extermini nazis com Auschwitz, Mauthausen, Sachsenhausen... són mundialment coneguts.

En canvi, la majoria de la població espanyola no és conscient que a Espanya també hi va haver nombrosos camps de concentració que van servir tant als franquistes com als nazis.

Això és un clar exemple de com de fosca és encara la memòria respecte a la postguerra i la dictadura espanyoles.

4. ANÈCDOTES DELS VEÏNS DE LA GORNAL

Per tal de conèixer les experiències, les accions i les conseqüències de la guerra al poble, he reunit comentaris i testimonis de persones residents a La Gornal que van viure aquell període històric sobre què recorden i en poden explicar.

La majoria d'aquestes són explicades per Antonio Valldosera Guardià i Teresa Lluch Gabarró.

L'Antonio Valldosera, és el meu avi i va néixer el mes de març l'any 1934 a La Gornal, lloc on ha viscut des d'aleshores amb la seva família.

La casa de la família Guardià a La Gornal era coneguda com "Cal Maquero". Actualment, l'Antonio és l'home més gran del poble de La Gornal.

La Teresa Lluch (familiar llunyana de l'Antonio Valldosera) va néixer el mes de juliol de l'any 1934 i va viure a La Gornal fins que en acabar la guerra es va traslladar amb la seva mare a viure a Barcelona per buscar feina i per estar a prop del seu pare, en Carles Lluch.

Aquest va ser empresonat a la Model com a víctima de la repressió franquista per haver treballat a l'ajuntament de La Gornal i haver format part de la UGT (sindicat de treballadors il·legalitzat per el règim franquista).

L'any 1942, van tornar al poble de La Gornal, lloc on va viure amb els seus familiars. La Teresa va morir l'any 2021, però la seva família va conservar unes gravacions de veu a les que he tingut accés i en què explicava les seves experiències i records sobre el temps de la guerra i la postguerra.

Altres veïns del poble que recorden els fets relacionats amb el període de la guerra, eviten parlar-ne, ja que és un tema amarg de recordar i d'explicar.

4.1 Dels incidents revolucionaris abans i a l'inici de la guerra

Al poble de La Gornal hi va haver diversos incidents revolucionaris per part de les persones antifeixistes del municipi, alguns d'ells militants de la CNT i la FAI (sindicats de treballadors ideologia anarquista).

L'Antonio recorda uns homes que venien de diversos nuclis del municipi de Castellet i La Gornal i els anomena "els del camió dels matalassos". Segons les seves experiències, aquests haurien participat en els incidents del poble abans i a l'inici de la guerra.

Un d'aquests incidents va ser el saqueig de l'església de Sant Pere de La Gornal.

L'Antonio i la Teresa recorden que l'alcalde del moment, a qui anomena senyor Petronill, va amagar al mossèn de la parròquia en una barraca del poble de Clariana perquè el buscaven els revolucionaris.

Finalment, el mossèn va fugir d'amagat des de l'estació de trens de l'Arboç.

En el moment en què els revolucionaris van voler entrar a l'església de La Gornal, l'alcalde va intentar impedir a punta de pistola que hi entressin.

Quan finalment hi van poder accedir, van treure totes les figures religioses (verges, sants...) i les van col·locar al costat i a sobre del pou que hi ha davant de l'església (a l'altra banda del carrer, just davant d'on, actualment, es troba la Sala Polivalent Montserrat Roig). Aleshores, des de la part més elevada de l'església, amb unes escopetes i armes de foc, van disparar contra les estàtues i la Mare de Déu i finalment van cremar el Sant Crist.

L'Antonio recorda que les dones que hi havia allà en aquell moment ploraven, potser per la impotència de no poder-hi fer res, per la violència dels fets o per l'angoixa del moment.

Durant aquells dies, també van saquejar les cases més importants del poble (com Cal Posas o Cal Blau) aprofitant que els propietaris havien fugit i cedint-ne l'ús a famílies del poble.

Valor material aproximado de las imágenes y objetos religiosos quemados en la Iglesia de Gornal: UNAS VEINTE MIL PESETAS.

La destrucción de los objetos religiosos de las casas particulares se efectuó en las mismas circunstancias que en los demás lugares y caseríos del municipio.

Cuántia de los daños ocasionados con motivo del derribo de las siguientes paredes de propiedad particular: De Jaime Escarré Bundó, domiciliado en Vendrell, calle de Francia (a) Cal Blau, UNAS CINCO MIL PESETAS. Del Patronato de Gornal, UNAS CINCO MIL PESETAS. Del Obispado de Barcelona, UNAS QUINCE MIL PESETAS.

Cuántia de los daños y perjuicios causados con motivo de las incautaciones de las fincas rústicas de los señores siguientes: Don José Pérez Monche, domiciliado en Tarragona, calle Conde de Rius, nº. 23. A este señor le fué saqueado además su domicilio, ascendiendo los daños y perjuicios en junto a UNAS CIENTO VEINTE MIL PESETAS. Don Juan Roig Ventosa, domiciliado en Villanueva y Geltrú, calle del Agua, nº. 4, UNAS SESENTA MIL PESETAS. Don Jaime Escarré Bundó, en la contestación escrita que este señor ha facilitado a esta Alcaldía, dice...."es poca cosa lo que pasó en las fincas de mi propiedad en ese término municipal". Don Joaquín Lluch Navarro, UNAS OCHO MIL PESETAS.

Fragment de l'expedient de la Causa General de Castellet i La Gornal en què es detalla els valor dels desperfectes materials causats pels incidents revolucionaris en edificis religiosos i particulars.

FONT: AMCG. Expedient de la Causa General, 1940- 1941.

4.2 Del poble i voltants durant la guerra

4.2.1 Les bombes queien prop del poble

Per la proximitat amb els aeròdroms del Vesper de La Gloriosa, els records d'aquella època més presents en els nens del poble són els bombardeigs a la zona.

Sovint recorden que veien caure des de l'era de batre el que ells anomenaven coets a les poblacions del voltant com Bellvei o l'Arboç.

Estació de l'Arboç després d'un bombardeig franquista (12/3/1938). Van morir-hi tres civils.

FONT: www.totselsnoms.org

Durant el conflicte, els veïns del poble, com l'Antonio i la seva família, anaven sovint a les muntanyes properes que els servien de refugi per si bombardejaven la població.

En el cas de la família de l'Antonio, anaven a la cova de la Maria Peluda (aquesta cova estava situada a la muntanya d'entre La Gornal i Clariana, on actualment, i des de fa anys, hi ha la pedrera de carbonat de calç que ha fet desaparèixer la cova on es refugiaven).

Allà, dormien en matalassos a terra i amb mantes que guardaven en la barraca d'un pagès d'una vinya propera.

Com a protecció addicional per si queia una bomba a prop, l'Antonio recorda que els donaven un pal per mossegar i minimitzar el dolor provocat pel soroll i la pressió de les explosions.

4.2.2 La mort del soldat republicà a mans de la guàrdia mora (tal com ho va explicar Antonio Valldosera)

Un dia cap al final de la guerra (posteriorment s'ha pogut saber que va ser el dia que va arribar l'exèrcit franquista al poble), els veïns no havien anat al refugi de la muntanya i eren al poble. Una colla de nens, entre ells l'Antonio, havien sortit al carrer i recorda que es van sorprendre en veure uns homes amb una mena de faldilles que semblaven estrangers.

Es tractava de la guàrdia mora (també coneguda com a exèrcit marroquí) que, segons s'ha pogut deduir, van ser els encarregats d'ocupar La Gornal el dia 21 de gener del 1939.

Aquests homes, en veure la canalla espantada i plorant, es van aturar per donar-los dues rajoles de xocolata, que en aquell moment escassejava, i els nens van quedar ben contents.

Al cap d'una estona, es van sentir uns trets. Resulta que la guàrdia mora acabava de matar un soldat jove republicà que s'havia amagat a Cal Jep (casa coneguda d'una família de La Gornal) i havia demanat a la senyora Jepa si podia cremar uns papers. La senyora Jepa, en descobrir el noi va sortir al carrer cridant perquè el vinguessin a buscar i en trobar-lo els soldats franquistes, el van executar al lloc.

Aleshores, la gent del poble va dur al noi fins a la plaça de l'església i el van tapar amb uns llençols. Per saber si el podien identificar, van mirar-li les butxaques buscant la seva cartera. En aquesta, hi van trobar un document que informava de que el noi era de Vilanova i La Geltrú, localitat que toca amb Castellet i La Gornal per la zona del Pantà del Foix.

Uns veïns del poble, van anar fins a Vilanova a explicar a la família el que havia passat. L'endemà mateix, els pares del noi van venir al poble en una tartana i se'l van endur.

4.2.3 Les fosses comunes de La Gornal

El poble de La Gornal té el seu cementiri a les afores al camí vell que porta a Clariana. Durant la guerra, sobretot cap al final d'aquesta, dins del cementiri s'hi van obrir dues fosses comunes, una per civils i una altra on es van enterrar soldats republicans.

A la primera fossa comuna, hi ha enterrats un total de nou civils. Aquestes persones formaven part d'una columna de refugiats que anaven des de Tarragona fins a Barcelona per la carretera N-340 i van ser víctimes d'un atac de l'aviació de la Legió Còndor el dia 15 de gener de 1939. A banda de diverses destrosses materials, també va causar morts entre l'Arboç i Santa Margarida i els Monjos, part d'aquests van ser enterrats en aquesta fossa comuna.

A més a més, no ha estat dignificada, de manera que les restes de l'interior no han estat identificades.

A la segona fossa comuna, hi ha les restes de set soldats republicans. Durant l'ofensiva de Catalunya hi va haver diversos combats el dia 21 de gener de 1939 (moment en què van entrar els nacionals al poble) al voltant de Clariana. En aquest combat, alguns soldats van morir durant l'enfrontament i d'altres, almenys dos d'ells, van ser afusellats en aquell mateix lloc després de rendir-se.

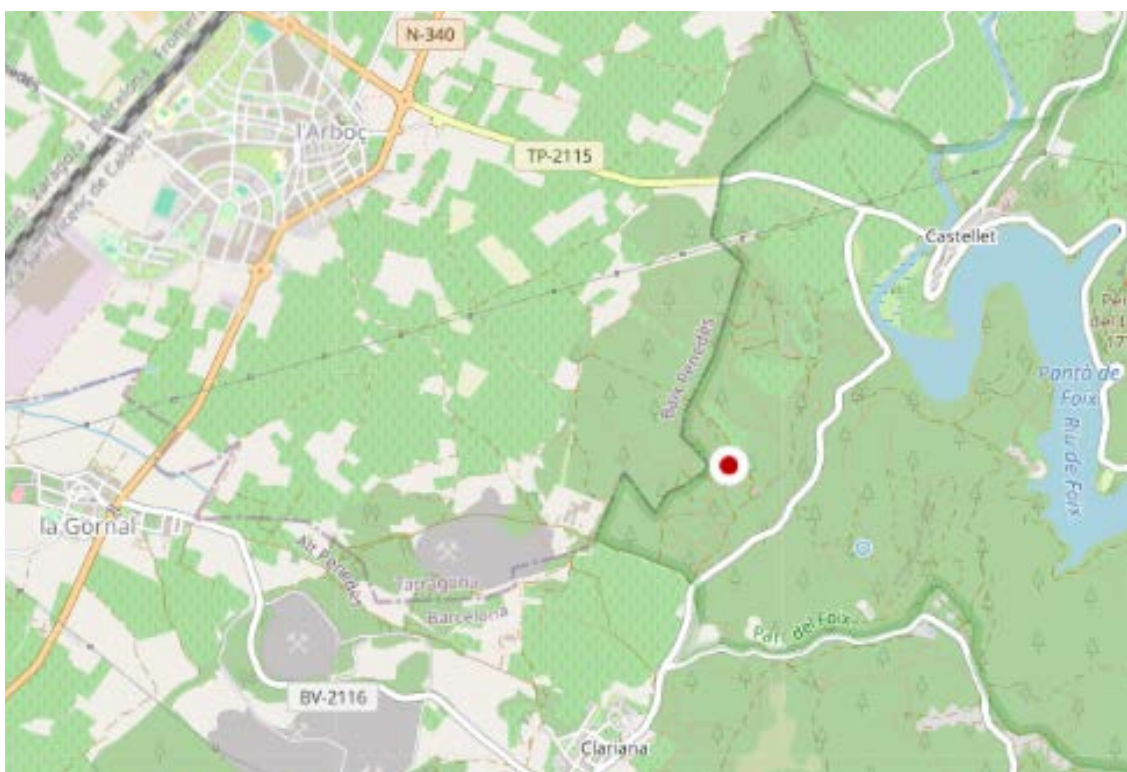
Fossa comuna dels soldats republicans des de l'exterior.

FONT: banc.memoria.gencat.cat

Els cossos van ser recollits i enterrats al cementiri pels mateixos veïns del poble en una fossa comuna oberta expressament en aquell moment i que, encara avui en dia, no ha estat dignificada ni se n'han identificat els cossos.

Fora del cementiri de La Gornal, al *Fondo de la llacuna* (lloc també conegut com a "*Feixa del Boix*"), un pagès va enterrar dos soldats republicans morts que es va trobar allà mateix en anar a treballar al seu camp uns dies després d'haver-se acabat la guerra.

No se sap si aquesta fossa comuna es conserva encara actualment i tampoc ha estat dignificada.

Mapa de la fossa comuna del Fondo de la llacuna.

FONT: banc.memoria.gencat.cat

Així mateix, l'Antonio recorda la història d'un pagès que, en anar al camp de treballar, es va trobar amb dos soldats republicans morts dins la seva barraca i els va enterrar per la zona, però no recorda qui era aquest pagès.

La història recorda a la de la fossa comuna del *Fondo de la llacuna*, de manera que podria ser la mateixa història explicada anteriorment, però des de la visió d'un dels veïns del poble.

4.3 De la postguerra

Durant la postguerra, la vida a La Gornal va esdevenir molt dura, i així mateix ho recorden els testimonis d'aquella època.

4.3.1 La situació de les famílies

Al poble, molts homes que havien marxat a la guerra no van tornar i moltes famílies van trobar-se amb l'absència de membres estimats sense saber què els havia passat.

En aquella època, la majoria dels ingressos als nuclis familiars eren provinents de la feina dels homes el que afegia cruesa a la ja difícil economia de postguerra, tot i que la dona treballés. Això va fer perdre explotacions agrícoles perquè no hi havia cap membre de la família amb capacitat per a treballar-les totes.

4.3.2 La Causa General a La Gornal

Un cop acabada la guerra, el règim franquista va obrir una sèrie d'expedients a les persones contràries i que es considerava que havien comès algun delictes durant la guerra o el període revolucionari.

Aquests expedients eren anomenats "Causa General" i a les persones que hi apareixen se les acusava d'haver efectuat saquejos i incendis a esglésies, tortures, persones mortes o desaparegudes... La informació és organitzada mitjançant una enquesta referent a cada investigat que es realitzava a les autoritats de totes les localitats.

En realitat aquest sistema va servir per investigar la població de forma general i prospectiva, generant un arxiu d'afectes i desafectes al règim.

Al document de la Causa General de La Gornal hi apareixen els noms de molts homes republicans, alguns desapareguts durant el conflicte.

Tant el pare de l'Antonio com el de la Teresa, apareixen sota el títol "*Organización que una vez implantado el gobierno rojo se dedicó al terror marxista*".

El pare de l'Antonio, Joan Valldosera Rosell, hi consta com a "membre del comitè revolucionari". I el pare de la Teresa, Carles Lluch Malivern, com a "funcionari dels organismes de justícia".

4.3.3 L'escassetat d'aliments

Els aliments per a la població eren controlats mitjançant cartilles de racionament per tal de garantir l'accés general a articles de primera necessitat, atès que el menjar era escàs.

L'Antonio recorda que menjaven moltes patates i pa, sovint sec i que estovaven com podien. Els dies més assenyalats de l'any, com les festes de Nadal, es podien permetre una mica de carn o aliments a què normalment no tenien accés.

Altres membres de la família Valldosera Montserrat que durant la postguerra ja eren adults, com la Maria Ventosa Campanera, tieta de la Mercè Montserrat Lluch, tenien molt present la gana que van haver de passar i l'escassetat d'aliments que hi havia. Per això, ella no suportava que ningú deixés menjar al plat i gaudia dels dies en què la família feia grans àpats familiars, ja que sabia que no sempre havia pogut tenir aquesta sort.

4.3.4 La depuració de funcionaris i l'escolarització dels infants

La dictadura franquista va dur a terme una depuració dels funcionaris als centres educatius per tal de garantir que cap mestre tingués una ideologia diferent de la seva, ja que no deixaven treballar en càrrecs públics a persones que no eren afins.

Aquests càrrecs no eren només per funcionaris d'ajuntament o mestres, sinó que també implicaven professions com les de llevadores.

Al poble, una de les veïnes que era llevadora no la van deixar treballar durant la dictadura, de manera que només podia fer feines extraoficials ajudant a la gent de la població i voltants.⁵

A Castellet i La Gornal, cap dels mestres va ser sumàriament afusellat, però, igual que a la resta de l'Estat, els mestres van haver de passar per la "*Comisión Depuradora del Magisterio Provincial*" (organisme encarregat de dictar si els professors eren aptes per continuar exercint la seva tasca mitjançant l'informe instruït pel "*Juzgado Militar Especial de Depuración de Funcionarios Civiles*" i la influència dels representants de l'església i la Falange").

Els infants de La Gornal van ser escolaritzats al poble durant els pocs anys d'educació obligatòria. Els nens i les nenes estudiaven per separat i tenien professors diferents, en el cas de l'escola masculina, el professor era el senyor Josep Cendra (anomenat José i encara recordat per l'Antonio) i en l'escola femenina, la professora era la senyora Filomena Gutiérrez.

Aquests dos mestres tenien el poder de garantir oficialment, mitjançant un escrit, que els seus alumnes assistien a classe i eren bons ciutadans. Aquest escrit era un dels requisits per poder accedir a l'ajut econòmic dels orfes de guerra, d'entre d'altres.

L'escolarització era totalment en castellà, ja que el català havia estat prohibit. A més, els obligaven a cantar l'himne feixista "*Cara al sol*", cançó que es van haver d'aprendre a la força.

En acabar els cursos que s'impartien a l'escola del poble, els nens havien de desplaçar-se fins al Vendrell per poder continuar amb els seus estudis, cosa que requeria poder econòmic i disposar de transport.

Com que la gran majoria de famílies no tenien aquests recursos, només un nen de La Gornal va poder continuar estudiant, la resta van començar a treballar a l'edat de deu anys per ajudar econòmicament a les seves famílies.

⁵ Tal com va explicar la Teresa Lluch Gabarró.

4.3.5 L'església de La Gornal

Després de la guerra, l'església estava força malmesa i no tenia ni tan sols campanes.

A més, alguns capellans eren morts i d'altres havien fugit en ser perseguits durant els incidents revolucionaris o a l'inici de la guerra.

Per La Gornal, van passar diversos mossens durant els anys posteriors al conflicte. Aquests també eren responsables d'altres esglésies del terme municipal de Castellet i La Gornal i, en el cas d'un ells, residia a Clariana.

Aquest home va ser mossèn al poble quan l'Antonio feia d'escolanet (cosa que en aquell moment era obligatòria) i un dels serveis que aquest obligava a fer als escolans, era baixar-lo a collibè des de Clariana per supervisar les obres de l'església de La Gornal i després tornar-lo a portar cap al seu poble (Clariana és una població situada a uns dos quilòmetres de la Gornal i amb una diferència de desnivell d'uns 80 metres).

El mes de juliol de l'any 1952, va arribar al poble un nou mossèn que s'hi va estar fins a l'any 2000, en què es va jubilar: Senyor mossèn Salvador Nonell i Brú.

Era falangista i havia format part dels requetès, a més a més, li havien atorgat la "*medalla de Requeté del Tercio de Nuestra Señora de Montserrat*". Amb la seva ideologia conservadora i afí al franquisme, va deixar una profunda empremta en els veïns del poble.

Era un home més aviat peculiar que va escriure diversos llibres autobiogràfics i sobre les seves experiències amb els requetès. Un d'aquests llibres està escrit en forma de dietari i relata totes les seves vivències als pobles de La Gornal i Clariana. Fins i tot, la cadena televisiva TV3 el va incloure en un dels seus reportatges anomenat *Capellans de Poble*⁶, del programa *Trenta Minuts*, per mostrar les diferències entre un mossèn més modern i liberal amb un de tendències conservadores i franquistes (fins i tot amb la dictadura acabada).

D'aquest mossèn, diversos veïns n'expliquen que duia una pistola sota la sotana i que els dies de missa feia anar patrulles de la Guàrdia Civil a recercar els pagesos que treballaven els camps per obligar-los a assistir a missa.

Així mateix, diversos testimonis expliquen que tenia un caràcter autoritari i que hauria arribat a usar càstigs físics.⁷

⁶ Reportatge del dia 13/02/1994.

⁷ No es pot citar cap testimoni en concret doncs la gent del poble encara és reticent a explicar aquests fets.

5. TREBALL DE CAMP

Amb el treball de camp, pretenc descobrir més informació sobre la vida dels membres de la meva família i mostrar de manera pràctica els efectes de la guerra mitjançant fets i persones reals, cadascuna amb la seva pròpia història i experiències.

La meva família es divideix en dues branques: família Valldosera-Guardià i família Montserrat-Lluch.

Dins de cada part de la família, s'ha distingit entre les víctimes directes i les indirectes segons l'impacte que els va suposar la guerra.

Els que apareixen a l'arbre genealògic de color lila són els considerats afectats directes per la guerra, és a dir, les víctimes directes. Aquestes persones són les que van estar empresonades o les que van morir per culpa de la guerra, ja sigui al front, per un bombardeig o per la repressió franquista.

En l'arbre genealògic, hi ha persones que apareixen de color blau i que són considerades afectats indirectes. Aquestes són les que no van morir per la guerra i la van viure lluny del front, encara que això no vol dir que no es veiessin afectats pels efectes d'aquesta.

També anomenades víctimes col·laterals, aquestes persones van viure en primera persona les conseqüències de la guerra, això sí, cadascuna a la seva manera, ja que les seves condicions de vida, edat i vivències eren diferents les unes de les altres.

Així doncs, aquestes persones són les que han patit les conseqüències de la guerra i els seus efectes adversos i formen part d'una història de la què no es parla, ja sigui pel dolor de compartir els seus records o per motius diversos. En l'apartat de cada família dedicat a aquestes persones, es pretén visibilitzar la vida d'aquestes després de la guerra i l'afectació a nivell psicològic de les conseqüències del conflicte que normalment s'obvien.

5.1 La meva família

A la meva família, la Guerra Civil ha tingut un fort impacte i ha causat diversos efectes en les vides de les persones que la van viure.

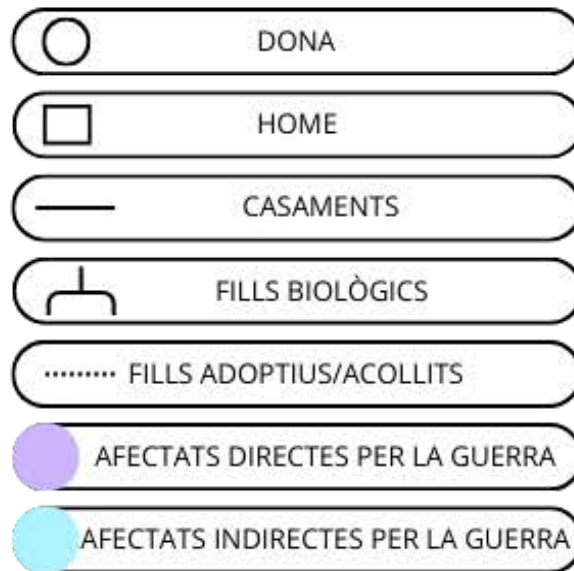
Abans de començar el Treball de Recerca, sabia que diversos membres de la meva família havien participat en la Guerra Civil i que alguns d'ells no van poder tornar mai a casa.

En un principi, no tenia coneixement de quines van ser exactament les experiències ni les vivències de cadascun dels meus familiars i mai ningú de la meva família havia fet una recerca profunda per poder saber què va passar amb els nostres descendents. Amb aquest treball de camp busco entendre què va passar amb els meus familiars durant la guerra.

5.1.1 Arbre genealògic

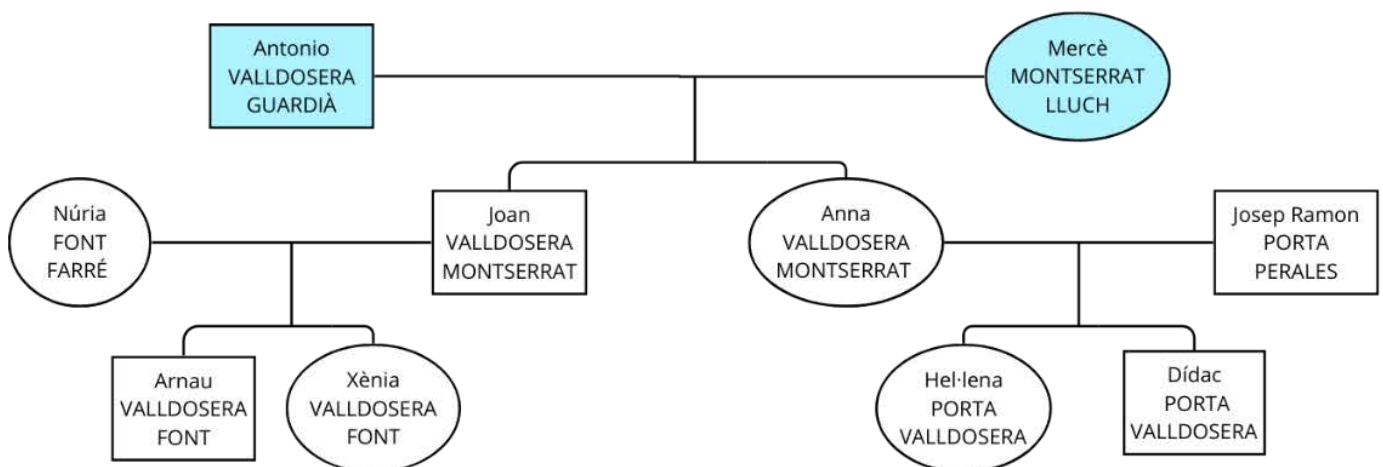
El següent arbre genealògic mostra les relacions de parentesc entre els membres de la meva família per tal de posar l'estructura en context d'aquesta i deixar clar en quina posició de l'arbre i de generacions es troba cadascuna de les persones de qui es parla en aquest treball de camp.

La llegenda que l'acompanya per a facilitar la seva comprensió és la següent:

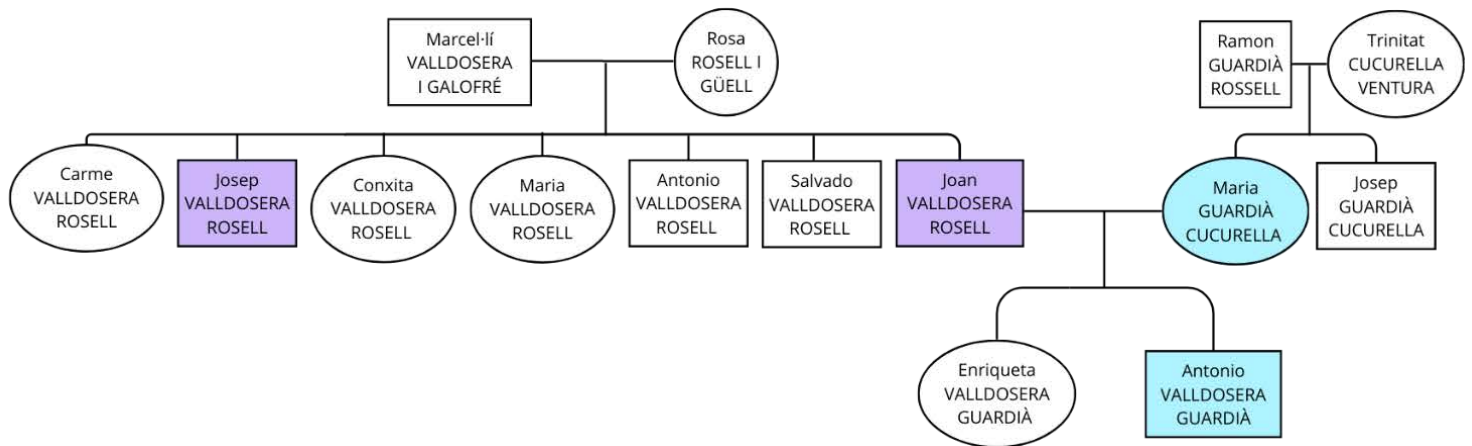
Llegenda de l'arbre genealògic.
FONT: Elaboració pròpia

En aquesta part de l'arbre es mostren les últimes tres generacions de la meva família. A partir de la Mercè Montserrat i l'Antonio Valldosera es desenvoluparan la resta de parts de l'arbre genealògic complet.

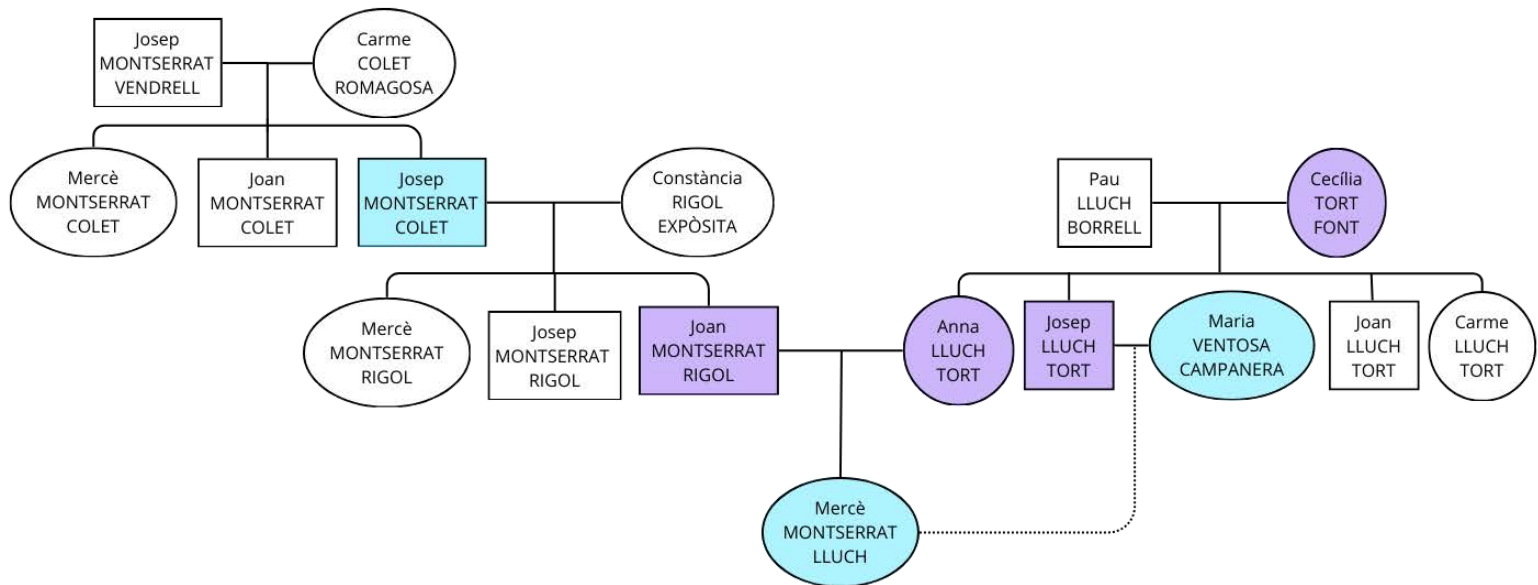
Primera part de l'arbre genealògic: família Valldosera-Montserrat.
FONT: Elaboració pròpia

Per la banda del meu avi la família té aquesta estructura:

Segona part de l'arbre genealògic: Família Valladosera-Guardià.
FONT: Elaboració pròpia

Per part de la meva àvia la família és aquesta:

Tercera i última part de l'arbre genealògic: família Montserrat-Lluch.
FONT: Elaboració pròpia

5.2 Família Valldosera-Guardià

5.2.1 Víctimes directes

Dos membres de família Valldosera Guardià van estar implicats directament en el conflicte bèl·lic de la Guerra Civil.

Per una banda, Joan Valldosera Rosell va formar part de l'exèrcit republicà durant la batalla de l'Ebre on va desaparèixer.

D'altra banda, també cal mencionar breument a Josep Valldosera Rosell, germà de Joan, que va ser víctima de la repressió franquista cap als revolucionaris republicans, ja que va ser jutjat en un judici sumaríssim en què va ser condemnat a ser executat.

5.2.1.1 Joan Valldosera Rosell

Informació coneguda abans de començar el treball

Abans de començar la recerca d'informació, sabia⁸ que el meu besavi es deia Joan Valldosera Rosell i era fill del Marcel·lí Valldosera i Galofré i Rosa Rosell i Güell. Estava casat amb la Maria Guardià Cucurella amb qui va tenir dos fills, l'Enriqueta i l'Antonio, el meu avi. L'últim lloc de residència que es coneix d'ell, és a la població de La Gornal. Era pagès i treballava al camp a les terres de la seva família, a més a més, també tenia l'ofici de segador i tenia força destresa amb la dalla, cosa per la qual era conegut al poble.

Amb la Guerra Civil començada, el van destinar al front de l'Ebre des d'on enviava cartes a la família fins que un dia no se'n va tenir cap més notícia. Ja no arribava cap carta ni va tornar mai a casa i, per tant, se'l va donar per desaparegut. Amb el temps, es va considerar una víctima mortal més de la guerra. A partir d'aquest punt, hi ha diverses versions que s'han conservat fins avui en dia:

La primera consisteix en suposar que va morir durant la batalla de l'Ebre, fet que explicaria que no tornés a casa ni es tinguessin més notícies d'ell.

I la segona es basa en uns fets explicats per la meua família que diuen que un temps després d'acabar-se la guerra, tres homes de la zona de Barcelona van aparèixer per La Gornal preguntant pel Joan Valldosera.

Aquests senyors van dir que eren companys seus a l'Ebre i que en caure aquest front, van marxar d'allà junts (el Joan Valldosera, els tres homes i un altre home). Anaven camí cap a França per fugir de les tropes franquistes durant la retirada, fins arribar a Figueres o Berga (no se sap exactament on). Allà es van separar, continuant cap a la seva destinació ells tres i perdent de vista al Joan i l'altre home. Durant aquesta separació es van donar les adreces de les seves cases i van quedar en buscar-se un cop acabada la guerra.

Amb aquesta versió dels fets es pot deduir que no va morir a la batalla de l'Ebre, ja que si aquest fos el cas, els seus companys no haurien anat al seu poble per veure'l. Tot i això, deixa una altra incògnita oberta: què li va passar si no va morir a l'Ebre ni va tornar a casa?

⁸ Informació obtinguda a partir de la memòria oral de la família Valldosera-Guardià.

De les dues versions, la que sempre havia tingut la seva família com a veritable era la primera, tot i no tenir proves, ja que el seu cos no ha aparegut mai, però no es pot descartar cap opció.

El que he descobert

Per tal d'intentar descobrir què va passar amb Joan Valldosera durant la Guerra Civil, he cercat informació seva que em permeti entendre la cronologia de les accions en què va estar implicat.

Començant pels seus orígens, s'ha trobat que era natural del Montmell, municipi del Baix Penedès. Va néixer el dia 28 de juliol del 1904 i es pot veure el document oficial del registre a l'[ANNEX A](#).

A més a més, també cal dir que segons el document el seu nom està escrit com a “Joan” o “Juan” i els seus cognoms poden ser “Valldosera Rosell”, “Valldosera y Rosell” o “Valldosera i Rosell”.

Va viure a La Gornal amb Maria Guardià Cucurella⁹ des d'un temps abans de casar-se. El matrimoni va ser oficial el novembre de 1930. A l'[ANNEX C](#) es pot consultar el certificat de casament de Joan i Maria.

Com que estava empadronat a La Gornal, totes les notificacions i documents oficials arribaven i es tramitaven a partir de l'ajuntament d'aquest poble, i per això els que es conserven formen part de l'arxiu municipal de Castellet i La Gornal.

Formava part de la lleva del 1925¹⁰ sent soldat apte per a tots els serveis en tenir una bona salut i estar vacunat, segons diu el seu certificat de vacunació, i estava inscrit a la caixa de reclutament de Vilafranca del Penedès (Barcelona). Els documents més rellevants del seu expedient de reclutament, que es pot consultar a l'[ANNEX A](#).

En aquesta documentació es pot trobar una descripció física seva molt útil, ja que no es disposa de cap fotografia seva.

Era un home amb una alçada d'un metre setanta de cabell castany, igual que les seves celles, que es descriuen com a gruixudes. Tenia els ulls verds i un nas recte, esmolat, de mida mitjana i una boca i llavis de mida regular.

A l'arxiu militar de Guadalajara, hi ha una documentació referent a Joan Valldosera que explica que com a soldat va estar destinat al *Regimiento de Cazadores de Tetuán* (ciutat del nord del Marroc), *17 Caballería*. L'any 1931, el van canviar de regiment i va passar a formar part de la *Caballería número 10*. L'última rectificació del seu expedient és que el quinze de març del 1932 es trobava en situació de primera reserva pel centre de Mobilització i reserva. A l'[ANNEX A](#) es poden consultar les parts més importants de la documentació del seu expedient reglamentari.

L'ajuntament de La Gornal duia el registre de recollida de les dades dels productors de blat del municipi, la quantitat de membres de la seva família, la quantitat de blat cultivat, la quantitat de farina que posseïen i la quantitat de blat que necessitaven per a una nova sembrada.

⁹ AMCG. Padró municipal de 1930. Pàgina 23.

¹⁰ AMCG. Expedients generals de reemplaçaments de l'exèrcit, lleva de 1925.

En Joan era productor de blat, la data de l'últim registre en el qual apareix el seu nom és del dia 31 d'agost del 1938, ja que al següent, del 12 de setembre del 1938 no hi consta. Gràcies a això es pot saber en quin moment aproximadament va marxar a la guerra.

L'any 1936 va començar la guerra, però el Joan no s'hi va incorporar immediatament. Segons la informació trobada de les lleves i les seves incorporacions, es pot saber que la lleva del 1925, en la que es trobava ell, va començar a ser cridada a files el maig del 1938.

Mentre era a l'Ebre, lloc on va ser destinat, enviava cartes al seu cunyat, el germà de la seva dona, Josep Guardiola Cucurella. Actualment, la família conserva dues de les cartes escrites per ell, una del 19 d'octubre i l'altra del 28 de novembre. Totes dues cartes són del 1938 i la rebuda al novembre és l'últim contacte que la seva família va tenir amb Joan, sent així l'última informació que es va rebre d'ell.

Estan escrites en castellà, idioma que no era el que parlaven habitualment el Joan i el Josep, per això hi ha catalanismes i expressions típiques del català.

A més a més, la seva formació acadèmica no els permetia escriure sense errors gramaticals i ortogràfics.

Les següents transcripcions han estat escrites en castellà normatiu i sense catalanismes per tal de fer més senzilla la seva comprensió, això sí, s'ha intentat mantenir les expressions i estructures originals.

Les cartes originals es poden consultar a l'[ANNEX A](#).

La transcripció de la primera carta diu el següent:

"En campaña - día 19-10-38

José Guardiola

El día 24 del corriente llegó vuestra carta a mis manos y según veo en ella gozais de excelente salud. Como también yo gozo de lo mismo.

Leer vuestra carta me causó mucha alegría al poder saber noticias de vosotros, según me dices, tú, José que te tenías que presentar el 16 del corriente, pues si esto es verdad ya debes estar fuera de tu casa, pero a mi me parece que todavía estás en casa, porque por aquí se dice que se han suspendido estas tres quintas: - 19-20-21 y las 23-24 también. Se dice que no están a tiempo de coger las armas, que a mi me parece que en un mes ya es tarde aquí en vuestra compañía, que esto de la guerra va a terminar por momentos, que todo el mundo está cansado de la guerra, principalmente todos los que somos antifascistas queremos que se termine, y los que no quieren que se termine son unos cuantos enchufados que hay por aquí la retaguardia.

Dolores, si acaso es que tu esposo está en filas, que a mi me parece que debe estar aquí en tu compañía, pero de lo contrario, si está fuera, dile de mi parte que esto no será nada y menos el trabajo que tendrá él.

Y dile de mi parte que acate las órdenes que le den porque sino sería peor para él. Si acaso está fuera dile que me escriba pronto, y si acaso tienes tu esposo fuera poneros de acuerdo con mi mujer por todos los trabajos que se presenten y quedaros tranquilas. Y animarse la una a la otra porque me parece que mi mujer, nada más debe tener piel y hueso. Poneros tranquilas que si no será peor para vosotras.

Termino la carta a ver si cuando llegue esta carta en vuestras manos me escribís pronto.

Muchos recuerdos a todos los camaradas que pregunten por mi y un beso a vuestros hijos y vosotros recibir un fuerte de mano que se da, vuestro amigo.

Salud

Juan Valldosera Rosell

PD: José ya sabes tú que yo no sé escribir, que puede ser que no la entiendas. Y tampoco me he acordado del número de tu casa y he tenido que poner el número de mi casa.”

En aquesta carta de l'octubre, Joan li diu a Josep que està content de saber de la seva família i li explica el que es diu allà on és ell sobre les lleves que s'han d'incorporar a files, entre aquestes es troba la lleva a la qual pertany el Jose. També li comenta que creu que no queda massa perquè acabi la guerra i li explica com estan els ànims al front entre els que tenen ganes de tornar a casa i els que volen continuar combatent.

En un moment de la carta, menciona la rereguarda com el lloc on és ell, amb això es pot deduir que no estava lluitant al front sinó que era darrere d'aquest complint les funcions de subministrament i evacuació. Aquesta zona era especialment susceptible de patir atacs aeris i accions per part del bàndol contrari per dominar-la i perjudicar els que són al front.

A continuació, parla amb la dona del Josep Guardià, la Dolors. A ella li diu que en el cas que no sigui el seu marit el que llegeix la carta, li doni ànims de part seva i consells per a ajudar-lo en la seva vida al front. Després, li demana que ella i la seva dona, Maria Guardià, s'ajudin mútuament en les feines i en superar la situació, mostrant així preocupació per la Maria.

Finalment, s'acomiada mencionant als seus amics del poble i la seva família. Un cop finalitzada la carta, afegeix una disculpa per la redacció de la carta argumentant que no en sap massa d'escriure.

La transcripció de la segona carta és aquesta:

“En campaña - día 28-11-38”¹¹

José Guardià

Mi estimado cuñado,

Cojo la pluma para decirte que yo estoy lleno de salud y lo mismo espero de ti.

José, el motivo de escribirte es para decirte que ha llegado tu carta a mis manos y según me dices estás a 20 km del Ebro, pues yo no me creo que estéis tan lejos. Y me dices que estás alejado de las ofensivas, pues bien me alegro mucho que tengas un buen destino. Cumple las órdenes que te dan esto de la guerra es mejor tener un buen destino que todo lo demás.

Me dices que vas a llevar los partes dos horas a pie, pues esto lo tienes en la mano, pide a tu superior que te deje ir a tu casa a sacar tu bicicleta que no quieres ir a pie. También me dices que se dan muchas lentejas, ya lo creo.

¹¹ Tot i que la data és gairebé il·legible a l'original, un comentari que escriu Joan en referència a la sembra del blat en aquesta carta, ens permet confirmar que la data correcta és 28/11/1938, doncs l'època de la sembra del blat comprèn els mesos de novembre i desembre segons la zona geogràfica del país.

Me parece que es lo que hay, más lentejas, porque nosotros casi cada día cargamos lentejas en los camiones para el frente, pero nosotros comemos muy pocas, como que ya habrá cosa que para eso estamos en intendencia.

José, sabrás que yo estoy en el mismo sitio y aquí ya hace mucho frío, que todas las montañas están llenas de nieve y hace mucho frío, pero nosotros como trabajamos dentro del almacén no pasamos tanto frío.

José, que no sabes que es tiempo de sembrar el trigo, supongo que debes pensar lo mismo, me parece que nuestras tierras no están sembradas. Yo ya no quiero decir nada a mi mujer de esto de la siembra porque ya tiene demasiado trabajo en casa con los hijos y por ellas, pero José, por esto de las tierras no te pongas impaciente, que si podemos volver con buena salud a casa ya las pondremos a nuestro gusto.

José, espero por mi vida si nos podemos ver en nuestra casa juntos con nuestras mujeres y hijos, que yo estoy esperando mucho.

Nada más para decir,

Muchos recuerdos a tus compañeros, y tu recibe el fuerte abrazo que te da tu cuñado, que quiere verte pronto, salud

Juan Valldosera”

A la carta datada de novembre, Joan Valldosera parla amb Josep Guardiola Cucurella sobre la incorporació d'aquest últim al front i li dona consells i suggerències per a fer més amena la seva estada allí.

Sembla que en cartes anteriors han parlat sobre la seva alimentació al front. Joan diu que en el lloc on és ell envien bastantes lleties al front tot i que, pel que diu, ells no en mengen gaires, cosa que indica quina dieta seguien els combatents al front. També menciona que ell és a la intendència, és a dir, que no era a primera línia, però tampoc tant lluny d'aquest com per ser a la rereguarda.

En aquesta carta també comenta el fred que fa en aquella època de l'any i descriu el paisatge nevad. Amb això es pot saber que les condicions meteorològiques eren dures, encara que a Joan sembla que no l'afectava a l'hora de treballar.

També menciona les seves terres i les de Josep, de les que no en sap res, però dedueix que no estan sembrades. Això es pot confirmar, ja que en aquell moment aproximadament el nom de Joan Valldosera Rosell deixa d'aparèixer al registre de productors de blat i tampoc hi és escrit el de la seva dona, Maria Guardiola Cucurella.

Un cop ha explicat a Josep què en pensa de la sembra, el tranquil·litza dient-li que no es preocupi per les seves terres mentre sigui fora. A més a més, li diu que quan ells dos puguin tornar a casa ja les cultivaran com els sembli millor. Això no arriba a passar mai, ja que Joan Valldosera no va tornar a casa després de la guerra tot i els evidents desitjos de fer-ho, amb la qual cosa, tampoc va tornar a sembrar mai les seves terres.

Finalment, s'acomiada de Josep expressant les seves ganes de tornar a casa i donant records per a ell i als seus companys.

A partir de la informació que es pot extreure de les cartes s'ha pogut saber que Joan era a l'intendència, però això no explica les circumstàncies de la seva mort. Es desconeix si va morir a l'Ebre i si la causa de la seva mort hauria sigut un atac aeri, el mateix combat, artilleria, un afusellament...

Aquestes cartes són l'última informació que es va rebre del Joan de primera mà. A partir d'aquest moment, tot comença a ser confús i recordat a partir de la memòria oral o extret de documents oficials que no són fonts del tot fiables, ja que en aquell moment no es registrava ni documentava tot correctament o amb les dades que eren certes.

El certificat de defunció¹² de Joan va ser escrit per ordre del Jutjat de primera instància de Vilanova i La Geltrú a l'abril el 1944, a petició de la seva vídua, Maria Guardià Cucurella. Per tal que se'l deixés de considerar com a desaparegut, veient que no se sabia res més d'ell.

Segons aquest document, va morir el 20 d'octubre del 1938 al front de l'Ebre per causes desconegudes, però aquesta informació no és certa si ens atenem a la carta escrita el dia 28/11/1938.

Aquesta última carta conservada escrita per Joan data del 28 de novembre del 1938. Això vol dir que a finals de novembre del 1938 encara era viu i, per tant, aquest certificat de defunció seria erroni, atès que comenta que va morir a l'octubre, aproximadament un mes abans d'escriure l'última carta.

A més, sabent que la data no és correcta, també es pot pensar que el lloc de la seva mort sigui erroni o, si més no, una especulació de la persona que el va inscriure com a mort al registre de defuncions.

Per tant, tot i ser un document oficial, no és fiable ni es pot agafar com a prova que demostrï les circumstàncies de la seva defunció. El certificat de defunció es pot consultar a l'[ANNEX A](#).

Un altre document que dona informació sobre les circumstàncies de la seva mort, és la pensió de viudetat sol·licitada per la seva parella, Maria Guardià Cucurella, tramitada l'any 1979, amb el franquisme acabat. Aquest informe es pot veure a l'[ANNEX C](#).

Per tal de fer efectiva la sol·licitud es demanava la presentació de diversa documentació i diversos escrits oficials per tal de confirmar que el marit de la sol·licitant va morir durant la guerra. En un d'aquests papers, es menciona que Joan Valldosera va morir en una acció de guerra al Front de Manresa el qual es va obrir durant la Campanya de Catalunya.

Aquesta nova informació mostra la possibilitat que Joan no morís al Front de l'Ebre i tingués l'oportunitat de fugir durant la retirada. Aquesta versió dels fets coincideix amb una altra creença de la seva família sobre la seva desaparició que consisteix en que Joan va intentar fugir cap a França, fets explicats per uns companys seus al front de l'Ebre que van fugir amb ell.

La història basada en aquesta versió seria la següent: Joan no va morir a l'Ebre i va tenir temps d'escapar dels franquistes quan aquests van entrar a Catalunya en caure el front de l'Ebre. Durant la retirada, l'exèrcit republicà va intentar que l'exèrcit franquista no entrés al territori català fàcilment mitjançant l'anomenada Campanya de Catalunya. Per a fer efectiva aquesta campanya, es van anar recollint els soldats que fugien per a obrir nous fronts que evitessin l'avenç dels franquistes. Hi ha la possibilitat que Joan fos dut a combatre al nou front obert a Manresa, on, segons la pensió de viudetat, va morir. Això explicaria que durant l'intent de marxar a França es separés dels companys amb qui havia fugit després de batallar junts a la guerra i no es tornés a saber res més d'ell.

¹² Registre Civil de Castellet i La Gornal. *Llibre de defuncions*. Pàgina 59, entrada número 8.

Durant la recerca d'informació sobre la seva mort, s'ha trobat una altra versió dels fets mitjançant la memòria oral recordada per un familiar, Xavier Navarro Lluch, nebot de l'Anna i el Josep Lluch Tort.

Aquesta versió, explica que en caure el front de l'Ebre, Joan va retirar-se i va intentar tornar cap a casa juntament amb altres companys. Quan ja era a Bonastre (municipi que pertanyia al Tarragonès i que actualment forma part de la comarca del Baix Penedès), a 15 km de casa seva, es va trobar amb uns soldats del bàndol feixista i hauria mort en l'enfrontament. Al cementiri de Bonastre hi ha una fossa comuna amb uns vint soldats republicans morts, però com que la fossa no ha estat inhumada, no es pot saber si algun d'aquests és el Joan Valldosera ni si realment va morir en aquest poble.

Les circumstàncies de la seva mort són incertes i no es pot saber què li va passar a Joan durant la guerra. Hi ha tres versions diferents que podrien explicar els motius de la seva desaparició i mort, però cap d'elles pot ser confirmada.

A més, aquestes versions podrien tenir variacions, ja que tot l'explicat no es pot comprovar i no és segur que sigui cert.

Després de la guerra, la família de Joan el considerava desaparegut i no pas mort, mantenint l'esperança que algun dia pogués tornar a casa.

Per aquest motiu, no el van registrar com a mort immediatament després del conflicte. Al padró municipal de La Gornal de l'any 1940 continua apareixent com a veí del poble juntament amb tots els membres de la seva família. No és fins al següent padró de 1945, que Joan ja no apareix i, per tant, ja és considerat difunt.

El 28 de juny del 1941, temps després de la desaparició i la mort d'en Joan, s'obre l'expedient de la "Causa General" contra les persones que haurien comès algun delictes a Castellet i La Gornal.

En aquest document, concretament a l'apartat C número 4 d'aquest, hi apareix Joan Valldosera en la llista de persones recollides sota el títol "Organización una vez implantado el dominio rojo se dio al terror marxista" i el subtítol "Miembros del comité revolucionario". Això vol dir que se'l considerava "rojo" i antifeixista i que abans de la guerra hauria participat en la revolució duta a terme pels republicans.

Es poden consultar les pàgines rellevants de l'expedient a l'[ANNEX A](#).

5.2.2 Víctimes indirectes

De la família Valldosera Guardià els principals afectats per la guerra, tot i no haver-hi participat activament, van ser dos.

Maria Guardià Cucurella va quedar vídua i amb dos fills en plena postguerra sent dona i republicana.

I Antonio Valldosera Guardià, fill de Maria Guardià i Joan Valldosera, va créixer en la dictadura franquista sense pare.

5.2.2.1 Maria Guardià Cucurella

Presentació

La meva besàvia, Maria Guardià Cucurella, va néixer l'any 1906 i era filla del Ramon Guardià Rossell i la Trinitat Cucurella Ventura, tal com indica el seu certificat de naixement que es pot veure a l'[ANNEX B](#). Va ser veïna de Castellet i La Gornal des que va néixer fins al moment de la seva defunció.

Es va casar amb Joan Valldosera Rosell el mes de novembre de 1930 a la parròquia de Sant Pere de La Gornal i es va quedar viuda durant la Guerra Civil. Es pot consultar la inscripció del seu casament a l'[ANNEX B](#).

Amb el seu marit va tenir dos fills: l'Enriqueta Valldosera Guardià (nascuda l'any 1931) i l'Antonio Valldosera Guardià (nascut l'any 1934).

Va morir el 22 de març del 2003 als 97 anys i va ser enterrada al cementiri de La Gornal, juntament amb altres familiars.

Fotografia de la Maria Guardià extreta del seu document d'identitat.

FONT: Família Valldosera-Montserrat

Com la va afectar la guerra?

Després de la guerra, es va trobar sola amb dos fills de cinc i dos anys que va criar amb l'ajuda de la seva família.

Venint de família republicana la postguerra no va ser fàcil, per a continuar endavant treballava el camp per guanyar diners i mantenir el seu nucli familiar.

Carnet de l'afiliació a la Seguretat Social de Maria treballant al sector agrari amb 62 anys.

FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

L'any 1944 va demanar la pensió que es donava als orfes de la Guerra Civil en nom dels seus fills, l'Enriqueta i l'Antonio Valldosera.

Va presentar els documents necessaris: la sol·licitud gestionada per l'ajuntament, les dades dels seus fills, la relació de parentesc dels membres de la família, el certificat de defunció del seu pare, el certificat de pobresa de la família, una carta dels mestres dels nens certificant la seva assistència a l'escola i una aprovació de l'alcalde.

L'Antonio i l'Enriqueta van ser considerats aptes per ser acollits per "La Obra Nacional de Protección de Huérfanos de la Revolución y de la Guerra" i el mateix any 1944 van cobrar per primera vegada la pensió, que era de 450 pessetes per cada fill, és a dir, 900 pessetes en total.

Els documents referents a la pensió als orfes es poden veure a l'[ANNEX B](#).

Més tard, l'any 1979 amb el franquisme acabat Maria va demanar la pensió de viudetat com a vidua de Joan Valldosera Rosell, mort a la guerra mentre formava part del bàndol republicà, cosa que no va permetre gestionar aquesta pensió just després del final de guerra i tampoc durant el règim franquista.

Tot i l'intent per fer efectiu el cobrament d'aquesta pensió, mai li va ser concedida per la falta de documentació següent: el document d'identitat de la viuda i el certificat de defunció del seu home (document que no va ser mai acurat quant a la causa de la mort de Joan Valldosera, portant així a confusions i malentesos sobre la seva defunció).

L'expedient realitzat en sol·licitar la pensió de viudetat es pot consultar a l'[ANNEX B](#).

La seva vida va ser molt complicada, ja que en l'època que li va tocar viure, ser una dona viuda de família republicana no estava massa ben vist. Això va fer que la Maria desenvolupés una personalitat forta, independent i a vegades esquerpa.

A més a més, amb el cos del seu home desaparegut i les circumstàncies de la seva mort encara per determinar, va néixer una incertesa que va intentar obviar no parlant-ne ni mencionant massa el marit tot i que sempre va respectar un cert dol en el vestir.

Segons ha explicat la família que la va conèixer i va conviure amb ella, la Maria hi havia vegades que llençava fotografies i documents que la relacionaven amb el seu passat dins la tassa de l'inodor.

Això és un clar exemple de què la guerra la va afectar psicològicament i volia oblidar els temps en què ho va passar malament destruint els seus records d'aquell moment.

Probablement, la causa d'aquestes accions també va ser la culpabilitat que atorgava a la seva família (marit i pares) per ser republicans des de l'inici, ja que si no s'hagués posicionat per aquesta ideologia la seva vida hauria estat molt diferent i segurament més senzilla.

Aquest fet també explica la poca quantitat de fotografies de la seva part de família que s'han conservat fins avui en dia. De fet, no es conserva cap fotografia del Joan Valldosera, el seu home, perquè ella les va fer desaparèixer totes.

En el cas de les imatges en què hi apareix ella, se n'han conservat molt poques, la majoria de quan ja era més gran, algunes de quan feia algun viatge o d'algun acte important en el que va assistir.

Fotografia conservada de la Maria al pati de casa seva.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

Si la guerra mai hagués arribat a esclatar, la vida de la Maria Guardià hauria estat força diferent de com va ser.

Per començar, el seu home no hauria mort tan jove per culpa d'un conflicte bèl·lic. Això hauria suposat que la Maria no hagués de ser vista com una viuda de guerra del bàndol perdedor. Amb dos fills per educar ella sola, hauria tingut l'ajuda i el suport del seu home per a tirar endavant.

L'origen de la seva viudetat, va provocar que no tingués accés a certes feines i patís aïllament social per part de les noves autoritats i forces vives del poble (com el professor, el metge, els mossens...).

Segurament la seva situació econòmica no hauria estat tan dura, ja que en lloc de treballar només ella, haurien entrat dos sous a casa, el seu i el del Joan Valldosera.

A més, psicològicament, no s'hauria vist afectada per les experiències ni els records de la guerra. De manera que no s'hauria desfet de totes les fotografies d'ella amb el seu home o de la seva joventut.

Tot i que això només són suposicions, ja que no se sap del cert si aquesta hauria estat la seva vida alternativa a la guerra, si que es pot dir que aquesta li va canviar la vida i la va marcar per a sempre.

5.2.2.2 Antonio Valldosera Guardià

Presentació

El meu avi, l'Antonio Valldosera Guardià és el fill del Joan Valldosera Rosell i la Maria Guardià Cucurella. Va néixer el 30 de març del 1934 a la Gornal i noranta anys després continua sent veí d'aquest poble.

El novembre del 1962 es va casar amb la Mercè Montserrat Lluch a la parròquia de Sant Pere de La Gornal. El juliol de 1963 van tenir el seu primer fill, el Joan Valldosera Montserrat, i el 1977 van tenir la seva segona filla, l'Anna Valldosera Montserrat (la meva mare). A més a més, també és avi de quatre nets.

Fotografia de Antonio Valldosera.

FONT: Arxiu família
Valldosera-Montserrat

Fotografia de la família Valldosera-Montserrat del 1977 en què hi apareixen l'Antonio Valldosera (el pare), la Mercè Montserrat (la mare), el Joan Valldosera (fill) i l'Anna Valldosera (filla).

FONT: Arxiu família Valldosera Montserrat

Al llarg de la seva vida ha tingut diverses feines, com per exemple de masover, de transportista, treballador de fàbriques com la caldereria de l'Arboç (coneguda com "Caldereria Arbosense")... Fins i tot, va arribar a tenir dues feines a la vegada per poder tirar endavant, ja que la seva dona no podia treballar per culpa de la malaltia que patia.

Des de ben petit, ha participat en moltes activitats de lleure del seu poble, La Gornal. Formava part de la coral, estava dins del grup de teatre, participava en els tres tombs per Sant Antoni, era actiu en el club de futbol local...

Antonio Valldosera inaugurant un partit de futbol de l'equip gornalenc.

FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

Com el va afectar la guerra?

L'Antonio tenia cinc anys quan va acabar la Guerra Civil, però encara avui en dia té presents totes les experiències i records sobre el conflicte bèl·lic i la postguerra.

A més, també explica com va ser la postguerra que va patir, però la gran majoria d'experiències que explica són narrades de manera general i sense entrar en els detalls més profunds que el poguessin afectar.

Per això és important explicar també la seva història i la seva afectació en relació amb la guerra, atès que per a un nen i posterior adolescent republicà, la situació no era senzilla tot i que moltes vegades no s'exterioritzi.

Abans que esclatés la guerra, l'Antonio vivia a La Gornal amb el seu pare, la seva mare i la seva germana (Enriqueta Valldosera Guardià).

La situació econòmica de la família era humil, però amb el que tenien els era suficient per viure en bones condicions. Els seus pares treballaven al camp i el seu pare cultivava terres com a productor de blat.

Quan tenia només dos anys, va iniciar-se la guerra i quan en tenia aproximadament quatre, el seu pare se'n va anar a lluitar al front.

Al poble de la Gornal la guerra va ser força present, sobretot durant l'entrada dels nacionals a la zona.

Per la seva proximitat amb els aeròdroms del Vesper de la Gloriosa, l'Antonio recorda que els veïns de La Gornal veien caure les bombes des de l'era.

Com que eren només nens, per tal de suavitzar la situació els deien que eren només coets, però, tot i el que poguessin creure, la realitat era que, per tal de mantenir-se segurs, havien d'amagar-se als refugis improvisats de les muntanyes properes sense saber si podrien tornar al poble ni si, en tornar, casa seva estaria destruïda.

Tot plegat no era fàcil de digerir per un nen que no tenia ni cinc anys i aquest record ha quedat per sempre dins seu.

Quan es va acabar la guerra, el seu pare, Joan Valldosera, no en va tornar i tothom el donava per desaparegut.

Temps després, quan van veure que no apareixia, el van considerar un mort més de la sanguinària batalla de l'Ebre, però la visita d'uns companys seus al poble¹³ va fer que recobressin l'esperança de que hagués sortit amb vida després de passar pel front.

A l'Antonio i a la seva mare, els va agradar aquesta idea i encara avui en dia menciona aquests homes que preguntaven pel Joan Valldosera.

L'Antonio i la seva família havien donat per fet que el Joan havia mort a l'Ebre, per això mateix, la visita dels companys va fer que tinguessin una nova versió dels fets en què el Joan hagués pogut escapar.

¹³ Fets explicats a l'apartat "[5.2.1.1 Joan Valldosera Rosell](#)"

Durant la postguerra, l'Antonio, la seva mare i la seva germana es van trobar en una situació econòmica complicada.

Com que necessitaven diners, l'Antonio no va estudiar tot el que li hauria agradat. Igual que moltes altres persones en aquell moment, va estar escolaritzat els anys que era obligatori i amb deu anys ja treballava al camp fent feines físiques dures.

L'Estat els va cedir una ajuda orientada als orfes de la guerra que va arribar l'any 1944.

La situació social, no era massa més positiva que l'econòmica, ja que els republicans van ser represaliats i van veure retallats els seus drets i patir una certa marginació social.

L'Església va jugar un paper molt important al poble perquè va començar a ser obligatòria per a tothom, independentment de l'edat que tinguessin.

Van passar pel poble diversos mossens, fins que l'any 1952 va arribar Mossèn Salvador Nonell i Brú. Aquest home i les seves idees falangistes van sotmetre al poble a un règim religiós molt estricte i va fer que les persones de La Gornal (també les persones de Clariana) haguessin de seguir les seves indicacions de caràcter antiquat, religiós, masclista, racista... Mossèn Salvador Nonell va marcar la vida de l'Antonio i tots els veïns del poble que el van conèixer.

Al llarg de la seva vida, l'Antonio va partir un fort adoctrinament per part de les autoritats del poble: la política, l'escola i l'Església.

Quan una persona és jove i viu en una situació com la de l'Antonio en què és fàcil imposar la por, és molt senzilla de manipular i, precisament és el que van fer.

A l'escola cantaven el *Cara al Sol* i estudiaven en castellà, ja que el català va ser suprimit de tots els actes i institucions oficials.

A l'Església, les idees religioses van ser imposades, i a la política, els representants eren fidels al règim franquista, de manera que imposaven les seves idees al poble.

Encara avui en dia, les conseqüències d'aquest adoctrinament són visibles en l'Antonio que, igual que moltes altres persones de la seva edat no van poder desenvolupar lliurement la seva pròpia opinió política, també s'ha observat que cada cop que l'Antonio s'ha d'adreçar a una persona desconeguda ho fa en castellà doncs és el costum que va aprendre de petit.

Fins i tot va ser influït en el desenvolupament físic, doncs si bé de petit la seva mà forta era l'esquerra, de resultes de l'educació, va ser obligat a convertir-se en dretà, esdevenint una persona ambidextra.

L'Antonio no té cap record físic, com fotografies, de la seva infància o joventut, ja que la seva mare els va fer desaparèixer¹⁴. Això, a banda de la tristesa de no tenir experiències immortalitzades, també suposa no saber com eren ell i la seva germana o els seus pares en el passat.

De fet, no hi ha cap fotografia de la seva mare o el seu pare quan eren joves, de manera que l'Antonio no sap com era el seu pare físicament (ja que l'últim cop que el va veure tenia només quatre anys).

A més a més, l'Antonio no sap gairebé res de la vida del seu pare, perquè a la seva mare no li agradava parlar-ne i les persones que el van conèixer en vida han anat morint.

L'Antonio no ha explicat mai a cap familiar què en pensa sobre les accions de la seva mare, en relació amb aquests records que no va conservar, potser perquè en el seu moment va decidit no fer preguntes i intentar oblidar-ho o potser perquè no sap com gestionar-ho.

¹⁴ Explicat en l'apartat "[5.2.2.1 Maria Guardiola Cucarella](#)"

Amb tot el viscut, l'Antonio va haver de créixer i madurar ràpidament per fer front a la situació del moment i ajudar la seva família a tirar endavant.

Amb el pas del temps i vist amb perspectiva, totes aquestes vivències han fet que l'Antonio hagi après a valorar fins i tot allò que pugui semblar més insignificant perquè sap que el que és passar-ho malament.

Per sort, l'Antonio ha esdevingut una persona forta i valenta que recorda tot el viscut des d'un punt de vista de superació.

A l'Antonio, com altres persones de la seva edat que van viure experiències similars a les seves, li costa parlar sobre aquests aspectes de la seva vida, per això mateix, cal valorar cada història que pugui explicar i intentar immortalitzar cada record seu per a la prosperitat.

No se sap ben bé del cert com hauria estat la seva vida si no hi hagués patit una guerra. Possiblement, no hauria viscut una situació econòmica tan complicada i la seva educació acadèmica i social no haurien girat al voltant d'un règim d'extrema dreta com el franquisme, amb tot el que això comporta ideològicament.

A més, hauria crescut al costat del seu pare en una família amb tots els membres principals i ara en sabia molt més sobre ell. El seu pare hauria estat present en els fets importants de la seva vida i potser l'Antonio hauria pogut compartir l'experiència de tenir dos fills i crear la seva pròpia família amb ell.

5.3 Família Montserrat-Lluch

5.3.1 Víctimes directes

Les víctimes directes de la família Montserrat Lluch van patir les experiències següents:

Joan Montserrat Rigol va lluitar al Front de l'Ebre, on va desaparèixer.

Anna Lluch Tort, dona de Joan Montserrat, va morir per ferides de metralla causades per un bombardeig al seu poble.

Cecília Tort Font, mare d'Anna Lluch, va morir en el mateix bombardeig en què la seva filla va resultar ferida.

I Josep Lluch Tort, fill de Cecília Tort i germà d'Anna Lluch, va estar reclòs en un camp de concentració franquista i va ser l'únic de totes les víctimes directes explicades d'ambdues famílies que va sobreviure a la Guerra Civil.

5.3.1.1 Joan Montserrat Rigol

El que sabia abans de començar el treball

Fotografia de Joan Montserrat.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

Abans de començar a cercar informació, sabia¹⁵ que el meu besavi es deia Joan Montserrat Colet, era de Sant Jaume dels Domenys i era fill de Josep Montserrat Vendrell i Carme Colet Romagosa tal com la meua família recorda i ha explicat.

Estava casat des del 1935 amb l'Anna Lluch Tort, amb qui va tenir una filla el juliol del 1937, la Mercè Montserrat Lluch.

L'últim lloc de residència que se li coneix és a Banyeres del Penedès i treballava de pagès al camp.

No sabia amb certesa quin va ser el seu paper a la guerra, ja que tot el que m'havia arribat era per part de la memòria oral. L'únic que es sabia d'ell era que va morir durant el conflicte, suposició basada en la seva desaparició durant aquest després de no tornar a casa en acabar-se la guerra. A més a més, mai es va trobar el seu cos ni evidències del que li podria haver passat.

El que he descobert

Durant la recerca d'informació sobre Joan Montserrat, s'ha descobert que alguna informació sobre ell no era correcta.

Per començar, el seu segon cognom era Rigol i no Colet com la família creia.

A més a més, no era del poble de Sant Jaume dels Domenys (lloc d'origen del seu pare i on vivien els seus familiars), sinó de Banyeres del Penedès des del nou d'agost de 1911, moment en què va néixer.

Els seus pares es deien Josep Montserrat Colet i Constància Rigol Exposita i, Josep Montserrat Vendrell i Carme Colet Romagosa, eren realment els seus avis, pares de Josep Montserrat Colet.

¹⁵ Informació obtinguda a partir de la memòria oral de la família Valldosera-Montserrat.

Haver partit d'aquest error va dificultar la cerca d'informació, atès que no es corresponia el trobat amb la informació de Joan Montserrat Rigol.

Tota aquesta informació sobre Joan Montserrat es recull en el seu certificat de naixement que es pot consultar a l'[ANNEX C](#).

Tot i que el seu nom era Joan Montserrat Rigol, en diversos documents hi ha hagut algunes variacions. El seu nom pot ser escrit com Joan o Juan i el seu segon cognom pot ser escrit com Rigol o Rigual.

Joan Montserrat vivia amb els seus pares i els seus dos germans a Banyeres del Penedès des que va néixer.

L'any 1930, a la casa familiar només hi vivien el Joan i els seus pares¹⁶, ja que els seus dos germans havien mort anteriorment.

L'any 1932 va ser cridat per anar a fer el servei militar, però en va ser exclòs perquè l'any 1930 ja s'havia allistat a la Marina de Guerra Espanyola segons la Cartilla Naval número 918 per al reemplaçament de 1931. La documentació sobre la seva lleva s'adjunta a l'[ANNEX C](#).

El dia 20 d'agost de 1936, es va casar amb l'Anna Lluch Tort a la parròquia de Santa Eulàlia de Banyeres del Penedès.

Un any després, el 28 de juliol de 1937, va néixer la Mercè Montserrat Lluch, la seva filla.

El certificat del seu casament es pot consultar a l'[ANNEX C](#) i el certificat de naixement de la seva filla es pot consultar a l'[ANNEX G](#).

Amb la guerra començada, no se sap exactament quan va marxar ni on, però la seva lleva no se'n va anar al front amb el bàndol republicà fins a finals de 1936 i principis de 1937.

A més a més, com que formava part de la Marina espanyola, podria haver-se incorporat més tard que quan ho va fer la seva lleva, però no hi ha cap document que ho confirmi.

A partir de la data de naixement de la seva filla, es pot saber que el mes de novembre de 1936 encara era a casa, ja que va ser quan la seva dona es va quedar embarassada.

La família conserva una fotografia de quan la seva filla tenia poc temps de vida, en què apareixen ella i la seva mare, Anna Lluch. En aquella època, fer-se una fotografia no era un fet diari ni massa habitual, per aquest motiu, es pot arribar a pensar que si Joan Montserrat hagués estat a casa seva en aquell moment també, apareixeria en aquesta fotografia amb la seva dona i la seva filla.

Així doncs, tot i no saber del cert quan va marxar a la guerra, es pot especular que Joan va marxar de casa després del mes de novembre de 1936 i abans del juliol o agost de 1937.

Quan va acabar la guerra civil, Joan Montserrat no va tornar mai a casa.

El seu pare, que juntament amb la seva filla i la seva mare (que va morir poc temps després) era el seu únic familiar directe viu, el va considerar desaparegut, però no el va donar per mort perquè la seva família encara tenia l'esperança que tornés en algun moment.

¹⁶ Informació extreta del Padró Municipal de 1930 de Banyeres del Penedès: ACBP. Fons Ajuntament Banyeres del Penedès. Padró Municipal de 1930.

Josep Montserrat, el seu pare, en un intent de saber on era el seu fill, va enviar diversos telegrams postals per esbrinar si es trobava en algun camp de concentració. Les respostes obtingudes a dos dels telegrams, del 1939 i del 1940, es poden consultar a l'[ANNEX C](#). En ambdós casos, la resposta va ser que Joan Montserrat no era en cap camp de concentració.

El mes de febrer de 1939, la Marina espanyola crida els inscrits a la marina a incorporar-se a l'Exèrcit de terra el dia 7 de març d'aquest mateix any.¹⁷ A més a més, demana a l'ajuntament del poble que entregui informació al voltant de la seva ideologia i situació sobre els homes cridats.

L'any 1940, la Marina espanyola demana a l'Ajuntament de Banyeres del Penedès que un familiar d'aquells que no es puguin desplaçar per informar sobre ells a la marina, es presentin per informar de la seva situació (centre penitenciari, camp de concentració, batalló de treballadors, estranger, desaparició...).

En la llista adjunta dels homes en una d'aquestes situacions hi apareix el nom de Joan Montserrat, per aquest motiu, el seu pare, Josep Montserrat Colet, va haver de firmar la cèdula de citació.

La documentació aportada per la marina, la llista i la cèdula de citació es poden consultar a l'[ANNEX C](#).

Al padró de 1940 i de 1945 del seu poble¹⁸, continua apareixent com a resident a la casa familiar amb els seus pares i la seva filla Mercè. De fet, mai es va arribar a tramitar un certificat oficial de defunció de Joan Montserrat.

Com que Joan Montserrat possiblement va marxar abans de l'estiu de 1937 o durant aquest, és probable que mai arribés a conèixer a la seva filla, ja que ella va néixer a finals de juliol de 1937 i ell no va tornar a casa després de la guerra.

La Mercè Montserrat va fer tot el possible per saber què li va passar el seu pare i per saber on era, però mai ho va arribar a saber, igual que Josep Montserrat, pare de Joan, que no va poder retrobar-se amb el seu fill.

No se sap exactament on, quan ni en quines circumstàncies va morir el Joan Montserrat Rigol, però el que sí que és cert és que va morir possiblement sense saber de la mort de la seva dona en un bombardeig mentre els nacionals entraven al seu poble. També va marxar deixant enrere una filla petita a la qual li hauria encantat conèixer el seu pare i saber més d'ell.

¹⁷ Informació obtinguda a partir d'una circular de la Caixa de recluta número 27 de Tarragona: ACBP. Fona Ajuntament de Banyeres del Penedès. Correspondència, 1939.

¹⁸ Informació extreta del Padró Municipal de 1940 de Banyeres del Penedès: ACBP. Fons Ajuntament Banyeres del Penedès. Padró Municipal de 1940.

5.3.1.2 Anna Lluch Tort

Informació coneguda abans de començar el treball

Fotografia de l'Anna Lluch Tort.
FONT: Arxiu família
Navarro-Lluch

Abans de començar a buscar informació sobre ella, sabia¹⁹ que la meua besàvia es deia Anna Lluch Tort i era filla de Pau Lluch Borrell i Cecília Tort Font. Es va casar amb el Joan Montserrat Rigol amb qui va tenir una filla, la Mercè Montserrat Lluch, el 1937. Tot i que era de La Gornal, l'últim lloc on va viure va ser el poble de Banyeres del Penedès. També sabia que treballava al camp i feia feines de casa.

L'Anna no va participar en la guerra, però va ser una víctima mortal d'ella. Segons el que recordava la meua família, l'Anna va resultar ferida durant un bombardeig de l'aviació italiana a la que actualment seria la carretera Nacional 340 a l'alçada de Banyeres del Penedès.

En el moment del bombardeig no se sap ben bé què feia en aquell lloc ni d'on venia o on anava, però hi ha qui diu que tornava del mercat. A més a més, també se sabia que no anava sola, sinó que amb ella hi havia la seva filla, Mercè Montserrat Lluch, que tenia entre un any i un any i mig.

El següent que es va saber de l'Anna és que possiblement va ser traslladada a l'hospital de Vilafranca i no va morir en el moment mateix del bombardeig, ja que el seu cos no va ser trobat en el lloc dels fets. De fet, el seu cos no es va trobar mai.

El que he descobert

L'Anna Lluch va néixer el dia 23 d'abril de l'any 1911 a La Gornal, lloc on va viure amb la seva família (pares i germans) fins que es va casar. El seu certificat de naixement es pot consultar a l'[ANNEX D](#). També cal mencionar que en els diferents documents oficials, el seu nom pot ser escrit com *Anna*, *Ana*, *Anita* o *Agneta*.

L'Anna Lluch es va casar amb Joan Montserrat Rigol el 20 d'agost de 1936 i van anar a viure junts a Banyeres del Penedès, ja que en aquest poble les probabilitats de patir un bombardeig semblaven menors que a La Gornal.

El dia 28 de juliol va tenir la seva primera i única filla, la Mercè Montserrat Lluch.

El seu certificat de casament es pot consultar a l'[ANNEX C](#) i el certificat de naixement de la seva filla es pot consultar a l'[ANNEX G](#).

Durant la Guerra Civil, el seu marit va marxar a la guerra a lluitar amb l'exèrcit republicà i ella es va quedar vivint a Banyeres del Penedès amb la seva filla.

Durant els primers anys del conflicte no va patir els efectes bèl·lics directes, és a dir, només va viure la guerra des d'una situació de rereguarda.

¹⁹ Informació obtinguda a partir de la memòria oral de la família Valldosera-Montserrat.

El dia 20 de gener de 1939, el dia abans que els franquistes arribessin a Banyeres del Penedès, hi va haver un bombardeig al seu poble per part de l'aviació italiana, que recolzava a l'exèrcit franquista²⁰.

La bomba va caure al carrer de casa seva (vivia a la carretera coneguda popularment com la *carretera de Banyeres*), així doncs, el bombardeig no va ocórrer a la carretera nacional 340 com creia la família.

Mapa ampliat del poble de Banyeres del Penedès que indica la ubicació de la casa de l'Anna i la seva família (blau), la localització de la carretera de Banyeres (gris) i el lloc del bombardeig (violeta).

FONT: Elaboració pròpia mitjançant mapes de l'any 2023 extrets del programa *Google Earth*

Just en el moment que va caure la bomba, ella, la seva filla Mercè d'un any i mig, la seva mare Cecília i la seva veïna (Marie-Pierre Pigois de Cal Font) travessaven al carrer i les va enxampar.

La seva mare presumptament va morir en aquell mateix moment i la seva filla va ser separada de l'Anna i es va quedar en el lloc del bombardeig fins que va ser recollida.

L'Anna i la seva veïna van quedar ferides per la metralla i se les van endur en ambulància, però totes dues van marxar de Banyeres vives.

A la Marie-Pierre la van portar fins a Barcelona, a l'hospital clínic, però la seva família no en va saber res fins temps després de ser ingressada tot i haver-la estat buscant pels hospitals. A conseqüència del bombardeig, li va quedar metralla dins les cames i a vegades es queixava.

A l'Anna, no se'n sap ben bé fins on la van portar, però es dedueix que la van dur fins a l'hospital de Vilafranca del Penedès (la Marie-Pierre explica que no va anar amb ells fins a Barcelona sinó que es va quedar a Vilafranca). Hi ha la possibilitat que ingressés com a ferida, però també es creu que podria haver mort en el trajecte de l'ambulància i, per aquest motiu, no la van portar fins a Barcelona com la seva veïna, sinó que la van deixar a Vilafranca.

²⁰ Informació explicada per l'Eugènia Font Ferré, familiar de l'altra dona afectada pel bombardeig.

A l'Hospital Comarcal de Vilafranca, hi ha un registre de baixes²¹ en què apareix una dona desconeguda de 30 anys aproximadament que va morir per ferides de metralla causades a prop de Vilafranca del Penedès. El veïnatge de la dona no es coneix, però se sap que era civil. La data de la defunció és del dia 22 de gener del 1939, però com que era el moment que els franquistes arribaven a aquesta zona, pot ser que s'hagués inscrit la defunció més tard.

Totes les dades coincideixen amb les de l'Anna Lluch que, en el moment del bombardeig tenia 28 anys. Com que el fet va succeir prop de Vilafranca del Penedès en aquelles dates, és possible que la dona de qui no tenien nom en el registre de l'hospital fos l'Anna Lluch.

La família sempre ha cregut que si va ser traslladada a Vilafranca del Penedès i va morir allà, l'Anna va ser enterrada a una fossa comuna d'aquest mateix poble.

La casa de l'Anna i la seva família de Banyeres va quedar destruïda per la bomba que hi va caure a prop i se la van vendre, ja que no quedava gairebé ningú de la família que la pogués arreglar per tornar-hi a viure.

El dia sis de setembre de 1941, el germà de l'Anna Lluch i fill de la Cecília Tort, Joan Lluch Tort (Juan als arxius), va fer una petició formal al Jutjat de Primera Instància del Vendrell per a poder inscriure a la seva germana i a la seva mare com a difuntes, de les quals es desconeix on són els cossos, per un bombardeig l'any 1939.

Durant els dies posteriors, dos testimonis van haver d'anar a firmar uns documents per acreditar que les dades de l'Anna i la Cecília eren correctes i les circumstàncies de les seves morts eren les explicades pel Joan Lluch.

Finalment, el dia 15 de setembre d'aquell mateix any, van donar l'ordre d'inscriure les seves morts i el 25 de setembre es van tramitar oficialment com a violentes al registre de defuncions del Registre Civil.

Tant el certificat de defunció de l'Anna Lluch com els documents del procés judicial per oficialitzar les seves morts poden ser consultats a l'[ANNEX D](#).

²¹ Dades obtingudes de: Arnabat Mata, Ramon (coord.), Gonzalez, Ernest i Sabanés, Anna (2010). *Tots els noms: víctimes de la Guerra Civil al Penedès (Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf)*. Vilafranca del Penedès: Institut d'Estudis Penedesencs Edicions i Propostes Culturals Andana, pàgina 170.

5.3.1.3 Cecília Tort Font

Informació coneguda abans de començar el treball

Abans de començar el treball sabia²² que la meva rebesàvia es deia Cecília Tort Font i era la dona del Pau Lluch Borrell. Amb ell va tenir quatre fills: l'Anna, el Josep, la Carme i el Joan Lluch Tort.

El seu últim lloc de residència conegut és a la localitat de La Gornal on treballava al camp i fent feines de casa.

La situació familiar de la Cecília, el seu home i els seus fills no va permetre que es tingués una fotografies de tots sis junts. Per això, temps després de la guerra, es va realitzar un fotomuntatge en què apareixen tots els membres de la família mitjançant les imatges que es van poder aconseguir de cadascun d'ells.

La persona de la part de dalt a l'esquerra és l'Anna Lluch Tort; el de la part de baix a l'esquerra, el Josep Lluch Tort; els del centre, la Cecília Tort Font i el Pau Lluch Borrell; la de la part de dalt a la dreta, la Carme Lluch Tort, i el de la part de baix a la dreta, el Joan Lluch Tort.

En el cas de la Cecília Tort, aquesta imatge és l'única fotografia que es conserva d'ella.

FONT: Arxiu de la família Navarro-Lluch

En un principi no s'havia tingut en compte com a afectada de la Guerra Civil, ja que no consta en cap document de l'arxiu familiar com a morta o desapareguda durant el conflicte. A més a més, tampoc havia estat mencionada en les històries explicades des de la memòria oral de la família o coneguts que m'han arribat, la qual cosa pot ser causada per la falta de persones que la van arribar a conèixer i que han pogut explicar el seu testimoni durant els últims anys.

²² Informació obtinguda a partir de la memòria oral de la família Valldosera-Montserrat.

El que he descobert

Durant la recerca d'informació sobre la desaparició de l'Anna Lluch Tort, va sorgir també el nom de la Cecília. El llibre "Tots els Noms"²³ la situa en el lloc del bombardeig que va causar també la mort de la seva filla. Per tant, es pot deduir que en l'incident es van veure afectades la Cecília Tort, l'Anna Lluch i la Mercè Montserrat (àvia, mare i filla respectivament).

Així doncs, la història de la Cecília està molt lligada a la de la seva filla Anna, ja que la majoria dels actes que les van afectar durant la guerra van ser els mateixos.

La mort de la Cecília es va produir per un obús d'artilleria, és a dir, va morir a causa del mateix bombardeig que l'Anna. La data de la defunció²⁴ és el 22 de gener de 1939 quan tenia 49 anys, ja que va néixer el 1890. Això va ser un dia abans que es registrés també la mort de la seva filla, la qual cosa ens indica que la Cecília va morir en el moment (o si més no, el mateix dia) del bombardeig.

El seu certificat de defunció no va ser tramitat fins al dia 25 de setembre de 1941, un cop acabada la guerra, per orde del Jutjat de primera instància del Vendrell que va descriure la seva mort com violenta²⁵. Es pot consultar el certificat de defunció a l'[ANNEX G](#).

Segons aquest document, el seu cos va ser sepultat al cementiri de Banyeres del Penedès, però no s'ha trobat constància ni es té una confirmació documental en l'arxiu personal o diocesà de que això sigui cert. Hi ha l'opció que fos enterrada al nínxol familiar o en una fossa comuna, però no se sap del ben bé en quin lloc es troben les seves restes.

La seva família sempre ha pensat que el seu cos descansa en el cementiri de Banyeres, ja que és el que sempre els hi han explicat.

Per tant, davant de la falta d'informació verificada, es pot dir que no se sap ben bé on descansen les seves restes.

²³ Arnabat Mata, Ramon (coord.), Gonzalez, Ernest i Sabanés, Anna (2010). *Tots els noms: víctimes de la Guerra Civil al Penedès (Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf)*. Vilafranca del Penedès: Institut d'Estudis Penedesencs Edicions i Propostes Culturals Andana, pàgina 189.

²⁴ Registre Civil de Banyeres del Penedès. *Llibre de defuncions*. Tom 8, pàgina 26.

²⁵ Procés explicat en l'apartat "[5.3.1.3 Anna Lluch Tort](#)". Els documents del procés judicial es poden consultar a l'[ANNEX D](#).

5.3.1.4 Josep Lluch Tort

Informació coneguda abans de començar el treball

Abans de començar amb la recerca d'informació sabia²⁶ que el Josep Lluch Tort era el germà de l'Anna Lluch Tort i un dels fills de la Cecília Tort Font i Pau Lluch Borrell. Es va casar amb la Maria Ventosa Campanera i no van tenir mai fills. Van acollir a casa seva i al seu nucli familiar a la seva neboda, la Mercè Montserrat Lluch és a dir, la meva àvia, que després de la guerra s'havia quedat orfe de pare i de mare. Va néixer i viure tota la seva vida a La Gornal i va treballar de pagès o en una fàbrica de la zona.

Fotografia que acompanya el carnet de la afiliació al PCUS del Josep Lluch.

FONT: Arxiu família
Valldosera-Montserrat

Quant a la guerra, sabia que no s'havia mort durant el conflicte, però que havia estat reclòs en un camp de concentració en territori espanyol durant aquesta, per la seva ideologia i ser militant del Partit Socialista de Catalunya. Després d'això, va fer el servei militar a Jaca (Aragó), però com que era un tema tabú no en tenia més informació aportada per les experiències o la memòria oral.

El que he descobert

El Josep Lluch, va néixer el mes de juny de l'any 1918 i vivia al poble de La Gornal amb la seva família (els seus pares i els seus tres germans) abans que comencés la guerra. Als diferents documents oficials, els seus cognoms no presenten variacions, però el seu nom també pot ser escrit com José.

L'any 1936, quan va esclatar el conflicte, el Josep tenia divuit anys i encara no havia fet el servei militar, de manera que, la lleva del 1939 (a la qual pertanyia) no va ser cridada a files. No se sap ben bé si va participar de manera voluntària en la guerra i en cas d'haver-hi estat implicat, com va ser.

El Josep Lluch apareix al *fitxer número 38 de la Sección Político-Social*, ja que va ser considerat com a contrari al règim. No he pogut accedir a aquest fitxer perquè, encara que consta dins de l'arxiu del *Centro Documental de la Memòria Històrica*, no s'ha conservat la documentació. Aquest fet demostra la manca de documentació de l'època i l'opacitat documental que caracteritza la dictadura.

El Josep Lluch també apareix al *Fichero General*, que va servir com a instrument repressiu contra els contraris al règim franquista entre els anys 1937 i 1948 i que està format per un total de 69 fitxers que contenen més de dos milions i mig de fitxes. El fragment d'aquest fitxer del qual s'ha extret la informació sobre el Josep es pot consultar a l'[ANNEX F](#).

Aquesta documentació ha permès conèixer el següent:

²⁶ Informació obtinguda a partir de la memòria oral de la família Valldosera-Montserrat i Valldosera-Guardià.

El dia 6 d'abril de 1939, cinc dies després d'acabar la guerra, el Josep va ingressar al camp de concentració de Miranda de Ebro²⁷, a la província de Burgos, com a presoner de guerra. El Josep s'hi va estar un total de 25 dies, que són els dies que consten com a meritats. Per cada dia, els pagaven 41 pessetes que, actualment, equivalen a 0,07€.

Així doncs, el Josep va cobrar 1.025 pessetes, que equivaldrien a 1,97€ actuals. Tot i que els pagaven, el que cobraven era una misèria i vivien en condicions molt dures: eren castigats, patien tortures, no tenien accés als serveis més bàsics, la higiene era molt escassa, no hi havia aigua corrent... No només això, sinó que la capacitat total del camp era de 1.500 presoners, però aquest límit no es respectava, cosa que va fer que les condicions dels empresonats empitjoressin.

Des de La Gornal, el dia 10 d'abril del 1939, es va enviar un ofici-informe sobre el Josep Lluch al camp de concentració de Miranda d'Ebro²⁸ per mirar d'aconseguir que el deixessin lliure.

El dia 1 de maig del 1939, el Josep va sortir de camp de concentració, però no va poder tornar lliurement a casa, sinó que va ser enviat a Jaca (província de Huesca, Aragó) a fer el servei militar, a més, sempre va ser vist com un "rojo" a qui calia "reeducar" perquè pensés com els fidels al règim franquista.

El dia 30 de maig del 1939, des de La Gornal es va enviar a Jaca un ofici²⁹, dirigit al Governador Militar, remetent un certificat mèdic de Josep Lluch Tort.

El Josep havia estat malalt, no se sap exactament en quin moment, durant el seu període d'empresonament i va ser cuidat en un hospital de monges. Quan van començar a tractar-lo bastant temps després que es posés malalt, van trobar que l'única solució en aquell moment era operar-lo. A conseqüència d'aquesta operació, el Josep no va poder tenir fills biològics.

L'any 1939, l'ajuntament de La Gornal va rebre una petició requerint en Josep per al servei militar. El seu pare va presentar-s'hi per informar que en Josep es trobava reclòs al camp de concentració.

El fragment del seu llibre de lletes que indica aquesta situació es pot consultar a l'[ANNEX F](#).

Fotografia del Josep Lluch (home de l'esquerra) amb uns companys vestits de soldats.

FONT: Família Valldosera-Montserrat

²⁷ Aquest camp de concentració es va crear l'any 1937 i va deixar d'estar en funcionament l'any 1947, ja que posteriorment va ser utilitzat per tancar-hi presoners del nazisme. Va ser el més llargu d'Espanya i, al llarg de la seva història, hi va haver empresonades més de 60.000 persones de diverses nacionalitats.

²⁸ AMCG. Llibre de registre de sortides de correspondència 1939. Número d'ordre 28. Data 30/4/1939 amb destí a Miranda d'Ebro. Ofici-informe de Josep Lluch Tort.

²⁹ AMCG. Llibre de registre de sortides de correspondència 1939. Número d'ordre 100. Data 30/5/1939 amb destí a Jaca. Ofici-informe de Josep Lluch Tort.

Durant el període que va estar tancat al camp de concentració, el Josep no rebia ni enviava correspondència, però mentre feia el servei militar enviava cartes a la seva família i a la noia amb qui festejava, la Maria Ventosa Campanera.³⁰

A partir de les cartes conservades per la família, es pot saber que va fer el servei militar durant una mica més quatre anys i mig, des del mes de maig de l'any 1939 fins a finals del mes d'octubre del 1943.

Durant aquest temps, el Josep va tenir alguns permisos per anar a casa seva i veure la seva família, però mai durant massa temps.

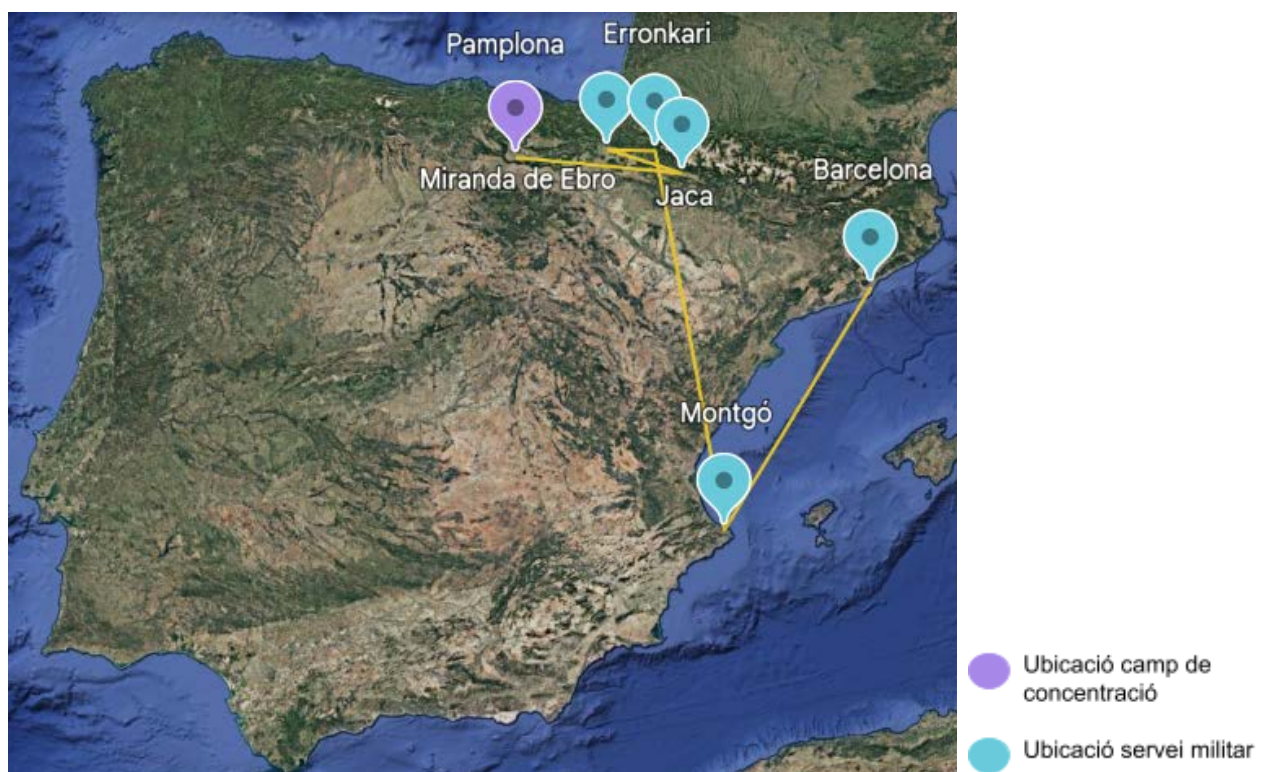
Finalment, en una carta datada del dia 23 d'octubre del 1943 escrita pel Josep Lluch des de Barcelona i adreçada a la Maria, explica que té permís per tornar definitivament a casa en breus dies i que en aquell moment ja no fa massa vida al caserna militar, sinó que s'està a casa d'una amiga de la família.

Des que va marxar de casa i va ser empresonat al camp de concentració, el Josep va trigar gairebé cinc anys a poder tornar a viure amb la seva família al seu poble.

Durant aquest temps, va estar en diversos llocs en contra de la seva voluntat:

Va estar presoner al camp de concentració de Miranda de Ebro (Burgos) des del 6 d'abril de 1939 fins a l'1 de maig de 1939.

Mentre feia el servei militar va estar en llocs com Jaca (Huesca), Pamplona (Navarra), Erronkari (traduït com a Roncal al castellà, situat a Navarra), Montgó (Alacant) i Barcelona.

Mapa de la península Ibèrica amb els llocs marcats en què va estar Josep Lluch durant el període que va ser fora de casa: en el camp de concentració i en el servei militar.

FONT: Elaboració pròpia mitjançant mapes de l'any 2023 extrets del programa *Google Earth*

³⁰ En aquesta apartat, el Josep Lluch és tractat com una víctima directa, mentre que en l'apartat "[5.3.2.3 Maria Ventosa Campanera i Josep Lluch Tort](#)", és tractat com una víctima indirecta juntament amb la seva dona, per tal de poder explicar com la guerra els va afectar com a parella.

5.3.2 Víctimes indirectes

Els principals damnificats pel conflicte bèl·lic de la família Montserrat Lluch són els següents:

Mercè Montserrat Lluch, filla única de Joan Montserrat i Anna Lluch, va créixer sense els seus pares durant la postguerra i sent de família republicana.

Josep Montserrat Colet, pare de Joan Montserrat Rigol, després de la guerra es va trobar que l'única familiar que tenia a prop era la seva neta, Mercè Montserrat, i va fer tot el possible per ella mentre mantenia viva l'esperança de tornar a veure el seu fill.

Maria Ventosa Campanera i Josep Lluch Tort són tractats en aquest apartat com a matrimoni, ja que la implicació de Josep en la guerra no només el va afectar a ell sinó que també va tenir un ressó per a Maria i la seva relació.

5.3.2.1 Mercè Montserrat Lluch

Presentació

Fotografia de la Mercè el dia de la seva primera comunió.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

La meva àvia, la Mercè Montserrat Lluch, va néixer el 28 de juliol del 1937 i era filla del Joan Montserrat Rigol i de l'Anna Lluch Tort. El seu certificat de naixement es pot veure a l'[ANNEX G](#).

Va tenir diversos domicilis al llarg de la seva vida per culpa de la seva situació familiar: va quedar orfe de pare i de mare després de la guerra quan tenia només un any. Els primers mesos de la seva vida va viure a Banyeres del Penedès, però després va estar un temps vivint a casa de familiars per diferents llocs de Catalunya. Finalment, va començar a viure a casa dels seus tiets materns, Josep Lluch Tort i Maria Ventosa Campanera, amb ells i el seu avi patern, Josep Montserrat Colet.³¹

El novembre del 1962 es va casar amb l'Antonio Valldosera Guardia i van tenir dos fills, el Joan i l'Anna, nascuts el 1963 i el 1977 respectivament. Des d'aquest moment va viure sempre a La Gornal fins al moment de la seva defunció.

Fotografia de la Mercè Montserrat.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

³¹ Informació extreta del *Padró Municipal de Castellet i La Gornal de l'any 1940*. ACG. Padró 1940.

Casament de l'Antonio i la Mercè. A la fotografia hi apareixen, d'esquerra a dreta: l'Antonio Valldosera, el Josep Montserrat Colet (avi patern de la Mercè), el Pau Lluç Borrell (avi matern de la Mercè) i la Mercè Montserrat Lluç.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

Va tenir diverses feines com per exemple de mocadera i de brodadora fins que, el 1981 li van detectar una malaltia degenerativa considerada desconeguda i molt poc comuna, actualment és coneguda amb el nom d'Artritis Reumatoide. En aquell moment no hi havia tractaments efectius desenvolupats i aquesta li va causar una sèrie de brots que van perjudicar la seva vida quotidiana i laboral així com la seva qualitat de vida. Aquesta va ser una dificultat afegida per a ella i la seva família, ja que no podia ajudar econòmicament o fer segons quines feines.

L'octubre de 2015, Mercè Montserrat va morir amb l'edat de 78 anys.

Com la va afectar la guerra?

El pare de la Mercè, Joan Montserrat Rigol, va anar al front a lluitar al bàndol republicà i no va tornar mai a casa. No se sap exactament quan va marxar a la guerra i, per aquest motiu, tampoc se sap si va arribar a conèixer mai a la seva filla (la Mercè va néixer el juliol de 1937, moment en què ja havia començat el conflicte).

Així doncs, la Mercè va viure els primers mesos de la seva vida amb la seva mare, avis i tiets al poble de Banyeres del Penedès.

Única fotografia de la Mercè amb la seva mare, Anna Lluç Tort.
FONT: Arxiu família Navarro-Lluç

El dia 21 de gener de 1939, quan ella tenia un any i mig, en el bombardeig a Banyeres del Penedès³² en què van morir la seva mare, Anna Lluch Tort, i la seva àvia materna, Cecília Tort Font, la Mercè també es va veure afectada.

Per l'impacte de la bomba, va quedar al terra d'una banda de la carretera sola sense cap adult amb ella. Segons s'ha pogut saber, la Mercè no va rebre grans ferides de metralla i no va ser traslladada a cap hospital.

De les tres persones de la família que eren en el lloc del bombardeig, la Mercè va ser l'única que va sobreviure.

A la vora no hi havia cap familiar seu, però va ser recollida pel perruquer del seu poble que la va reconèixer i la va dur amb el seu avi, Josep Montserrat Rigol, que vivia a la casa familiar de Banyeres del Penedès.

Si aquest home no l'hagués coneguda, potser no l'hauria agafat i potser se l'haurien endut els nacionals, que estaven a punt d'entrar al poble, canviant per sempre la seva vida.³³

Després del bombardeig i amb la guerra ja acabada, la situació familiar de la Mercè era la següent:

D'una banda, per part de la família de la seva mare (família Lluch-Tort), la seva mare i la seva àvia materna havien mort i un dels seus tres tiets era en un camp de concentració. D'aquesta banda de la família, només dos tiets i el seu avi se'n podien fer càrrec.

D'altra banda, per part de la família del seu pare (família Montserrat-Rigol), el seu pare va quedar desaparegut en acabar-se el conflicte, la seva àvia va morir un temps després per una malaltia i els seus tiets eren morts. Així doncs, d'aquesta banda de la família, només van sobreviure el seu avi, Josep Montserrat Colet, i ella.

La Mercè era orfe de pare i de mare des que tenia només un any i mig³⁴. Això va fer que no tingués un lloc estable ni fix on viure, ja que durant la postguerra, moltes famílies com la seva no tenien una bona situació econòmica.

Els seus tiets i avis van encuidar-se de la petita. Vivia a casa de familiars a llocs com La Gornal o Barcelona fins que, finalment, els seus tiets, Josep Lluch Tort i Maria Ventosa Campanera, la van acollir a casa criant-la com si fos la seva pròpia filla.

La infància i l'adolescència de la Mercè no van ser senzilles. Era de família republicana i orfe de guerra, a més a més de ser una dona.

Per això, tal com recorden membres de la seva família, no podia participar en activitats del poble com les representacions teatrals.

Quan la Mercè va créixer, va començar a buscar informació sobre els seus pares i el lloc on podrien estar enterrats.

Per començar, va realitzar tots els tràmits pertinents per inscriure'ls en el cens de persones desaparegudes durant el conflicte. Això ha facilitat la recerca actual d'informació sobre els familiars desapareguts, ja que no es partia des de zero.

³² Explicat en l'apartat "[5.3.1.2 Anna Lluch Tort](#)".

³³ Tal com explica el testimoni oral de l'Eugènia Farré Mestres.

³⁴ Aquesta informació es va fer oficial mitjançant el document en relació als orfes de pare i mare de l'ajuntament de Banyeres del Penedès que es pot consultar a l'[ANNEX G](#).

En el cas de la seva mare, va saber que el més probable és que morís durant el trasllat del lloc del bombardeig cap a l'hospital (en l'ambulància) o que morís en l'hospital de Vilafranca del Penedès i l'enterressin en una fossa comuna propera. De totes maneres, mai va arribar a trobar cap informació que ho confirmés ni va saber on és el seu cos.

En el cas del seu pare, la recerca d'informació que va fer no va servir per a massa, ja que el nom que ella atribuïa al seu pare eren "Joan Montserrat Colet", però realment el seu pare es deia "Joan Montserrat Rigol". Per culpa d'aquesta confusió, la documentació que buscava la Mercè no corresponia amb el seu pare i no va arribar a saber mai res d'ell perquè l'home que realment es deia Joan Montserrat Colet, era el tiet del seu pare i aquest mai havia anat a la guerra.

Així doncs, la Mercè Montserrat Lluch va morir sense arribar a saber mai què li va passar a la seva mare des del moment en què es van separar després del bombardeig.

Tampoc va saber mai que els cognoms que ella creia que pertanyien al seu pare eren erronis ni va poder esbrinar què li va passar el seu pare durant la guerra, què li va passar o on estan les seves restes.

Fotomuntatge de la Mercè amb els seus pares que li van regalar per a que tingués un record d'ells, ja que no van tenir l'oportunitat de fer-se una fotografia els tres junts.

FONT: Arxiu família Valldosera- Montserrat

La Mercè va ser una de les persones més damnificades per la Guerra Civil en la família. Va perdre gran part dels seus familiars més propers arran del conflicte i va haver de créixer en un entorn de postguerra complicat.

En l'àmbit social i cultural, el fet de ser filla de republicans morts durant la guerra, va fer que no només se la tractés com a estrangera per ser orfe, sinó també per pertànyer a una ideologia contrària a la del règim dictatorial franquista. Això la va dur a patir una discriminació per part de les autoritats catòliques del poble que la van privar d'alguna activitat d'oci.

A més a més, igual que a resta d'infants de l'època, va patir un adoctrinament que la va marcar al llarg de la seva vida.

En l'àmbit més personal, la Mercè mai va deixar de banda els seus orígens cuidant la família que havia tingut cura d'ella quan ho necessitava i intentant descobrir què en va ser dels seus pares per entendre una mica més la seva situació.

No es pot saber del cert com hauria estat la seva vida si no hagués començat la guerra, però molt probablement hauria estat ben diferent.

Per començar, hauria pogut créixer i criar-se al costat dels seus pares.

A més, hauria tingut una infància envoltada d'uns valors força diferents dels que li va tocar viure.

És difícil empatitzar i posar-se en el seu lloc perquè tot el que es pugui arribar a imaginar és poc comparat amb el que va haver de viure.

Aquests fets que li van canviar la vida també van ajudar a construir la seva personalitat. La Mercè era una dona forta i valenta davant les adversitats, es preocupava molt per la seva família i tenia molt present el que és passar-ho malament per culpa d'un conflicte bèl·lic i una dictadura.

5.3.2.2 Josep Montserrat Colet

Presentació

Única fotografia que es conserva de Josep Montserrat Colet.

FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

El meu rebesavi, Josep Montserrat Colet, va néixer a Sant Jaume dels Domenys l'agost de 1879³⁵ i era fill de Josep Montserrat Vendrell i Carme Colet Romagosa. Es va casar amb Constància Rigol i van tenir tres fills: Joan, Josep i Mercè Montserrat Rigol. A més a més, també va tenir una neta, la meva àvia, Mercè Montserrat Lluch.

Al llarg de la seva vida, va tenir diversos domicilis per culpa de la seva situació familiar causada per la guerra. Va viure als pobles de Sant Jaume dels Domenys (el seu poble natal), Banyeres del Penedès (amb la seva dona i fills) i La Gornal (amb la seva neta i familiars d'ella).

Va morir a La Gornal el juliol de 1967 i va ser enterrat en el cementiri d'aquesta localitat³⁶. Actualment, les seves restes descansen juntament amb les de la seva neta, Mercè Montserrat Lluch.

Abans de començar a cercar informació no es coneixia la seva història ni la dels seus fills. Aquesta situació va ser produïda per l'equivocació en els seus cognoms i els del seu fill, Joan Montserrat Rigol doncs la família pensava que els cognoms de Joan Montserrat Rigol eren Montserrat Colet.

³⁵ AHAT. Parròquia de Sant Jaume de Sant Jaume dels Domenys. *Llibre de baptismes (1872-1884)*, pàgina 149.

³⁶ Arxiu personal. Registre d'inhumacions del nínxol familiar al cementiri de Sant Pere de La Gornal.

Com el va afectar la guerra?

Josep Montserrat no va combatre a la Guerra Civil ni va formar part de cap bàndol, ja que quan aquesta va començar ell tenia 57 anys i no se'l va cridar per a qui hi anés.

El seu fill, Josep Montserrat Rigol, tampoc va tenir un paper important a la guerra, ja que va morir abans que aquesta comencés.

La seva filla, Mercè Montserrat Rigol, va morir el mes de juny del 1929 als 21 anys³⁷ i, per tant, tampoc no va participar en el conflicte.

En canvi, Joan Montserrat Rigol, el seu fill i el meu besavi, sí que va participar en la guerra. I no només això, sinó que va perdre la vida en aquesta, tot i que no se sap exactament en quin moment del conflicte ni el lloc de la seva defunció. De fet, en el moment d'acabar la guerra i un temps després, la seva família el considerava desaparegut en lloc de mort i va fer el possible per trobar-lo.

L'any 1937, va néixer la Mercè Montserrat Lluch, neta de Josep Montserrat Colet, la qual es va quedar orfe de pare i de mare el gener de 1939 i Josep (el seu avi) va ser un dels familiars que es van fer càrrec d'ella.

L'any 1941, es va quedar vidu en morir la seva dona, Constància Rigol.³⁸

Amb tot això, al cap de poc temps d'acabar-se la guerra, es va trobar sol amb la seva única neta de poc més de dos anys i sense fills ni dona al seu costat.

Per motiu d'aquesta nova situació, va anar a viure al poble de La Gornal, amb la Mercè Montserrat Lluch (la seva neta), el Josep Lluch Tort (tiet matern de Mercè) i la Maria Ventosa Campanera (dona de Josep Lluch i tieta de la Mercè) a casa dels dos últims.³⁹

Va tenir cura de la Mercè, juntament amb la Maria i el Josep, i la va tractar com si fos la seva pròpia filla, fins al punt de canviar la història de la seva família pràcticament suprimint la generació de Joan Montserrat Rigol per tal d'evitar que la Mercè se sentís sola i sense familiars al seu voltant.

Amb aquestes accions, Josep va demostrar que es preocupava pel benestar de la seva neta i no volia que li faltés de res ni molt menys que sentís un buit a nivell familiar per haver perdut gran part de la seva família paterna (i també materna) durant la guerra i els anys pròxims al conflicte.

La família que el va conèixer, recorda que després de la guerra el Josep sortia cada dia a la fresca durant força estona mentre esperava que Joan Montserrat, el seu fill, tornés a casa de la guerra, aferrant-se a la idea que no s'havia mort sinó que havia desaparegut i en algun moment tornarien a estar junts.

A més a més, va fer tot el possible per intentar trobar al seu fill. Actualment, s'han conservat diverses consultes del Josep per saber si el seu fill era en un camp de concentració franquista, però no va ser el cas.⁴⁰

Finalment, Josep va morir als 88 anys, al costat de la seva família i la seva neta, sense arribar a descobrir mai què li va passar al seu fill Joan.

³⁷ Registre Civil Banyeres del Penedès. *Llibre de naixements*. Tom 6, pàgina 157.

³⁸ Registre Civil Banyeres del Penedès. *Llibre de defuncions*. Tom 8, pàgina 18.

³⁹ AMCG. Padró municipal de 1945.

⁴⁰ ACBP. Fons Ajuntament de Banyeres del Penedès. Correspondència, 1939 i 1940. Els telegrames es poden consultar a l'[ANNEX C](#).

5.3.2.3 Maria Ventosa Campanera i Josep Lluch Tort

Presentació

La Maria Ventosa Campanera va néixer el març del 1920 a Castellet i La Gornal⁴¹, lloc on va viure des d'aleshores fins al moment de la seva defunció. Era filla del Ramon Ventosa i la Concepció Campanera i durant la seva vida va treballar de pagesa amb la seva família.

Fotografia de la Maria Ventosa.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

Fotografia del Josep Lluch.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

El Josep Lluch Tort va néixer a La Gornal el juny del 1918⁴² i era fill del Pau Lluch Borrell i de la Cecília Tort Font. Al llarg de la seva vida va tenir diverses feines, com per exemple de pagès o treballador d'uns magatzems de la zona.

El 1945 la Maria i el Josep es van casar a la parròquia de Sant Pere de La Gornal i van viure junts des d'aquell moment a La Gornal. Van encarregar-se juntament amb altres familiars de la criança de Mercè Montserrat Lluch i van ser una part important de la seva vida diària i de la dels seus descendents, actuant com a avis i tiets sense reserves. Després de tota una vida junts, la Maria va morir el novembre de 2013, amb 93 anys, i el Josep el febrer de 2014, amb 95 anys.

Fotografia de la Maria i el Josep per Santa Maria l'any 1997.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

⁴¹ Arxiu família Valldosera-Montserrat. Document d'identitat de Maria Ventosa Campanera.

⁴² Arxiu família Valldosera-Montserrat. Document d'identitat de Josep Lluch Tort.

Com els va afectar la guerra?

Fotografia del Josep vestit de militar a Pamplona que va enviar a la Maria amb un escrit: "Com a prova d'amor i de tot cor" - 7/6/40.
FONT: Arxiu família Valldosera-Montserrat

Poc després d'acabar-se la guerra, Josep Lluch va estar reclòs al camp de concentració de Miranda de Ebro (a la província de Burgos, Castella i Lleó), a 406 quilòmetres de casa seva⁴³. Aquesta distància entre ell i el seu poble era la mateixa que el separava de la seva parella, la Maria, amb qui festejava en aquell moment.

A més a més, el no haver marxat lluny voluntàriament ni poder tornar a casa en qualsevol moment, va fer la situació més feixuga i difícil de portar.

Se sap que hi va haver alguns dies que el Josep va poder tornar a casa, però no va durar massa, ja que tan aviat com va sortir del camp de concentració va haver d'anar a la ciutat de Jaca (Aragó) a fer el servei militar.

L'únic mitjà per a fer més amena la distància entre el Josep i la Maria, mentre ell era fora, eren les cartes que s'enviaven sempre que els era possible, tot i que estiguessin cansats de treballar, no poguessin comprar segells, haguessin estat tot el dia ocupats...

La Maria i el Josep es trobaven molt a faltar i ho manifestaven en les seves cartes, que eren més aviat cartes d'amor entre dos joves que havien estat separats a la força i que esperaven amb ànsies el retorn del Josep al poble per poder estar junts.

Actualment, la família ha conservat diverses cartes de totes les que es van escriure. La primera carta data del 1939, mentre que l'última és del 1944, moment en què va tornar finalment a casa. El Josep va estar cinc anys fora de casa.

Per culpa de les diverses complicacions trobades en el seu dia a dia, no es van poder casar fins al 1945, tot i portar molt de temps sent parella i festejant. Algunes d'aquestes dificultats van ser: l'estat econòmic de la família, les pèrdues de familiars durant la guerra, les noves responsabilitats afegides, la situació emocional després d'haver estat tant de temps separats a contracor...

Com que eren republicans i no havien estat al costat dels franquistes durant la guerra, la dictadura no va ser gens fàcil per ells. Fins i tot en el casament es van veure afectats per això, havent-se de casar al petit altar del Sagrat Cor en lloc de l'altar Major en ser menyspreats per part de l'Església per la seva manera de pensar.

A més a més, després de la cerimònia no van fer una gran festa perquè no els era permès, però com que ho volien celebrar de totes maneres van convidar a la seva família i amics a casa seva amb molta discreció per tal d'evitar que els veiessin i van menjar xocolata desfeta amb coca, àpat que es va convertir en tradició per a celebrar les ocasions especials.

⁴³ La història del Josep Lluch durant el conflicte i el període immediat després d'aquest, està explicada a l'apartat "[5.3.1.4 Josep Lluch Tort](#)". En aquest primer apartat, es tracta al Josep com una víctima directa de la guerra, mentre que en aquest segon, ell i la Maria Ventosa són tractats en conjunt com a víctimes indirectes.

Durant el seu pas pel camp de concentració, el Josep va tenir problemes de salut i va haver de ser internat a l'hospital. No se sap exactament què va ser el que va passar allí, però en sortir-ne, va quedar incapacitat per a tenir fills biològics. Per aquest motiu, la Maria i el Josep no van tenir mai fills propis.

Cap dels dos no va compartir aquesta informació amb ningú durant la seva vida. La Maria es va endur aquest secret amb ella en morir, però el Josep ho va explicar a l'Anna Valldosera i al Josep Ramon Porta (els meus pares) just abans d'anar-se'n. Tot i que no va concretar en els detalls ni les causes de la seva situació fisiològica, va deixar entreveure que podia haver-se degut a alguna mena de tortura o maltractament patit al camp de concentració de part de les monges que suposadament exercien de metges.

Aquesta situació i el fet que la seva neboda, Mercè Montserrat, s'hagués quedat orfe durant el conflicte va resultar en què la Maria i el Josep acollissin la Mercè a casa seva i la cuidessin com si fos la seva pròpia filla.

Amb tot el que van viure, el Josep i la Maria eren conscients del que és viure moments difícils i en condicions dures i, per això, sempre van valorar al màxim els petits plaers de la vida i les èpoques en què semblava que les coses anaven a millor.

El fet d'haver viscut una guerra, i el que això va suposar, va fer que la Maria tingués una personalitat molt humil, acollidora i positiva, valorant tot allò que a simple vista pugui semblar senzill o insignificant perquè era conscient del que és passar un mal moment.

Les experiències del Josep van ser diferents de les de la seva dona i l'impacte que aquestes van tenir en ell també van ser força diferents. Per començar, va tractar tots els fets viscuts aleshores com un tema tabú intentant evitar parlar-ne o mencionar-ne res. A més, al llarg de la seva vida va anar construint una personalitat forta per a controlar i amagar tots els sentiments i pensaments que van quedar com a seqüela del viscut.

Deixant de banda tot el que van patir, el Josep i la Maria van viure la vida celebrant totes les alegries que aquesta els donava. Eren persones molt familiars, que cuidaven aquells que tenien a prop seu, organitzaven grans dinars a casa seva per a reunir tots els seus éssers estimats, estaven contents de poder veure créixer als seus familiars i estaven orgullosos d'haver pogut ajudar i donar una vida més que digna a la seva família, sent coneguts al poble i voltants per la seva generositat i bon tracte.

Des de la distància i sabent com va ser la vida del Josep i la Maria i el seu desenllaç, tal com s'explica en aquest punt, puc dir que aquesta hauria estat molt diferent si la guerra no hagués esclatat.

5.4 Recerca dels cossos dels familiars desapareguts durant la guerra

Els cossos dels meus familiars que van morir en temps de guerra mai han arribat a ser trobats, ja que en el moment de la seva mort, molt possiblement van ser enterrats en fosses comunes de les quals no hi ha registres que mostrin qui hi ha enterrat.

Un dels objectius d'aquest treball de camp és buscar els meus familiars desapareguts mitjançant aquest programa.

Amb les mostres d'ADN dels familiars més propers genèticament als desapareguts es poden identificar els cossos dels avantpassats. La mostra de l'Antonio Valldosera Guardià pot permetre identificar a Joan Valldosera Rosell, el seu pare. D'aquesta mateixa manera, la mostra de l'Anna Valldosera Montserrat intenta que es puguin identificar els cossos dels seus avis, Anna Lluch Tort i Joan Montserrat Rigol.

Els cossos d'aquestes tres persones són els més probables de ser identificats gràcies a la seva proximitat genètica amb el descendent. Tot i això, no són els únics que poden ser trobats, ja que la Cecília Tort Font (besàvia de l'Anna Valldosera) i el Josep Valldosera Rosell (tiet de l'Antonio) també resten desapareguts.

5.4.1 El programa d'identificació genètica

Actualment, el Departament de Justícia, Drets i Memòria de la Generalitat de Catalunya treballa per la conservació de la memòria democràtica. Una de les tasques que duen a terme és registrar totes les fosses comunes de Catalunya i realitzar-ne les exhumacions. Gràcies al programa d'identificació genètica proporcionat per aquest organisme i la participació dels seus descendents, és possible trobar i identificar a persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la dictadura que van ser sepultades en fosses comunes.

Del total de 967 fosses comunes validades que hi ha a Catalunya, al llarg de la història del programa, des de l'any 1999 fins l'actualitat, se n'han excavat 121.

A més a més, s'han recollit un total de 231 troballes de restes superficials.

Fins el dia 30 de març de 2024, moment de l'últim recompte, s'han recuperat 941 cossos de desapareguts i, d'aquests, se n'han identificat tan sols 33.

En el programa hi participen diverses persones, com per exemple, tècnics de la Direcció General de la Memòria democràtica o equips d'arqueòlegs, d'antropòlegs i de genetistes.

5.4.2 El procés per part dels descendents dels desapareguts

El procés que s'ha de dur a terme per a la possible identificació dels cossos dels familiars desapareguts és llarg i feixuc. Cal tenir paciència, ja que els tràmits acostumen a trigar mesos a ser iniciats o efectius.

A més a més, la participació d'aquest programa no garanteix la troballa dels cossos buscats, ja que encara queden moltes fosses per a exhumar i molts cossos dels qui no s'ha extret una mostra d'ADN per poder-los identificar.

La meua família ha participat en aquest programa i s'han documentat tots els passos seguits durant el procés per a deixar-ne constància. Cal dir que cada tràmit s'ha hagut de fer tres cops, un per a cada persona desapareguda a qui es busca.

El procés es va iniciar a principis de juliol, inscrivint els meus familiars al cens de persones desaparegudes de manera telemàtica a través del Departament de Justícia i Qualitat Democràtica. Per a fer-ho, es va omplir un formulari amb dades de cada desaparegut per a fer efectiva la sol·licitud de la recerca dels seus cossos: nom complet, estat civil, municipi de naixement i residència, informació dels seus familiars més propers (pares, parella i fills), professió, filiació política, bàndol en què participava durant la guerra, informació del lloc on va desaparèixer, informació fisiològica del desaparegut...

No tots els camps del formulari van ser emplenats des de l'inici del procés, ja que no es tenia coneixement de les dades correctes i, per això, alguna informació dels desapareguts ha estat facilitada al programa posteriorment.

Un cop completat el formulari amb les dades demanades, es va iniciar oficialment el tràmit i es va facilitar a la família un document amb el codi de tràmit, el número de registre i una còpia de les respostes del formulari.

Uns dies després, vam rebre un correu en el qual se'ns informava del funcionament del programa i se'ns posava en contacte amb l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. Aquest és l'encarregat de dur a terme les proves i els encreuaments d'ADN a partir dels perfils creats i emmagatzemats pel seu Laboratori de Genètica.

Quan ens vam posar en contacte amb Vall d'Hebron, vam facilitar la informació demanada: dades dels tràmits i expedients dels desapareguts, dades de contacte, dades dels familiars desapareguts...

Un cop fet això, es va iniciar el procediment per dur a terme l'extracció de les mostres d'ADN d'Antonio Valldosera Guardiola i Anna Valldosera Montserrat.

La mostra de l'Antonio Valldosera va ser extreta en el seu domicili amb un KIT facilitat per l'hospital, ja que tenint en compte les circumstàncies de la seva edat (noranta anys) no es va considerar necessari que s'hagués de desplaçar.

A principis de setembre, va arribar per correu el material necessari i les instruccions per a prendre la mostra bucal de l'Antonio sense contaminar-la. Aquesta contenia una turunda, una targeta per dipositar-hi la mostra i un sobre per guardar-hi la mostra fins al moment de la seva entrega a l'hospital.

Turunda i targeta facilitades per pendre la mostra
FONT: Arxiu família Porta-valldosera

El dia 30 de setembre, la família es va desplaçar fins a l'Hospital Vall d'Hebron on es va agafar la mostra de l'Anna Valldosera. Aprofitant aquest desplaçament en persona fins a l'hospital, es va entregar la mostra ja presa de l'Antonio perquè es pogués crear el seu perfil genètic.

Des de l'Hospital Vall d'Hebron es va crear un perfil genètic per a cadascuna de les persones que han proporcionat una mostra d'ADN.

Aleshores es va fer el primer creuament de dades amb aquests nous perfils creats i els que tenien en la seva base de dades sobre les persones exhumades sense identificar.

No hi va haver cap coincidència genètica entre els perfils. Així doncs, no es va poder identificar cap cos amb aquest encreuament, però els perfils genètics de l'Antonio Valldosera Guardià i de l'Anna Valldosera Montserrat van ser emmagatzemats a la base de dades del programa per a futurs encreuaments amb nous perfils genètics de persones exhumades.

A partir d'aquest moment, la família no ha hagut de seguir cap més pas i només pot esperar a obtenir novetats.

En el cas de que es localitzin les restes d'algun familiar, la Direcció General de la Memòria Democràtica del Departament de justícia informará de la novetat a la família i durà a terme els tràmits necessaris per a que els familiars puguin recuperar les restes.

La troballa dels cossos en recerca és clau per a entendre en quines circumstàncies van morir i poder reconstruir les seves darreres hores.

Així mateix, permetria tancar el dol i enterrar els familiars desapareguts allà on els correspon, dignificant així la seva memòria.

6. CONCLUSIÓ

A continuació exposo les conclusions a què he arribat després d'haver completat la recerca sobre la Guerra Civil i com la meva família i el meu poble van estar-hi relacionats.

6.1 En relació a les hipòtesis

En aquest punt de la recerca he pogut trobar la resposta a les hipòtesis en forma de pregunta que em vaig plantejar en un inici.

En primer lloc, penso que no s'està fent prou per garantir la conservació de la memòria democràtica ni per intentar revertir els efectes de la guerra.

Un exemple d'aquest fet són la gran quantitat de fosses comunes sense exhumar que hi ha en tot el país, plenes de cossos de persones desaparegudes que els seus familiars no saben on són i que no han pogut ser enterrats dignament.

A més, no s'estan conservant ni documentant prou moltes de les d'experiències i testimonis de les generacions que van viure la guerra, de manera que, en marxar aquestes, s'està perdent gran part de la nostra història. El seu dolor marxa amb ells, ja que ningú, per molt empàtic que sigui, pot arribar a entendre i sentir tot el que van patir aquestes persones.

Les mesures que s'estan prenent actualment possiblement són insuficients per gestionar tot el provocat per la guerra i els processos que s'estan duent a terme per dignificar les fosses i donar reconeixement a les víctimes del conflicte són molt lents i pràcticament testimonials. De fet, a alguns llocs d'Espanya, s'ha proposat la derogació les lleis de la memòria històrica, de manera que, en lloc d'avançar s'està retrocedint.

A diferència d'altres països, com Alemanya, la llei de la Memòria Democràtica espanyola es va redactar molts anys després de la guerra i després d'una transició controlada per la dictadura. Per aquest motiu, la nostra llei és molt menys estricta, no ha estat prou desenvolupada, no ha disposat dels recursos necessaris i, per tant, no ha assolit els nivells de reparació als que han arribat altres països.

En segon lloc, no s'està parlant prou de com va ser viscuda la guerra per la gent corrent a banda del que s'explica en els llibres de text. Tot i que l'enfocament en aquest sentit ha canviat els darrers temps i podem trobar exemples de cinema, literatura, ensenyament... que l'aborden d'una forma més personal.

En general, no humanitzem una guerra i no la veiem tal com és realment perquè no tenim la visió dels que la viuen com un fet real i amarg. Amb les experiències dels testimonis, posem cara i ulls al conflicte bèl·lic i, sense conèixer la història d'algú que la va viure, parlem de la guerra des de la distància.

Sovint expliquem la guerra fixant-nos en els fets, les batalles, les persones més destacades... però no pensem en tota la població anònima que va trobar-se enmig del conflicte.

Quan pensem en una guerra, tenim en compte totes les persones mobilitzades que van arribar a perdre la vida estant a peu de canó, però no es parla del que viu una persona al front, del fet de portar una arma i haver de matar els seus iguals, de córrer, amagar-se per salvar la vida, de buscar provisions per sobreviure...

Tampoc parlem dels civils que van haver de passar gana, van veure com persones properes a ells morien, com les seves cases quedaven destruïdes, com queien les bombes...

Totes aquestes situacions les van viure les persones anònimes que com a molt, es mencionen en forma de dades numèriques i estadístiques quan s'explica una guerra.

Sigui quin sigui el paper de les persones que viuen i pateixen una guerra, en totes queda una empremta que les acompanyarà durant anys i que pot afectar a diferents generacions.

Els danys psicològics, la por, la marginació, poden afectar tothom qui van viure la Guerra Civil Espanyola i també condicionar la mentalitat i desenvolupament vital dels seus descendents.

En tercer lloc, considero que per tancar correctament les ferides de la guerra i la postguerra, no podem ignorar els fets sinó que cal continuar estudiant-los i donant-los llum.

Parlar de la guerra des del punt de vista de les experiències personals és necessari, tot i que pugui significar haver d'obrir de nou les ferides i recordar moments difícils; això no farà que el dolor desaparegui, però permetrà donar-li un sentit.

El dolor forma part de la història i la personalitat d'aquells que van viure la guerra i les seves conseqüències i dels qui estan a prop seu.

Explicant allò que és complicat de recordar i rememorant aquells episodis, apareix una història personal de cadascú que s'ha de transmetre i exterioritzar per a poder pair i superar el patiment.

És necessari transmetre de generació en generació les experiències perquè no es perdin i, això només es pot aconseguir recordant allò dolorós. A més, si no fem el suficient cas a la gent gran, que és la que recorda la guerra i la postguerra i ens poden transmetre les seves vivències, ens en penedirem i voldrem tornar enrere per recuperar aquestes històries, que són essencials per saber d'on venim i per entendre la història des d'un punt de vista personal i real.

Per tant, no només cal obrir-se per tancar les ferides, sinó que també per explicar i recordar la història. No es pot obviar el dolor i passar pàgina com si no hi hagués hagut una guerra seguida per una dictadura i, en cap cas, es pot pretendre que es faci quan hi ha un gran buit històric de dubtes i incerteses que acompanyen el dolor i el fomenten.

6.2 En relació als objectius

El primer dels objectius, ha estat aconseguir el màxim d'informació possible sobre la participació dels meus familiars a la guerra i la manera en què aquesta els va afectar.

Això no ha estat fàcil perquè hi ha un gran buit documental i perquè la guerra va causar molt de mal i costa parlar-ne i recordar-ho, he pogut extreure tan informació d'arxius com de la memòria oral.

El segon objectiu ha estat intentar entendre la repercussió que té una guerra a escala social i personal. Investigant i buscant informació he pogut veure que:

A escala social, al meu poble, La Gornal, hi ha més presència dels records de la guerra i de la postguerra de la que creia en un inici, ja que molts veïns en recorden fets o han guardat documentació sobre aquell moment.

A escala personal, la guerra ha tingut un gran impacte en la meua família, que la té força present i que recorda sovint als familiars que van perdre la vida en el conflicte, de qui actualment no es té informació de què els va passar.

El tercer objectiu ha estat descobrir com es va desenvolupar la guerra i la postguerra a La Gornal i els seus voltants, cosa que m'ha permès entendre experiències explicades pels veïns i que abans, sense conèixer aquesta informació, no acabava d'entendre.

I, el quart objectiu ha estat donar a conèixer com van ser la guerra i la postguerra per a algunes de les persones que la van viure en primera persona.

Sobre aquest objectiu, he intentat explicar la història dels meus familiars de la manera més detallada possible.

Tot i no haver estat plantejat com a objectiu en un inici, no he aconseguit saber el destí final d'alguns dels meus familiars i localitzar-ne les despulles. Així doncs, possiblement aquest treball em serveixi com a punt de partida per continuar la recerca en l'àmbit familiar, doncs em queden encara algunes línies per seguir i peticions a organismes que no han estat respostes.

6.3 Problemes que han sorgit

Al llarg del procés del treball, han sorgit un seguit de contratemps ja esmentats en l'apartat de la introducció com la manca de més testimonis orals, els canvis de pertinença comarcal del poble de Castellet i La Gornal...

Ara bé, el principal problema durant el desenvolupament del projecte, que ha afectat en certa manera el resultat final, ha estat la falta de més temps per poder accedir a més informació, doncs el mateix procés d'investigació ha anat desvetllant noves incògnites i línies a seguir, marcant els temps de la recerca que han estat condicionats per la diferent velocitat de resposta dels organismes públics consultats.

A l'inici no partia de cap punt en concret per començar a buscar informació, ja que la que tenia era molt difusa i no sabia per on cercar.

Quan vaig començar a obtenir informació més detallada, vaig començar a estirar el fil. Cada cop que buscava respostes a les diferents preguntes que m'anaven sorgint, enlloc de trobar-ne les respostes, em sorgien més preguntes noves.

D'aquesta manera, vaig anar fent recerca en diversos arxius, registres civils, fonts oral, reorientant-me a mesura que anava obtenint informació.

Per aquest motiu, dels últims llocs que he consultat (perquè no hi havia pogut arribar abans) no n'he aconseguit tota la informació possible.

A més, també cal comentar que hi ha arxius públics que tenen un temps d'espera de diversos mesos per a accedir als documents, de manera que ha estat complicat aconseguir la informació a temps.

Així doncs, he hagut de finalitzar la investigació en aquest punt per la manca de temps restant, tot i que possiblement en cas de seguir-la podria obtenir encara algun resultat positiu.

6.4 Que m'ha aportat aquest treball?

En l'àmbit personal, aquest Treball de Recerca m'ha aportat un major coneixement de la Guerra Civil Espanyola i la dictadura franquista. També m'ha servit per a conèixer part de la història del meu poble i del Penedès.

A més, he tingut l'oportunitat de conèixer i comprendre la meva història familiar, fet que m'ha ajudat a veure les guerres des d'un vessant més personal i empàtic.

D'altra banda, la confecció d'aquest projecte d'investigació m'ha fet entendre com funciona la recerca d'informació d'uns fets que van passar fa gairebé un segle les dificultats que aquesta cerca comporta.

En l'àmbit familiar, aquest treball ha servit per conèixer la història dels membres de la família que van patir la guerra i la postguerra, aconseguir nova informació i contrastar la ja coneguda que, algun cop, havia resultat no ser correcta.

A més, ha servit per recopilar tota la informació de cada familiar en forma de relat per poder-la entendre amb més facilitat.

Una de les parts més gratificants d'aquest treball ha estat anar trobant informació de mica en mica per saber què havia passat amb els meus familiars durant la guerra i poder fer una estimació del seu desenllaç.

7. FONTS DOCUMENTALS

7. 1 Arxius

Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès (ACAP)

Arxiu Comarcal del Baix Penedès (ACBP)

Fons Ajuntament de Banyeres del Penedès

Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT)

Fons parroquial de Sant Jaume de Sant Jaume dels Domenys

Fons parroquial de Sant Eulàlia Banyeres del Penedès

Arxiu Municipal de Castellet i La Gornal (AMCG)

Archivo Documental de la Memoria Histórica

Archivo General Militar de Guadalajara

Registre Civil de Castellet i La Gornal

Registre Civil del Montmell

Registre Civil de Sant Jaume dels Domenys

Registre Civil de Banyeres del Penedès

Arxiu família Valldosera-Montserrat

Arxiu família Porta-Valldosera

Arxiu família Capella-Guardià

Arxiu família Navarro-Lluch

7. 2 Webgrafia

GENCAT (Departament de Justícia i Qualitat Democràtica): *Programa d'identificació genètica*, [pàgina web] /

<https://justicia.gencat.cat/ca/ambits/memoria/Persones-desaparegudes/Programa-didentificacio-genetica> [4 de juliol de 2024].

GENCAT: *Memorial democràtic*, [pàgina web] / <https://banc.memoria.gencat.cat/ca/> [30 de juliol de 2024].

GRIEGC: *Grup de Recerca i Investigació d'Espais de la Guerra Civil*, [pàgina web] / <https://www.griegc.com/ca/> [30 de juliol de 2024].

GENCAT: *Departament de Justícia, Drets i Memòria*, [pàgina web] / <https://justicia.gencat.cat/ca/ambits/memoria/> [31 de juliol de 2024].

Combatientes, [pàgina web] / <https://www.combatientes.es/> [2 d'agost de 2024].

FUERTES, Albert: *La primera fossa comuna exhumada al Camp de Tarragona espera els resultats de l'ADN*, [article] / <https://catalunyadiari.com/actualitat/fossa-comuna-salomo-espera-resultats-adn-cossos-trobats> [3 d'agost de 2024].

VIQUIPÈDIA: *Camps de concentració franquistes*, [article] / https://ca.wikipedia.org/wiki/Camps_de_concentraci%C3%B3_franquistes [4 d'agost].

HERNÁNDEZ, Carlos: *Los campos de concentración de franco*, [pàgina web] / <https://loscamposdeconcentraciondefranco.es/> [4 d'agost de 2024].

VIQUIPÈDIA: *Guerra Civil espanyola*, [pàgina web] / https://ca.wikipedia.org/wiki/Guerra_Civil_espanyola [6 d'agost].

BUXADERA I VILÀ, Julià: *Buxaweb, La Guerra Civil Espanyola (1936-1939)*, [pàgina web, article] / <http://www.buxaweb.com/historia/temes/escat/querracivil.htm> [6 d'agost de 2024].

LÓPEZ, Aina: *Guerra Civil, el Bàndol Republicà*, [article] / <https://aidalopezhistoria.blogspot.com/2015/10/segona-guerra-mundial-el-bandol.html> [6 d'agost de 2024].

GRIEGC, Grup de Recerca i Investigació d'Espais de la Guerra Civil: *El Vesper de la Gloriosa al Penedès*, [article] / <https://www.griegc.com/ca/2019/01/15/el-vesper-de-la-gloriosa-al-penedes/> [8 d'agost de 2024].

AJUNTAMENT DE SANTA OLIVA: *El camp d'aviació i els refugis antiaeris*, [article] / <https://www.santaoliva.cat/ca/viu-santa-oliva/equipaments-municipals/altres/el-camp-d-aviacio-i-els-refugis-antiaeris/> [8 d'agost de 2024].

GENCAT: *IESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)*, [pàgina web] / <https://www.idescat.cat/> [10 d'agost de 2024].

GOBIERNO DE ESPAÑA, MINISTERIO DE CULTURA: *PARES (Portal de Archivos Españoles)*, [pàgina web] / <https://pares.cultura.gob.es/inicio.html> [29 d'agost de 2024].

CIARGA: *Centre d'Interpretació de l'Aviació Republicana i la Guerra Aèria*, [pàgina web] / <https://ciarga.cat/> [10 de novembre de 2025].

BUXADERA I VILÀ, Julià: *Buxaweb, El franquisme a Catalunya (1939-1975)*, [pàgina web, article] / <http://buxaweb.com/historia/temes/escat/franquisme-cat.htm> [29 de desembre de 2024].

BUXADERA I VILÀ, Julià: *Blogbuxaweb, La Guerra Civil (1936-1939)*, [pàgina web, article] / <https://blogbuxaweb.com/2020/11/16/la-guerra-civil-1936-1939/> [29 de desembre de 2024].

BUXADERA I VILÀ, Julià: *Blogbuxaweb, La Guerra Civil a Catalunya (1936-1939)*, [pàgina web, article] / <http://www.buxaweb.com/historia/temes/escat/guerracivil-cat.htm> [29 de desembre de 2024].

BUXADERA I VILÀ, Julià: *Buxaweb (aula de socials), Història d'Espanya i Catalunya: La Guerra Civil (1936-1939)*, [pàgina web, article] / <http://www.buxaweb.cat/dossiers/guerracivil.htm> [29 de desembre de 2024].

VILAWEB: *El pas de l'Ebre, el fracassat darrer intent de salvar la república*, [article] / <https://www.vilaweb.cat/noticies/el-pas-de-lebre-el-fracassat-darrer-intent-de-salvar-la-republ-ica/> [29 de desembre de 2024].

CABEZAS, Adrià: *En sis dies cauen el Penedès i el Garraf*, [article] / <https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/709619-en-sis-dies-cauen-el-penedes-i-el-garraf.html> [30 de desembre de 2024].

CONCEJALÍA DE MEMORIA HISTÓRICA DE MIRANDA DE EBRO: *Campo de Concentración de Miranda de Ebro (1937-1947)*, [pàgina web] / <https://mirandamemoria.es/el-campo-de-concentracion/> [7 de gener de 2025].

VIQUIPÈDIA: *Ofensiva de Catalunya*, [pàgina web] / https://ca.wikipedia.org/wiki/Ofensiva_de_Catalunya [8 de gener de 2025].

GOBIERNO DE ESPAÑA: *La Moncloa. Ley de la Memoria Democrática: objetivos y actuaciones*, [article] / <https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/politica-territorial-memoria-democratica/paginas/2024/que-es-la-ley-de-memoria-democratica.aspx> [24 de gener de 2025].

GOBIERNO DE ESPAÑA. AGENCIA ESTATAL. BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO: *Ley 20/2022, de 19 de octubre, de Memoria Democrática*, [pàgina web, article] / <https://www.boe.es/eli/es/l/2022/10/19/20/con> [24 de gener de 2025].

PARLAMENT DE CATALUNYA: *DT núm. 15 - Memòria Històrica*, [pàgina web] / https://www.parlament.cat/web/documentacio/recursos-documentals/dossiers-tematics/sumari/index.html?p_id=183695 [24 de gener de 2025].

PARLAMENT DE CATALUNYA: *DL núm. 79 - Proposició de llei de memòria democràtica de Catalunya*, [pàgina web] / https://www.parlament.cat/web/documentacio/recursos-documentals/dossier-legislatiu/sumari/index.html?p_id=293077 [24 de gener de 2025].

GENERALITAT DE CATALUNYA: *Govern.cat - La nova llei de la memòria democràtica inclourà l'estudi de la memòria als currículums educatius* (1 març 2023), [article] / <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/486984/la-nova- llei-de-memoria-democratica-inclourà-l'estudi-de-la-memoria-als-currículums-educatius> [24 de gener de 2025].

COPE: *Alemania y España: dos leyes de Memoria Democrática y dos formas de dejar atrás el pasado* (19 septiembre 2020), [article] / https://www.cope.es/actualidad/espana/noticias/alemania-espana-dos-leyes-para-superar-pasado-20200918_900686 [27 de gener de 2025].

VIQUIPÈDIA: *Vergangenheitsbewältigung*, [article] / <https://es.wikipedia.org/wiki/Vergangenheitsbew%C3%A4ltigung> [27 de gener de 2025].

7.3 Bibliografia

Arnabat Mata, Ramon (coord.), Gonzalez, Ernest i Sabanés, Anna (2010). *Tots els noms: víctimes de la Guerra Civil al Penedès (Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf)*. Vilafranca del Penedès: Institut d'Estudis Penedesencs Edicions i Propostes Culturals Andana.

Díaz i Esculies, Daniel (2023). *Vida i mort dels catalans en els fronts de guerra, 1936-1939*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Mn. Nonell i Brú, Salvador (1994). *Quaranta anys de Senyor Rector Rural a la parròquia de Gornal-Clariana*. Barcelona: autoedició.

Prats Cuevas, Joaquim i Trepà, Cristòfol-A (2023). *Història (Batxillerat)*. Barcelona: Barcanova Innova.

7.4 Fonts orals

Eugènia Farré Mestres (1933 - /)

Antonio Valldosera Guardiola (1934 - /)

Teresa Lluch Gabarró (1934 - 2021)

Xavier Navarro Lluch (1955- /)

Anna Maria Navarro Lluch (1958-/)

Josep Ramon Porta Perales (1978 - /)

Anna Valldosera Montserrat (1977 - /)

8. AGRAÏMENTS

Durant el procés de confecció d'aquest Treball de Recerca, m'he trobat amb diverses persones que m'han ajudat en tot el que els ha estat possible i m'agradaria mencionar-ne a alguns per agrair-los-ho.

Per començar, el suport més gran que ha rebut ha estat la meva família més propera que han estat sempre disposats a ajudar-me en tot moment.

Penso que cal fer una especial menció al meu avi, Antonio Valldosera Guardià, que ha estat la persona clau per a la construcció del treball.

A més, diversos familiars m'han ajudat a buscar informació sobre la meva família i el poble i també hi ha hagut qui m'ha ajudat aportant el seu testimoni

Així doncs, donar les gràcies a la família Capella-Guardià, a la família Navarro-Lluch, a l'Eugènia Ferré Mestres i a la família Tamayo-Encinas.

Durant les consultes als diferents arxius, he tingut el suport i els consells de diverses persones que han estat de gran ajuda. Especialment l'Albert Taulé, la Nativitat Castejón i les seves companyes.

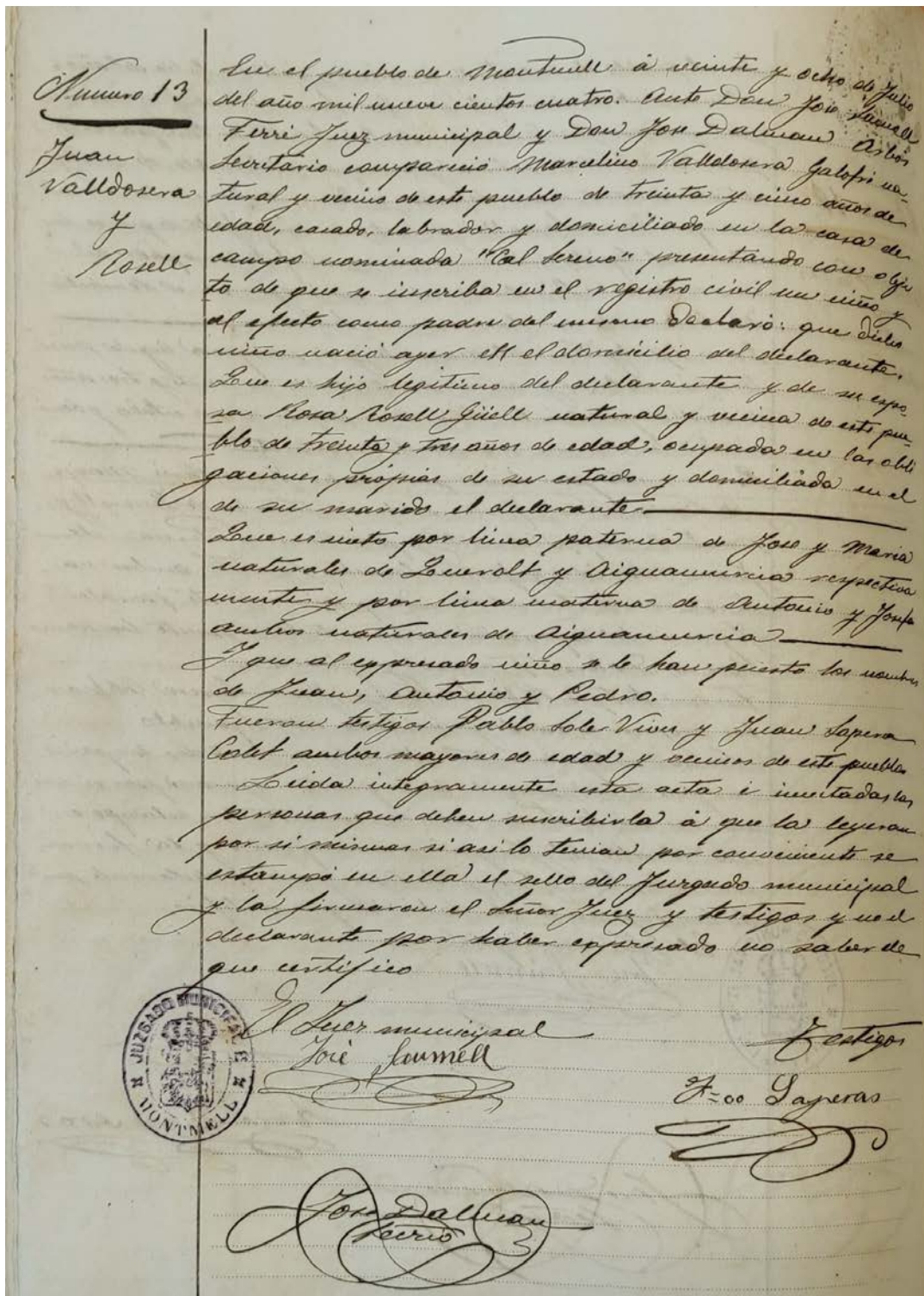
D'altra banda, hi ha hagut diverses persones a les qui voldria donar les gràcies per tota la informació i el suport aportats: La Marta Coll, el Xavier Nin i l'Antoni Mayola.

Per acabar, també voldria agrair el suport del dos tutors que he tingut, en Jesús Estruch i en Manelic Martí.

9. ANNEXOS

9.1 ANNEX A - Documents de [Joan Valldosera Rosell](#)

Certificat de naixement - FONT: Registre Civil de Castellet i La Gornal.

Documents del seu reclutament - FONT: AMCG. Expedients generals de reemplaçament de l'Exèrcit. Lleva de 1925.

EXPEDIENTE CONSTITUCIONAL
DE
CASTELLET Y GORNAL

NEGOCIADO: QUINTAS

Número 19

Juzgado Municipal

Montmell
veinte y siete de mil
veinte y siete de mil
nació un niño hijo de Marcelino
Valderrama Galofre
de Rosa
Rosell Guiso y en el día
veintidós
Julio de mil
veinte y siete fue ins-
crito en este Registro Civil con los nombres
Juan, Antonio
y Pedro
Montmell de veinte
mil novecientos veintidós
El Juez Municipal,

Para dar cumplimiento a lo prevenido en la vigente ley de Reemplazos, espero merecer de V. se sirva reclamar del Sr. Juez Municipal de esa, un extracto del acta de nacimiento de Juan Vall-
Montmell hijo de Marcelino
y de Rosa nacido en ese término por los años 1904 al de 18, cuyo extracto, que podrá extenderse al margen de este escrito, firmado y sellado por dicho Sr. Juez, me remitirá V. a la mayor brevedad posible.

Al propio tiempo es de sumo interés se sirva V. manifestarme, también a continuación del presente oficio, dónde vive el padre o madre de dicho mozo, como igualmente si ha sido sorteado en años anteriores y qué número le ha tocado, o si será alistado en el próximo año por contar su padre, o por muerte de éste, su madre, el tiempo de residencia que marca la Ley.

Dios guarde a V. muchos años.

CASTELLET Y GORNAL
14 de enero de 1925
El Alcalde,

Sebastián Figueras

r. Alcalde Constitucional de Montmell
Imp. de «La Casa de los Secretarios.»—Barcelona

Número 13 del ~~del sorteo de 19~~ :— Juan Valldosera Rosell
Alistamiento. hijo de Marcelino ----- y de Rosa ----- natural
----- de Montmell ----- y domiciliado en este pueblo -----
Soldado para to con residencia en la Casa de Campo "Ca la Conna" que sabe leer y
do servicio. escribir, y tallado que fué, resultó tener la de un metro 715
----- milímetros.

19 Reconocido facultativamente dicho individuo, resultó con un perímetro torá-
cico de 88. centímetros y útil, habiendo sido revacunado.

Invitado para que alegue los motivos que tuviere para excluirse del servicio
militar o del contingente o para exceptuarse del servicio en filas, y extendida la
diligencia de notificación, bien enterado, contestó: que nada tenía que
alegar.

Y el Ayuntamiento, vistos los datos que preceden y los documentos obran-
tes en el expediente personal del mozo, ~~de conformidad con el parecer del~~
~~Sr. Regidor Síndico, y en presencia de lo dispuesto en el artículo~~
~~de la ley, acordó declarar al referido mozo en presencia de lo dispu~~
to en las Bases aprobadas por R. D. de 29 de marzo último
acordó declarar al referido mozo soldado útil para todo
servicio.

Término municipal de CASTELLET Y GORNAL

Reemplazo de 1925

Número 19

En cumplimiento de lo prevenido en las disposiciones vigentes sobre Reclutamiento y
Reemplazo del Ejército, cito a V. personalmente para que el día 9 del actual
y hora de las ocho de su mañana se presente en la Casa Consistorial para recibir
la cartera militar correspondiente y oír la lectura de las prevenciones que en ella se insertan.

CASTELLET Y GORNAL 2 de Agosto de 1925

Recibí el duplicado (1)

Juan Valldosera

El Alcalde,

[Signature]

L. D. Juan Valldosera Rosell

(1) Firma del interesado o de un testigo a su ruego.

Imp. «La Casa de los Secretarios».—Barcelona

REEMPLAZO DE 192

Provincia de Barcelona

Ayuntamiento de CASTELLET Y GORNAL

Sección de recluta de

Partido judicial de Villanueva y Geltrú

Distrito municipal de CASTELLET Y GORNAL

Caja de recluta de Villafraua Pda

FILIACIÓN

de Juan Villalobos Rosell, hijo de Manuel y de Rosa,
natural de Castellet y Gornal, parroquia de Castellet y Gornal, Ayuntamiento
de Castellet y Gornal, partido judicial de Villanueva y Geltrú, provincia de Barcelona;
fue incluido en el alistamiento del año mil novecientos veinticinco
en la Sección de recluta de Castellet y Gornal, distrito municipal de Castellet y Gornal, Ayuntamiento
de Castellet y Gornal, partido judicial de Villanueva y Geltrú, perteneciente a
la Caja de recluta de Villafraua Pda, habiendo obtenido en el sorteo el número
Nació en 27 de Julio de mil novecientos veinticinco, de profesión u oficio
fornador, sabe leer y escribir, su religión Cat. R., su estado soltero,
su estatura 1.715 centímetros, su perímetro torácico 88 centímetros.

Sus señas: pelo castaño, cejas castañas, ojos regulares, nariz recta, barba
redonda, boca regular, color castaño, frente deprimida, aire
producción ninguna, señas particulares ninguna.

Queda filiado, en virtud de la presente, para servir en clase de soldado por el tiempo de diez y ocho
años, que empezarán a contarse desde el día que ingrese en Caja, en las diferentes situaciones que
determina la vigente Ley de Reclutamiento.

CASTELLET Y GORNAL

El Interesado,

V.º B.º

El Secretario,

El

[Firma]

Reemplazo de 1.925.

Mozo Juan Villalobos Rosell no 13

Talla 1.715 m. Perímetro torácico 88 c/m.

Reconocido resultó: útil

Señas:

Frente: ancha, deprimida, estrecha, plana.
Pelo: negro, castaño, rubio, albino.
Cejas: negras, castañas, rubias, rojas, albinas, pobladas, arqueadas,
finas, con entrecejo.
Ojos: grandes, pequeños, regulares, oblicuos, iguales, desiguales,
negros, pardos, azules, varados.
Nariz: recta, aguileña, deprimida, mediana, grande, roma, afilada,
pequeña, respingada.
Boca: propia, regular, grande, prominente, hundida.
Labios: delgados, regulares, gruesos.
Barbillas: saliente, ancha, hendida, grande, pequeña, redonda, puntiaguda,
da.
Color: castaño

Expedient reglamentari de tropa de Joan Vallosera Rosell - FONT: Ministerio de Defensa. Archivo General Militar de Guadalajara. Órganos de Recutamiento. Zonas de reclutamiento. Zona de Reclutamiento 41 (Barcelona). R/1925. Caja 99.

Provincia de Barcelona
Ayuntamiento de CASTELLET Y GORNAL
Sección de recluta de _____

Partido judicial de Villanueva y Geltru
Distrito municipal de CASTELLET Y GORNAL
Caja de recluta de Villafrausa Panadés

FILIACIÓN

de Juan Vallosera Rosell, hijo de Marcelino y de Rosa, natural de Montmell, parroquia de _____
Ayuntamiento de Montmell, partido judicial de Vendrell, provincia de Barragona; fué incluido en el alistamiento del año mil novecientos veinticinco en la sección de recluta _____, distrito municipal de CASTELLET Y GORNAL, Ayuntamiento de CASTELLET Y GORNAL, partido judicial de Villanueva y Geltru, perteneciente a la Caja de recluta de Villafrausa del Panadés, habiendo obtenido en el sorteo el número _____. Nació en veintiseis de Julio mil novecientos cuatro, de profesión u oficio journalero, sabe leer y escribir, su religión CAR., su estado soltero, su estatura 1'715 centímetros, su perímetro torácico 88 centímetros.
Sus señas: pelo castaño, cejas castaño, ojos verduzcos, nariz recta, barba redonda, boca regular, color tostado, frente deprimida, aire _____, producción _____, señas particulares ninguna.

Queda filiado en virtud de la presente, para servir en clase de soldado por el tiempo de días y ocho años, que empezarán a contársese desde el día que ingrese en Caja, en las diferentes situaciones que determina la vigente ley de Reclutamiento.

CASTELLET Y GORNAL 10 de Marzo de 1925

El interesado, Juan Vallosera
El Secretario, H^o
El Alcalde, _____

(Lugar del sello)

Tuvo entrada en Caja en 10 AGOSTO 1925
Se le entregó la cartilla militar número 133858 el 10 de AGOSTO de 1925
Rectificada su profesión u oficio, resultó ser _____
Fue clasificado como Soldado en el año de su alistamiento, y en las revisiones de los años _____
Se presentó para concentración el 15 de Marzo de 1926 Obtuvo en el sorteo para Africa m. 10
En el acto de la concentración obtuvo la talla de 2'20 centímetros, perímetro torácico de 88 centímetros, y reconocido facultativamente resultó Util
Fue destinado al Regimiento Cazadores Cebreros 17 Caballería en 15 de Marzo de 1926

El Jefe de la Caja de Recluta,

Jefe de la Caja de los Reclutas - Barcelona

~~Excmo.~~ de la Oaja de Recinto de Villahermosa en la revista de Abon, con fecha 15 del mes anterior, causó alta en el Regimiento Comodoro de Tabasco 17. de Caballería, al que se incorporó en Reul el 24 de marzo. Confrontada esta filiación estuvo conforme. Reconocido por el Médico del Cuerpo le declaró útil, fué vacunado con resultado positivo se le leyeron las leyes penales.

El Comandante Mayor,

[Signature]

En el extracto de revista del mes de la fecha se le reclaman 130 pesetas por su primera plaza de vestuario.

El Comisario de Guerra, 8 de Mayo de 1926.

El Comisario de Guerra,

[Signature]

1926 El día 16 de mayo prestó juramento de fidelidad y obediencia a los Estándartes ante el del Regimiento en Reul, permaneció de guarnición y servicio ordinario, en virtud de R.O. L. de 18 de Diciembre D.O. n° 2841 el día 29 del mismo mes marchó en uso de licencia ilimitada por exceso de plantilla, fijando su residencia en Gornal "Bama" y finió el año

El Abante Mayor
[Signature]

232

Regt: Casadores de Ectúan 17: de Cal: Escuadrón

Alistamiento del año de 1925 Número REGISTRADO EN
Letra 7 N.º 46
REEMPLAZO 1929

Filiación del soldado Juan Talladosera Rosell

Es hijo de Marcelino y de Rosa, natural de Montanell, provincia de Barcelona, vecindado en Castellet y Gornal, parroquia de Juzgado de primera instancia de Villanueva y G., provincia de Barcelona, Capitanía General de 4.ª Región; nació en 27 de Julio de 1904, de oficio fornalero, de edad de 20 años, 0 meses y 19 días. Su religión C. A. N.; su estatura un metro y 715 milímetros, pelo castaño, cejas al pelo, ojos regulares, nariz recta, barba redonda, boca regular, color brunado, frente deprimida, su aire sereno, su producción —, su estado soltero. Señas particulares: ninguna

Acreditó — saber leer y escribir —

Tuvo entrada en la Caja de quintos de Villafanra P. a. 57 el primero de Agosto de mil novecientos veinticinco, quedando filiado para servir en el ejército por el término de diez y ocho años, contados desde el día en que ingresó en Caja, con arreglo a las Reales órdenes e instrucciones vigentes. Se le leyeron las leyes penales que previene la Ordenanza y Reales órdenes posteriores, quedando advertido que no le servirá de disculpa la ignorancia de dichas disposiciones.

Fecha de los nombramientos			EMPLEOS Y GRADOS	Tiempo que los ha servido		
Día	Mes	Año		Años	Meses	Días
1	Agosto	1925	Recluta en caja	7	14	
15	Marzo	1926	Soldado de Caballería en filas	9	14	
29	Julio	1926	id con licencia ilimitada	1	2	21
20	Marzo	1928	id en 2.ª situación de servicio activo	3	11	25
15	Marzo	1932	id en situación de 1.ª Reserva			
Total de servicios hasta fin de						

Fecha de los nombramientos			CUERPOS EN QUE HA SERVIDO	Tiempo que los ha servido		
Día	Mes	Año		Años	Meses	Días
1.º	Agosto	1925	En la Caja de Recluta de Villafanra de P. a. 57	7	14	
15	Marzo	1926	En el Regimiento Casadores de Ectúan 17.º de Cal:	5	3	16
1.º	Julio	1926	En el Regimiento Casadores de Caballería n.º 10	7	14	
15	Marzo	1932	En el Centro de Movilización y Reserva n.º			
Total hasta fin de						

En Campanya - dia 17-10-38
Jose Guardia
El dia 24 del Correu va llegar la
vuestra carta en mis manos y
segons veo ella que poseis de la mas
presentosa llet. Comotau i
yo, usode la misma, a la pre
sente.
El laer la vuestra carta me
causo mucha alegria el poder
saber no tinias de vosotros,
segons me disseis. Tu Jose que
tavian de presentar el 16 del correu
pues si esto es verda' ya deve
es la fuera de tu casa, pero a
mi me parese que todavia es
la encasa, par que para qui se
dise que se anseprencido. Es

Las tres quintas, 19-20-21 y la
23-24 tambien se dice que no se
van a tiempo a coger las armas
que a mi me parecen que entre
un mes ya es tarde a quien necesi-
ta la compania, que esto de la
guerra se va terminando por momen-
tos, que todo el mundo esta
guensado de guerra, principal-
mente todos los que somos
antifascistas, que vemos que
se va terminando y los que no quie-
ren que se termine son unos
cuantos enclifados que asi
paraqui la Pederaquenda,
Dolores, si acaso es que tu esposo
esta enfilar, que mi me parecen
que debe estar aqui tu compania

pero de lo contrario si esta
fuera dile de mi parte que no
esto no seranada y me nos el
trabajo que tendra el.
y dile de mi parte que cate las
bordes que lidaren. por que sin
seria near por el. y si acaso
esta fuera dile que me corive
pronto. y si acaso tienes tu
esposo fuera. ponerte de cuerdo
en mimojer. pertado los trabajos
que se presenten. y ponerte
tranquilas. ya ni mas de
una alaba. por que me pares
que mimojer. no mas de ve!
tener. la piel y uero! ponerte
tranquilas. que sino sera
near. para vosotros.

Termino la carta. aver si cuan-
do llega esta carta en vuestrama-
nos a ver si me escrivais pronto
Muchos Recuerdos a todos los
Comarceñas que preguntan porami
y un verso: en vuestros hijos
y los otros desivareis un fuerte
de mano que se da: el nuestro
A. M. C. Salud Salud

Juan
José y a veces
Tu que yo nose des
crivir que medese que no
la entiendo y tampoco
Mei en Recordado de tu número
de tu casa y a poner el número de mi casa

En Campaña - día - 28 - de 38
José Guardia
Muriendo Conado.

Cajo la pluma para de siete
que io es toi lleno de salud
y lo mis mo es piero de ti.

José. El mo tivo de
es crivate es para de siete
que me llegado tu carta
a mis manos. y se goun
me dices que es toi 2.0 Km
del Ebro, pues io, no me
crei, que es leiis tan lejos
y me dices que es toi en ple
iado, las ofesinas, pues vien
me na legro mucho que tengas
buen des tino. conzela y las

ordres que te dan que esto
de la guerra es muy mal, mas me
jor a tener un destino que
todo lo de mas.

me dices que vas a portar el
partes 2 oras a pie! pues es
lo lo tienes en la mano pida
en tu superior & que te deje ma
a tu casa a se car tu verigleta
te dices que no quieres a na
a pie! tambien me dices que
se dan muchas lentes, ya
lo creo.

me parece que es lo que ai, mas
lentes por que no solos & casi
cada dia cargamos lentes
en los camiones por el frente
pero no solos en combates
muy pocas, como que ya

haya cosa que parezca es tener
intendencia,

José se va que yo es lo mismo
si no. ya que ya se mucho
frio que todas es montañas es
tan llenas de nieve ya se
mucho frio. pero no sabre como
que se va a dentro de la
bagacera, no es toca tanto el
frio.

José que no se va que es el tiempo
de sembrar el trigo. supongo
que debes pensar lo mismo.
me parece que nuestras tierras
no es tan sembradas. yo, ya, no
quiero decir nada en mi mujer
de esto de la siembra. por que
ya tienen de masiado trabajo
en casa en los hijos y parientes

pero. José pareste de las tierras
no te pones enojado, que
si podemos darla en buena sa-
lud. en casa. ya las pondremos
en nuestro gusto.

José es pero par ne viola. si
es podremos ver en nuestra casa
juntas en nuestras majeras
y jos. que lo es así, esperando
muchos.

Chalamos parati.
Muchos Recuerdos a tus con-
pañeros, y tu Resivaras
un fuerte abrazo que te da
tu conado, que te quiere ver
te pronto. salud

Juan Valdivia

Certificat de defunció - Font: Registre Civil de Castellet i La Gornal.

Folio 59

REGISTRO CIVIL DE

DISTRITO

Número 8

NOMBRE Y APELLIDOS

Juan Vallado-
rosa Rosell

En Castellet y Gornal
provincia de Barcelona, a las dieciséis y veinte
minutos del día cuatro de abril de mil
novecientos veinte y cuatro, ante D. Juan Rovina
Galopé, Juez municipal, y D. José
Almá Angel, Secretario,
se procede a inscribir la defunción de D. Juan Vallado-
rosa
Rosell, de edad veinte años
natural de Mamella provincia
de Amagosa, hijo de D. Marcelino Vallado-
rosa
Galopé y de Doña Rosa Rosell Güell
domiciliado en la sección de Gornal
n.º 11, piso 1, de profesión labrador
y de estado ⁽¹⁾ casado, con Maria Guancha Bu-
culla, de cuyo matrimonio existen dos
hijos llamados Enriqueta y Antonio

falleció en el frontero del Fho, manipulado por el Gobierno municipal
de Castellet a las veinte y veinte minutos, a
consecuencia de ⁽²⁾

según resulta de expediente tramitado por el Juzgado de 1.ª
instancia del partido y a instancia de la señora Maria Guancha
y reconocimiento practicado, y su cadáver habrá de recibir sepultura en el
Cementerio de Castellet

Esta inscripción se practica en virtud de ⁽³⁾ orden del h. Juez
municipal de este pueblo en providencia de hoy
y en virtud de orden del Alto h. Juez de 1.ª Instancia
de Villanueva y Geltrú
consignándose además ⁽⁴⁾

habiéndola presenciado como testigos, D. José Amorós
Serrano y D. José Ventura Papiré
mayores de edad y vecinos de este pueblo

Leída esta acta, se sella con el del Juzgado y la firman el señor Juez, los
testigos ⁽⁵⁾
de que certifico.

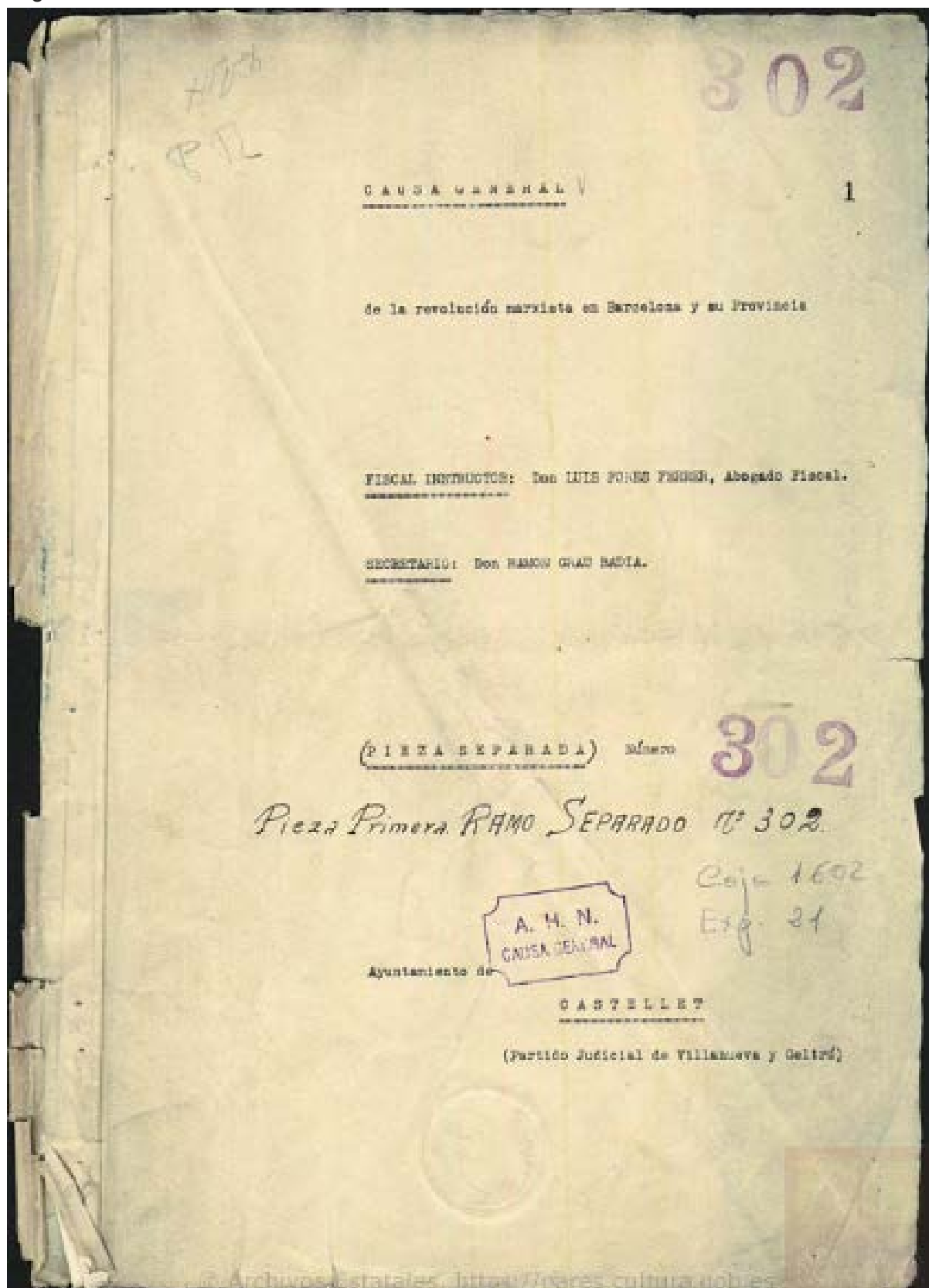
Juan Rovina

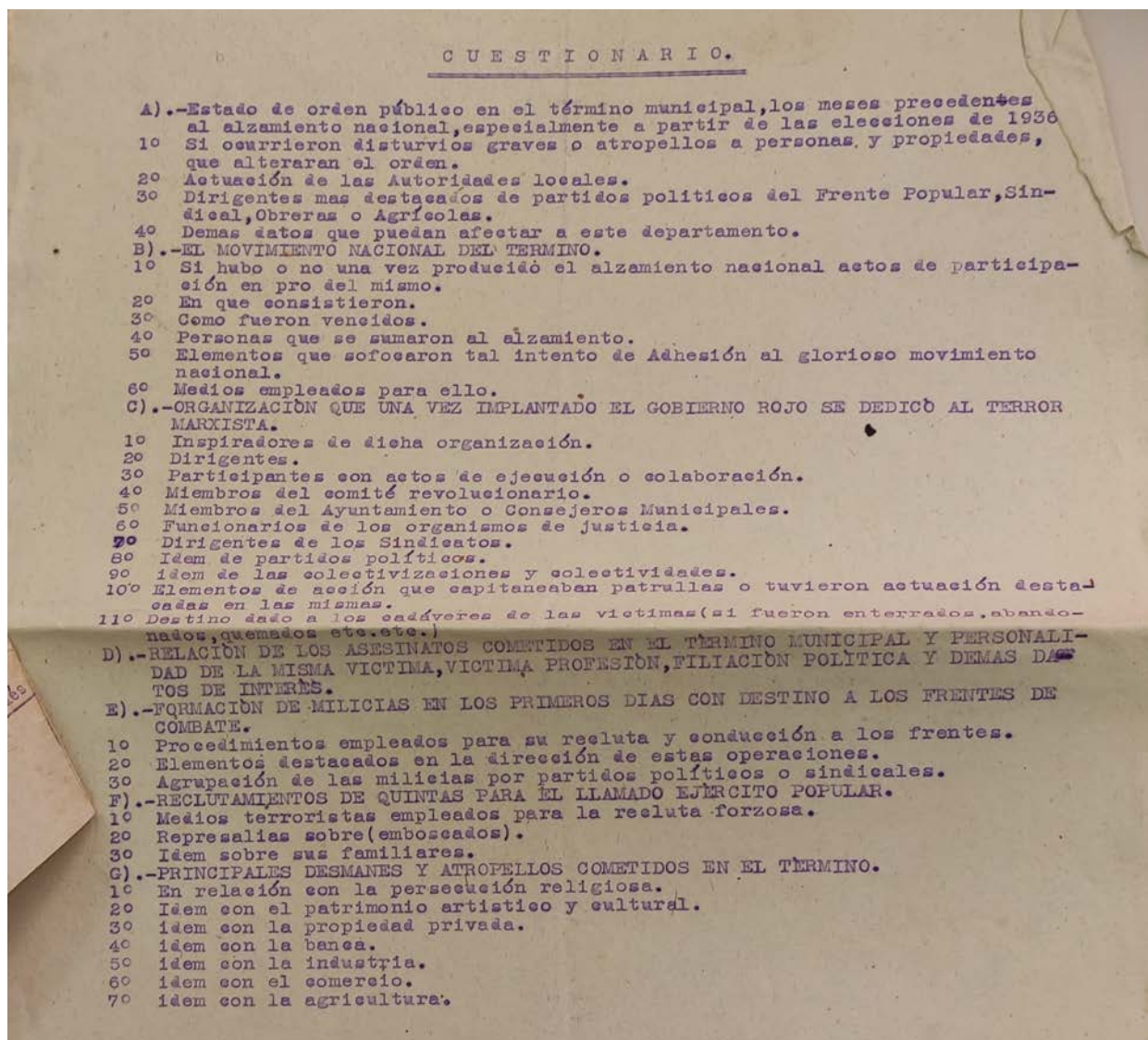
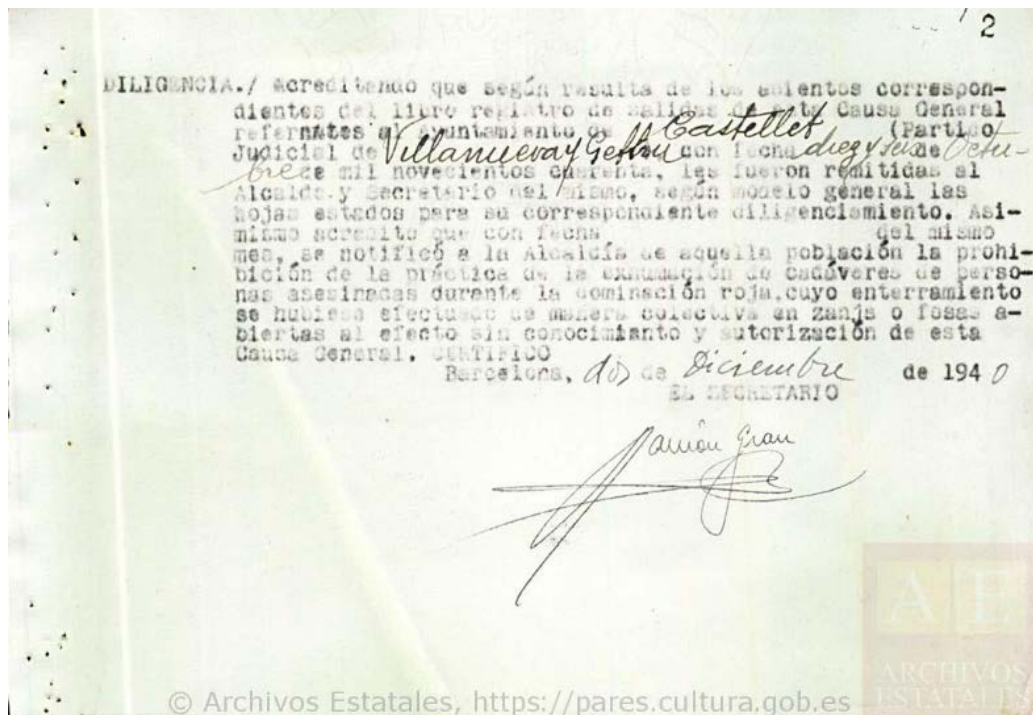
José Amorós

José Ventura

Maria Guancha

Expedient de Causa General de Joan Valldosera Rosell - FONT: Portal de Archivos Españoles. Fons Archivo Histórico Nacional, Causa General. Serie Pieza primera o principal de la provincia de Tarragona. FC-CAUSA_GENERAL, 1602, Exp.21. Pàgina 24-25.

- (A) 1º.- Estaba permanentemente alterado el orden por la lucha social rabasaire constitutiva de la campaña marxista del Frente Popular. No ocurrieron disturbios graves ni atropellos a personas.
- 2º.- José Montaner Calaf, Alfredo Caralt Ráfols, Juan Raventós Marrugat, Enrique Viñals Raventós, Pedro Morató Queraltó y Magín Rosell Rosell.
- 3º.- Permanecieron siempre fieles a las leyes a la sazón vigentes y no se apartaron nunca de las órdenes y disposiciones de los poderes constituidos así del Gobierno Central como de la Generalidad.
- 4º.- En este municipio solamente se celebraron tres actos públicos de propaganda electoral en las elecciones del 16 de Febrero de 1936.
- 5º.- En el caserío de Sant Marsal existía ya de varios años un grupo Anarco-Comunista-Libertario de acción capitaneado por Pedro Morató Queraltó, quien, según referencias particulares se encuentra actualmente en Cannes (Francia); En el resto del municipio predominaba el partido de Izquierda Republicana de Cataluña, ~~xxx~~ cuyo principal cometido era la agitación rabasaire.
- (B) 1º.- No hubo actos de participación en pro del Alzamiento, pues el estado de terror que se instauró desde un principio y el hecho de ser el 80 por ciento de la población adicta al Frente Popular cohibió el ánimo de los pocos simpatizantes que había, los cuales durante todo el periodo rojo y con el disimulo que las circunstancias exigían no cesaron en la labor de desprestigiar la propaganda y los dirigentes rojos y desalentar a la masa del pueblo.
- 2º.- Queda contestado con el anterior.
- 3º.- id. id.
- 4º.- Pedro Montané Marrugat, Pedro Casañas Soler, Cristóbal Farré Alujas, Justo Navarro Carbó, Josep Hill Casals, Sebastián Figueras Fraxedas, Juan Urgell Sans, Jaime Mestre Badell, Ramón Pich Expósito, José Montserrat Pons, José Ventosa Raventós, Luis Murtró Farré, José Batlle Ventosa, José Font Navarro, Francisco Navarro Vidal, José Soler Rosell, Antonio Roviroza Batlle, José Guardiola Cucurella, Ramón Vallés Güell, Alberto Jofré Navarro, Jaime Lluch Angelet, Joaquín Lluch Navarro, Esteban Lluch Navarro, José Ventosa Papiol, Ambrosio Forns Navarro, Juan Rosell Navarro, José Soler Mañé, Elias Mañé Mañé, José Soler Ventura y Juan Rovira Galofré.
- 5º.- Queda contestado con el número 1.
- 6º.- id. id.
- (C) 1º.- Los que figuran en el n.º. 2 del apartado A.
- 2º.- id. id.
- 3º.- José Ventosa Raspall, Pedro Martín Rigat, Luis Hill Pujol, Alfredo Caralt Ráfols, Enrique Viñals Raventós, Juan Raventós Marrugat, Pedro Morató Queraltó, Alberto Soler Roig, Juan Soler Roig, Magín Benach Urpí, José Benach Urpí, José Soler Vilanova, Juan Marcé Sabaté, José Sonet Almirall, José Morató Vilanova, Jaime Ventura Morató, José Arnabat Orpinell y Emiliano Olivella Raventós formaban las patrullas de acción que actuaban dentro y fuera del municipio.
- 4º.- Pedro Gumá Oliver, José Montaner Calaf, Antonio Sevé Urgell, José Pujol Casañas, Luis Hill Pujol, Pedro Figueras Miravent, Salvador Badell Raventós, Alfredo Caralt Ráfols, Enrique Viñals Raventós, Martín Ferret Raventós, Pedro Morató Queraltó, José Ventosa Raspall, Alberto Soler Roig, Jaime Ventura Morató, Juan Soler Roig, Magín Rosell Rosell, Ramón Vallés Papiol, Juan Vallés Guxens, Antonio Rius Mañé, Juan Valladosera Rosell, Colet Totosaus, Juan Borrell Vidal, Pablo Miravent Montserrat, Tomás Forcada Miravent, Ramón Pujol Rius, Melchor Valladosera Urgell y Marcelino Guasch Vila.
- 5º.- No se constituyó ningún tribunal rojo.
- 6º.- Magín Rosell Rosell, Juan Font Colet, José Jofré Ventosa, Carlos Lluch Malivern y Miguel Pons Vives.
- 7º.- José Pujol Pujol.
- 8º.- Pedro Morató Queraltó, Magín Rosell Rosell y José Montané Calaf.
- 9º.- Los que figuran en el número 3 de este apartado C.
- 10º.- Pedro Morató Queraltó y Magín Rosell Rosell.
- 11º.- Los que figuran en el número 3º. de este apartado C.
- 12º.- No se publicó ningún periodico ni funcionó ninguna emisora de radio.

9.2 ANNEX B - Documents de Maria Guardià Cucarella

Certificat de naixement - FONT: Registre Civil de Castellet i La Gornal.

Folio ~~Documentada~~ *documentada* (28a)

Acta de nacimiento

Número *Escuinta*
Maxia, Dolores
Guardià Cucarella

En el pueblo de *Castellet y Gornal*
 provincia de *Barcelona* a las diez
 de la mañana del día dos de agosto
 de mil novecientos cinco;
 ante *D. José Solé i Sans* Juez municipal,
 y *D. José Borrassa i Ferrer* Secretario,
 compareció *Ramon Guardià i Boull*
 natural de *este pueblo*

provincia
 de edad *primera y dos años*
 de estado *casado* su ejercicio *labrador*
 domiciliado en *el mismo, cañis de*
Gornal

con objeto de que se inscriba en el Registro civil una niña
 y al efecto, como *padre* de la misma declaró:
 Que dicha niña nació en *la casa del dicto*
padre
 el día *primera* de *Julio* pasado
 a las *once* de la *mañana*

Que es hijo legítimo del conyugente
padre *Guadalupe* *Guadalupe*
Ventura, de *veinte y ocho*
años de edad, *casado*, *dedica*
da a las ocupaciones propias
de su rango, natural de *este*
pueblo y domiciliado en la
casa de su marido

Que es hija por línea paterna, de *Ramon*
Guardià i Llaúa natural y re-
 cino de *Gornal* y de *Maria Boull*
Pafan natural de *Gornal*, de
primera

y por línea materna de Ambrosio Chicurella, natural de Jorual, defunto, y de Dolores Ventura, ^{solá} natural de Montmeil y vecina de Jorual. de este término municipal.

Y que á la expresada niña se le habían de poner por nombre Doña María Dolores

Todo lo cual presenciaron como testigos D. José Monas, ^{solá} natural de Bellver, y D. José Santacana Bonell, natural de Jorual, ambos mayores de edad, vecinos y vecinos de las casetas de Bellver, de este término municipal y ^{los} ~~los~~ respectivamente.

Leída íntegramente esta acta, é invitadas las personas que deben suscribirla á que la leyeran por sí mismas si así lo creían conveniente, se estampó en ella el sello del Jurgado municipal, y la firmaron el Sr. Juez municipal con los testigos no habiendo el declarante por haber manifestado no saber al que certifique.

José Solé

José Monas

José Santacana

José Ferrer

Inscripció del seu casament amb Joan Valldosera Rosell - FONT:
 Registre Civil de Castellet i La Gornal.

REGISTRO CIVIL DE CASTELLET Y GORNAL

DISTRITO VILLANUEVA Y GELTRÚ

Número 17

NOMBRE Y APELLIDOS

*Juan Valldosera
 Rosell con María
 Guardiola Lucarella*

En Castellet,
 provincia de Barcelona, a las quince y
minutos del día veinte de Noviembre
 de mil novecientos veinte, ante D. Miguel Rosell
Rosell, Juez municipal, y D. Ricardo Rosell
Marín, Secretario, se procede a inscri-
 bir el matrimonio canónico a que se refiere el acta que literalmente dice así:
 «En Castellet, a veinte
 de Noviembre de mil novecientos veinte, hallándome
 yo el infrascrito D. Juan Vallés Pagés en la Iglesia
 de S. Pedro el Gornal a donde me trasladé como ⁽¹⁾ delegado
del Sr. Juez para asistir, en cumplimiento a lo dispuesto en
 el artículo setenta y siete del Código civil, a la celebración de este matrimo-
 nio, declaro que a mi presencia ha procedido el Presbítero D. Salvador
Olivero Galán a unir en matrimonio
 canónico a D. Juan Valldosera Rosell, de
veinte y seis años, de estado soltero, natural de Mur-
ciel, vecino de Salapall,
 hijo legítimo de D. Marcelino Valldosera Galofí
 y de Doña Rosa Rosell Gual
 y a Doña María Guardiola Lucarella
 de veinte y cinco años, de estado soltera, natural de Cala-
porrera, vecina de Castellet,
 hija legítima de D. Ramón Guardiola Rosell
 y de Doña Trinidad Lucarella Nouzeaux,
 habiendo asistido como testigos D. Manuel Mielal Galán
 y D. Manuel Cabalé Joan, ambos vecinos de
Castellet y de este vecindario.
 Y para que conste y transcribir en el Registro civil, levanto la presente acta
 irmandola los escribientes, el delegado y yo el Sr.
de los testigos; de que certifico. (*) = Juan Valldosera = María
Guardiola = Juan Vallés = Marcelino Mielal =

El acta transcrita queda archivada en este Registro civil en el legajo
 correspondiente de la Sección de Matrimonios, y firma la presente el señor
 Juez, después de leída y sellada; de que certifico.

El Juez municipal

El Secretario

Miguel Rosell

Ricardo Rosell

Sol·licitud i cobrament de la pensió als orfes de guerra de l'Enriqueta i l'Antonio Valldosera - FONT: AMCG. Expedients personals de sol·licitud d'acolliment a l'Obra Nacional de Protecció als Orfes de la Revolució i la Guerra.

PROTECCION DEL ESTADO A LOS HUERFANOS
DE LA REVOLUCION Y DE LA GUERRA.

Pueblo de CASTELLET Y GORNAL

Nº. de Orden CUATRO.

Nombres del huérfano ENRIQUETA VALLDOSERA GUARDIA.

edad doce años.

Nombre del padre JUAN VALLDOSERA ROSELL.

Clase y origen de la orfandad por haber fallecido en el Frente del Ebro a consecuencia de heridas de arma de fuego, el día 2o de Octubre de 1938.

Nombre de la persona que los tiene a su cargo MARIA GUARDIA CUCURELLA.

Parentesco Madre.

Domicilio Gornal nº 41.

Moralidad muy buena.

Lugar donde cursa estudios o donde trabaja. En la escuela Nacional de 1ª enseñanza de Gornal , (Castellet y Gornal).

Castellet y Gornal a 30 de Marzo de 1944.

EL ALCALDE,

PROTECCION DEL ESTADO A LOS HUERFANOS
DE LA REVOLUCION Y DE LA GUERRA.

Pueblo de CASTELLET Y GORNAL

Nº. de Orden CINCO.

Nombres del huérfano ANTONIO VALLDOSERA GUARDIA

edad Diez años.

Nombre del padre JUAN VALLDOSERA ROSELL.

Clase y origen de la orfandad por haber fallecido en el Frente del Ebro
el día 20 de Octubre de 1938, a consecuencia de heridas de arma de fuego.

Nombre de la persona que los tiene a su cargo MARIA GUARDIA CUCURELLA.

Parentesco Madre.

Domicilio Gornal n.º 41.

Moralidad muy buena.

Lugar donde cursa estudios o donde trabaja. En la escuela Nacional de
primera enseñanza de Gornal, (Castellet y Gornal).

Castellet y Gornal a 30 de Marzo de 1944.

EL ALCALDE,

Protección del Estado a los huérfanos
de la Revolución y de la Guerra

La abajo firmante Doña MARIA GUARDIA CUCURELLA

según justifica con
la cédula personal que exhibe, vecina y do-
miciliada en Castellet y Gornal (Barcelona) calle
de Gornal, a los efectos del De-

Documentación que acompaña

- creto de 23 de noviembre de 1940, sobre Protección a
los Huérfanos de la Revolución y de la Guerra, mani-
1º. Defunción del padre. los Huérfanos de la Revolución y de la Guerra, mani-
2º y 3º. Nacimiento huér-fanos. fiesta que es viuda de D. Juan Valldosera Urgell
4º. Pobreza padres y huér-fanos. que falleció en el Frente del Ebro
5º. Negativo Sueldos en fecha veinte de Octubre de mil novecientos trein-
6º y 7º. Fé de vida huér-fanos. ta y ocho de cuyo matrimonio y defunción quedan dos huérfanos
8º. Fé de vida madre a saber:
9º. Certificado estudios ENRIQUETA VALLDOSERA GUARDIA, de doce años
10. Certificado conviven- cia. ANTONIO VALLDOSERA GUARDIA, de 10 años.

que tienen derecho a ser acogidos por la Obra Nacional
de Protección de Huérfanos de la Revolución y de la
Guerra, acompañando la documentación justificativa
correspondiente.

CASTELLET Y GORNAL 30 de Marzo de 1944

Maria Guardia

A la Junta provincial de Beneficencia de

BARCELONA

Edif. Bayer-Hnos. y C.ª Barcelona

Nº. 42.

Certificado pobreza, padres y huérfa^{nos}.

CERTIFICADO DE POBREZA

Don JAIME LLUCH ANGELET Secretario del
Ayuntamiento de CASTELLET Y GORNAL

CERTIFICO: Que según resulta de los libros Registros de la riqueza de este término obrantes en la Secretaría municipal de mi cargo D. Juan Valladosera Rosell, Maria Guardiola Cucurella, ni sus hijos Antonio Valladosera Guardiola y Enrica Valladosera Guardiola

no poseen en el mismo bienes ni rentas de ninguna clase ni satisfacen contribución por ningún concepto.

Y para que conste y a los efectos de presentar a la Junta Provincial de Beneficiencia, libro la presente a petición la madre Maria Guardiola de orden y con el V.º B.º del Sr. Alcalde, en Castellet y Gornal a treinta de Marzo de mil novecientos cuarenta y cuatro.

V.º B.º
El Alcalde,

Pedro Montaner

[Signature]

(1) de Subsidio a Combatiente, o bien, de Reclutamiento y Reemplazo del Ejército.

D. JAIME LLUCH ANGELET Secretario del
Ayuntamiento de CASTELLET Y GORNAL

Certifico: Que de los antecedentes obrantes en la Secretaría a mi cargo, no aparece que Maria Guardiola Lacurella, ni sus hijos Antonio Valldosera Guardiola y Enriqueta Valldosera Guardiola perciban sueldo, haber o gratificación alguna procedente de fondos del Estado, de la provincia o del municipio.

Y para que conste, libro el presente de orden y con el Visto Bueno del Sr. Alcalde en CASTELLET Y GORNAL a treinta de Marzo de mil novecientos cuarenta y cuatro.

V.º B.º

El Alcalde,

Pedro Mantana

[Signature]

Clase de _____

Núm. _____

D. JUAN ROVIRA GALOFRE ----- Juez MUNICIPAL

y encargado del Registro civil de CASTELLET Y GORNAL

Sólo harán fe las certificaciones de vida, domicilio o residencia y estado, expedidas por los funcionarios encargados del Registro civil.

(Párrafo 5.º, artículo 76 del Reglamento para la ejecución de las leyes del matrimonio y Registro civil).

CERTIFICO: Que según resulta de los antecedentes suministrados por las dependencias de la Administración municipal, D. Maria Guardiola Cucurella -----

vive en el día de la fecha, teniendo su domicilio (o residencia) en la calle de Gornal número 41 cuarto ----- comprendido en la demarcación de este Juzgado, conservando su estado de viuda -----, sin que de los libros del Registro civil de mi cargo aparezca nada en contrario.

Y para que así conste, a petición del interesado, expido la presente en CASTELLET Y GORNAL a treinta de Marzo de mil novecientos cuarenta y cuatro

El Juez,

Juan Rovira

El Secretario,

[Signature]

Declaro bajo mi responsabilidad no percibir otra cantidad de los fondos generales, provinciales y municipales, que la acreditada en la nómina de que debe ser justificante esta fe de existencia, al respecto de ----- pesetas ----- céntimos, que disfruto al año.

El Interesado,

El Apoderado,

Recibido del interesado y me consta el contenido de ella.

Helouena Gutierrez Morán, Maestra Nacional de la Escuela de niños de Gornal, municipio de Castellet y Gornal

Certifico: Que Buriqueta Valladosera guardiá de doce años de edad, hija de Juan (desaparecido) y de Maria, es alumna matriculada en esta Escuela Nacional de mi cargo.

y para que conste y surta los efectos oportunos, firmo la presente en Gornal a 1º de mayo de 1944

Helouena Gutierrez

D. José Cendra Magriñá, Maestro Nacional de la Escuela unitaria de niños de Gornal, Municipio de Castellet y Gornal.

Certifico: Que Abuto, niño Valladosera guardiá de diez años de edad, hijo de Juan (desaparecido) y de Maria, es alumno matriculado en esta Escuela nacional de mi cargo.

y para que conste donde con venga, firmo la presente en Gornal (Castellet y Gornal) a 29 Abril de 1944.

Pedro Magriñá

Nº. 10

Certificado
convivencia.

Ayuntamiento de CASTELLET Y GORNAL

Núm. _____

PEDRO MONTANER MARRUGAT, ALCALDE PRESIDENTE DEL AYUNTAMIENTO DE CASTELLET Y GORNAL.

C E R T I F I C O : Que los huérfanos de guerra, Enriqueta y Antonio Valldosera Guardiola, viven junto con su madre Maria Guardiola Cucurella, en Gornal Nº. 41, trabajando esta para la manutención de sus hijos.

Y para que conste a los efectos de remitir a la Junta provincial de Beneficencia, libro la presente en Castellet y Gornal a treinta de Marzo de mil novecientos cuarenta y cuatro.

Pedro Montaner

JUNTA PROVINCIAL DE
BENEFICENCIA

Servicio Protección Huérfanos

PENSIONES A HUÉRFANOS

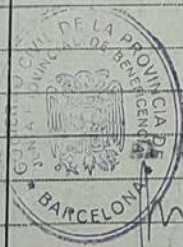
NÓMINA de las pensiones correspondientes ~~a los meses, de AGOSTO, SEPTIEMBRE~~
~~abundando~~ ~~OCTUBRE, NOVIEMBRE y~~
a pagar a los huérfanos de dicho Municipio. ~~DICIEMBRE.~~

Eda. Bayer Hase, y C.^{ta}—Barcelona

Núm. de orden	NOMBRE	Edad Años	Pensión Mensual Pesetas	IMPORTE Pesetas
2055	Angela Papiol Solé			
	Recibí, JOSE	13	450'-	450'-
	Angela Papiol			
2056	Montserrat Casañas Morató			
	Recibí, MONTSERRAT	10	450'-	450'-
	Montserrat Casañas			
2057	Mercedes Carbó Morgadas			
	Recibí, M ^{ra} . Rosa	10	450'-	450'-
	Mercedes Carbó			
2058	Maria Guardiola Cucarella			
2059	Antonio.	11	900'-	900'-
	Recibí, Enriqueta	13		
	Maria Guardiola			
2060	Nieves Vidal Vives			
	Recibí, Dolores	13	450'-	450'-
	Nieves Vidal			
	SUMA TOTAL		2.700'-	2700'-

Asiende la presente nómina por las pensiones reconocidas para los meses de Agosto a Diciembre inclusive, a las figuradas DOS MIL SETECIENTAS PESETAS.

Barcelona, 15 de Agosto de 1944.

El Secretario de la Junta
Provincial de Beneficencia,

Yo he

El Gobernador Civil, Presidente,

(1) En esta casilla deben estampar su firma o huella digital, con la antefirma «Recibí», las respectivas pensionistas.

Sol·licitud de la pensió de viudetat - AMCG. Expedients de sol·licitud de pensió a favor de familiars de difunts com a conseqüència de la guerra (1936-1939).

AYUNTAMIENTO DE CASTELLET Y GORNAL

PROVINCIA DE BARCELONA

EXPEDIENTE

relativo a la solicitud de pensión a favor de

D. MARIA GUARDIA CUCURELLA

familiar de

D. JUAN VALLDOSERA ROSELL

fallecido como consecuencia de la guerra de 1936-1939

(Real Decreto-Ley 35/1978, de 16 de noviembre)

Recepción de la solicitud: el 27 de Abril de 19 79

Remisión al Gobierno Civil: el 10 Oct. 1979 de 19 79

AYUNTAMIENTO
DE

CASTELLET Y GORNAL

EXCMO. SR.:

AYUNTAMIENTO DE CASTELLET Y GORNAL	
REGISTRO	Entrada n.º <u>148</u>
	Salida n.º <u>148</u>
Fecha <u>10 OCT. 1979</u>	

Tengo el honor de remitir a V. E., dentro del plazo señalado por el artículo primero, apartado cuatro, del Real Decreto 2926/1978, de 1.º de diciembre, la instancia y documentación presentada por D. **MARIA GUARDIA CUCURELLA**

vecino de este Municipio, por la que solicita la pensión establecida por el Real Decreto-Ley 35/1978, de 16 de noviembre, en favor de los familiares de los españoles fallecidos como consecuencia de la guerra de 1936-1939.

Asimismo, se remite el informe de esta Alcaldía, de conformidad con el referido artículo primero, apartado cuatro.

Dios guarde a V. E., muchos años.

En **Castellet y Gornal**
a 10 de Octubre de 19 79.

El Alcalde,

Excmo. Sr. Gobernador Civil de la Provincia de **BARCELONA**.

Imp. Bayer Hnos., S. A. - Barcelona

INFORME

Imp. Bayer Hnos., S. A. - Barcelona

OBRA DE PREVISION SOCIAL
CORRESPONSALIA
DE
SANTA MARGARITA Y MONJOS

28 de Junio de 1.979

Sr.

JUAN DE PAZ DE
MONTMELL(F)

Ruego de su amabilidad se digne interesar sea diligenciado el adjunto impreso de acta de nacimiento con los datos obrantes en este Registro Civil, relativo a D. JUAN VALDOSERA ROSELL, nacido en esa localidad en el año 1.903 ó 1.904, hijo de Marcelino y de Rosa, devolviéndolo a esta Corresponsalia, que tramita expediente de pensión de viudedad/de guerra a instancia de la interesada.-

EL CORRESPONSAL DE LA OBRA DE PREVISION SOCIAL;

Ilmo. Sr.:

TIMBRE DEL ESTADO:

REGISTRO DE ENTRADA:

DOCUMENTOS QUE SE ACOMPAÑAN:

1. Certificación nacimiento
- 2.- id. ~~casamiento~~ to Matrimonio
- 3.- Acta notoriedad

SOLICITANTE:

Nombre y apellidos: Maria GUARDIA CUCURELLA			
Lugar nacimiento: CASTELLET Y GORNAL		Fecha nacimiento: 31.07.1905	
Domicilio: Gornal	N.º: 10	Piso:	Puerta:
Localidad: CASTELLET Y GORNAL			
N.º D. N. I.: 36.753.963		Lugar de expedición: BARCELONA	
		Fecha: 16.12.1974	
Parentesco con el causante: esposa		Estado civil: V	

CAUSANTE:

Nombre y apellidos: JUAN VALLDOSERA ROSELL	
Lugar nacimiento: MONTMELL (Tarragona)	Fecha: 27 Julio 1904
Lugar fallecimiento: frente de Manresa (Barna)	Fecha:

HECHOS Y FUNDAMENTOS:

Primero. La solicitante, en calidad de (1) **viuda** de **JUAN VALLDOSERA ROSELL**, según se acredita por los documentos al margen reseñados, que falleció (2) **por acción violenta en acción de guerra en el frente de Manresa (Barcelona), durante la retirada de las tropas combatientes en dicho frente**

al amparo del Real Decreto-Ley 35/1978, de 16 de noviembre, formula la presente petición al objeto de que le sea concedida la pensión en favor de los familiares fallecidos como consecuencia de la guerra 1936-1939, al no tener reconocida pensión por la misma causa.

Segunda.—(3) **que la solicitante de su matrimonio con su esposo JUAN VALLDOSERA ROSELL, tuvo un hijo llamado Antonio Valldosera Guardia, de 45 años y una hija llamada Enriqueta (so)**

(1) Viuda, hijos o padres. La pensión corresponde a las viudas, en su defecto a los hijos incapacitados y en tercer lugar a los padres legítimos, adoptivos o naturales, siempre que reúnan las condiciones exigidas por la legislación general sobre Derechos Pasivos del Estado. (Artículo 2.º Real Decreto-Ley 35/1978).

(2) Indíquese si fue en acción bélica o como consecuencia inmediata de las heridas en campaña, (Artículo 1.º). O bien que murió violentamente por acción directa y consciente del hombre, sin haber participado en acciones de guerra. O bien, por haber sido ejecutado durante la guerra de 1936-1939, o posteriormente, por hechos ocurridos en la misma. O que falleció a consecuencia de enfermedad adquirida en prisión al haber sufrido privación de libertad. O bien, considerado como fallecido en acción de guerra al haber desaparecido en el frente de combate (Disposición Adicional del Real Decreto-Ley 35/1978). Deberá aportarse la documentación pertinente para acreditar tales extremos.

(3) Se alegarán todos los hechos y fundamentos que justifiquen la petición que se formula. En el supuesto de que se perciban pagas extraordinarias con cargo a los Presupuestos Generales del Estado, de los Organismos Autónomos y de la Administración Local deberá indicarse.

... — Para hacer constar que con esta fecha ha tenido entrada en el Registro General, una instancia suscrita por D. **MARIA GUARCIA CUCURELLA**, acompañando los documentos que en la misma se relacionan, por la que solicita la pensión establecida por Real Decreto-Ley 35/1978, de 16 de noviembre y por Real Decreto 2926/1978, de 1.º de diciembre (1) _____

En **Castellet y Gornal**, a **diez**
de **Septiembre** de mil novecientos **setenta y nueve**

EL SECRETARIO,

HELA PAPIOL
RCIA GUARDIA
RCEDES CARBO
LISA FARRE

De conformidad con lo interesado en sus escritos Desp.27 ME/pa y MA/mtg, y Desp.29 JM/IE, Refa.pensiones de guerra, exptes 6121;7160,7161 y 7117 de fecha Junio pda; adjunto tengo el placer de remitir a V.I. las certificaciones literales de defunción de los causantes y fe de vida de las solicitante que en el margen se expresan, expensas de aquellos, a los efectos de que sean adoptadas con la urgencia posible las resoluciones pertinentes.-

Dios guarde a V.I. muchos años
Castellet y Gornal, a 30 de Julio de 1.980
EL ALCALDE ACCTAL;

A handwritten signature in blue ink, likely of the Mayor, written over a circular stamp.

Ilmo. Sr.
TESORERO; PRESIDENTE DE LA COMISION DE INFORME
BARCELONA.-

DELEGACION DE HACIENDA
BARCELONA

TESORERIA D.27 MA/mtg.

Ref.: Pensiones de Guerra
Ley 5/78 de 18 Sepbre.
Expte. nº 7.117

TESORERIA
COMISION DE INFORME

Ilre. Sr. Alcalde-Presidente del
Ayuntamiento de CASTELLET Y GORNAL

Con relación al expediente referenciado, incoado a instancia de Doña MARIA GUARDIA GUCURELLA con domicilio en : Gornal, 10 por estar incompleta la documentación, al dorso se le señalan los documentos que faltan para que, de conformidad con el artículo tercero, apartado dos del R.D. 2635/1979 de 16 de Noviembre, tenga a bien recabarlos del interesado, remitiendo los mismos a esta oficina una vez obren en su poder.

Habida cuenta de lo prevenido en el número cuatro del artículo cuarto del citado Real Decreto 2635/1979, le ruego la máxima celeridad en el despacho.

Dios guarde a V.I. muchos años

Barcelona 13 JUN. 1980

EL TESORERO, PRESIDENTE DE LA COMISION
DE INFORME.

p.d.

- FOTOCOPIA DEL DOCUMENTO NACIONAL DE IDENTIDAD DE LA PETICIONARIA.
- FE DE VIDA Y ESTADO DE LA PETICIONARIA.
- Es preciso aportar Certificación Literal del Acta de Defunción.

Si no está inscrita ésta, existen dos procedimientos de jurisdicción voluntaria con tal finalidad:

a.- La declaración del fallecimiento, regulada por los artículos 193 y ss. del Código Civil y 2031 y ss. de la L.E.C.

b.- La inscripción fuera de plazo, que puede decidirse por el Juez de Primera Instancia del lugar del fallecimiento, y cuya solicitud puede iniciarse ante el Juez de Distrito y encargado del Registro Civil del domicilio del solicitante.

- Una vez realizada la inscripción fuera de plazo deberá remitirnos la certificación de haberla promovido y el compromiso de aportarla con posterioridad.

DELEGACION
BALEARES
TESORERIA De
Ref.: Penes

9.3 ANNEX C - Documents de [Joan Montserrat Rigol](#)

Certificat de naixement - FONT: Registre Civil de Banyeres del Penedès. Tom 7.
Pàgina 69.

Núm. 3

En el pueblo de Banyeras a los nueve de agosto de mil no-
velientos once, ante el Juan Ferras Prolegado municipal y
Juan José y Luis de pie Morros. Nació secretario, campesino y José Montserrat y
Montserrat Rigol, natural de San Jaime, de treinta y tres años de edad, casado,
labrador, vecino de este pueblo y domiciliado en la calle de San Jui-
me, solicitando la inscripción en el registro civil a su nacimiento, al
queto como padre del mismo declaro.

En dicho punto nació en la casa del declarante a las
doce del día de agosto en su domicilio.

Es el hijo legítimo del campesino y de una pro-
curancia Rigol (hija pinta) natural de Barcelona,
de edad treinta y cuatro años, casada y domiciliada
en la casa de su marido.

Es el nieto por línea paterna de José Montserrat
Vendrell, natural de San Jaime, defunto; y de Carmen Blot
Bromagosa, natural de Castellví y vecina de San Jui-
me de los Ferrer y por la línea materna a su madre
sus nombres.

Y que al expresado niño se le habían de po-
ner los nombres de Juan, José y Luis.

Todo lo cual promuevan como testigos a Juan Ven-
tera Masgans y a José Lanas Rigol ambos mayores
de edad, casados, propietarios y vecinos de este
pueblo.

Se da integramente esta acta e impresa a las per-
sonas que deben suscribirse a que la leyuran por mis-
mas, si así lo creían conveniente, y estamparon en el
Bollo del prolegado municipal y la firma en el de los
cuentos testigos y declarante de que certifico

Juan Ferras

José Montserrat

Juan Ventura

José Lanas

Documents del seu reclutament - FONT: ACBP. Fons Ajuntament de Banyeres del Penedès. Lleva de 1932.

Inscripción para el alistamiento del Reemplazo de 1932. *1911*

NÚM. DE ORDEN	APELLIDOS Y NOMBRES	FECHA DEL NACIMIENTO			PUEBLO DE SU NATURALEZA O RESIDENCIA	NOMBRE DEL		OBSERVACIONES
		DÍA	MES	AÑO		PADRE	MADRE	
1	Quasch Jomeu Pedro	9	Enero	1911	Bañeras	Juan	Maria	
2	Mestre Amado Ramón	6	Febrero	"	San Jaime de Vinyes	Pedro	Marcelo	
3	Navella Jonet Emilio	2	Junio	"	Bañeras	Jaime	Maria	
4	Montserrat Igual Juan	8	Agosto	"	Bañeras	José	Constancia	
5	Canas Masjo Salvador	13	Septiembre	"	Bañeras	Juan	Juana	
6	Sané Fontanals Canuto	23	Octubre	"	Bañeras	Francisco	Josefa	

Bañeras y Enero de 1932

Juan de la Torre
Alcalde
San Jaime de Vinyes

EXCLUSIONES

Cornilo Jané Fontanals, por fallecimiento, según certificado que obra en esta Alcaldía, del Juzgado municipal de Llorens del Panadés,
Juan Montserrat Rignal, por haber sido alistado a la Marina de Guerra Española, según Cartilla naval número 918, Brigada de Yarmagana, Trozo de Villanueva, alistamiento de 1930 para el reemplazo de 1931, que presenta,

ACTA DE LA RECTIFICACIÓN DEL ALISTAMIENTO

SEÑORES CONCEJALES

L. Magín Pic' Raspall
L. Jac. Mre Ventura Oliva
L. Lorenzo Prats Ventura
L. Juan Cortésola Mestre,
ciyo Rafols

En *Bañeras* a *treinta y uno* de *Enero* de mil novecientos *treinta y cinco*, reunido el Ayuntamiento en sesión pública, con asistencia de los señores anotados al margen, manifestó el Sr. Alcalde Presidente D. *Magín Pic' Raspall* ser el objeto de la sesión rectificar el alistamiento de mozos concurrentes al reemplazo del corriente año; y siendo las *once*, hora señalada en el edicto publicado con todas las formalidades de la ley, el día *9* y en las cédulas de citación personal, el Sr. Presidente declaró abierta la sesión. De su orden, el Secretario infrascrito leyó seguidamente en voz alta todo el capítulo V del vigente Reglamento para la aplicación de la ley de Reclutamiento, y acto continuo se procedió a la rectificación del alistamiento de los mozos del reemplazo para el año actual, acordando se hagan en el mismo las siguientes alteraciones por las causas que a continuación se expresan:

17

Foli _____

ACTA DE MATRIMONI

Número 8

Sr. Joan Montserrat Rigel A (1) Banyeres, a viu
del Agost de mil nou cents trenta-i-vi.
Davant del senyor Jaqui Ventura Blasi, Jutge mu-
nicipal, i del senyor Baldomer Costa Batalla
Secretari, compareixen, per tal de contraure matrimoni:
1. — El senyor (2) Joan Montserrat Rigel, natural
de (3) aquesta població, el naixement del qual fou
inscrit en el Registre Civil de la mateixa
el 24 d'Agost de 1911
de viu anys d'edat, d'estat solter, de profes-
sió (o ofici) pagès, domiciliat a aquest poble,
carrer de la Salut 10,
fill del senyor Josep Montserrat Balot, natural
de Sant Pau del Gaiard, (6),
de professió o ofici pagès, i domiciliat a la casa del
Contraint, i de la senyo-
ra Constància Rigel, natural de Barce-
lona, de professió
(o ofici) mare, i domiciliada a la del seu
marid; nèt per línia paterna del se-
nyor Josep Montserrat Balot, natural de Sant Pau
del Gaiard, i de la senyora Barba-
balot Ramagosa, natural de Castelló
de la Plana, i per línia materna del se-
nyor _____, natural d _____,
i de la senyora _____, natural d _____,
i _____,
2. — La senyora Anna Lluch Bort,
natural de Castelló i Fornal,
el naixement de la qual fou inscrit en el Registre Civil d'el matip
el viu d' Agost
de 1911, de viu anys d'edat, estat
soltera, de professió (o ofici) mare, domiciliada
a Fornal, carrer de Val, número
viu,
filla del senyor Joan Lluch Borrall, natural
de Fornal, de professió (o ofici) pagès,
domiciliat a la de la seva filla, i de
la senyora Cecilia Bort Font, natural de el
matip poble, de professió (o ofici) mare,
i domiciliada a la del seu marid; néta per lí-
nia paterna del senyor Josep Lluch Borrall, natu-
ral de el quatis poble, i de la senyora dia
Dona Borrall Rigel, natural de aquest poble,
i per línia materna del senyor Joan Bort Rigel

natural del ceutat i de la senyo-
ra Beccia Janet Jané, natural del mairie

Havent-se publicat els corresponents
edictes

i format l'oportú expedient, on consten totes les diligències preliminars
i els documents que la llei exigeix; resultant no haver res pu-
teyat cap deuença d'impediment el senyor Jutge municipal ha
acordat de procedir a la celebració de l'esmentat matrimoni.

A l'efecte, el Secretari ha llegit l'article 56 del Codi Civil (9)

A continuació el senyor Jutge municipal ha preguntat a cadascun
dels contraents si persistia en la resolució de celebrar el matrimoni, i si,
efectivament, el celebrava, i ambdós han respost afirmativament. El se-
nyor Jutge ha declarat aleshores acabat l'acte de la celebració del ma-
trimoni i ha manat que fos estesa l'acta corresponent al Registre Civil
d'aquest Jutjat.

Tot fou fet i declarat davant dels testimonis designats pels con-
traents: El senyor Ramon Martí Llauger, natu-
ral d'aquest poble, major d'edat, d'estat solter,
de professió (o ofici) ferrer, domiciliat
a l'mairie, i el senyor José Martí,
Calaf, natural d'aquest poble, major d'edat,
d'estat casat, de professió (o ofici) carreter,
domiciliat a l'mairie, els quals el Jutge muni-
cipal coneix.

Estesa a continuació la present acta, ha estat llegida íntegrament a
les persones que havien de subscriure-la i, invitades aquestes a llegir-la
elles mateixes si ho desitjaven (10) ningú en fu-
u

hi ha estat estampat el segell del Jutjat municipal, i l'han signada el
Jutge, els cònjuges i els testimonis

Jo, el Secretari, en certifico.

Juon Montserrat

Anita Lluoch

Ramon Martí Llauger

José Martí

H. Martí
Salvador Martí

Resposta al primer telegrama que preguntava per Joan Montserrat -
FONT: ACBP. Fons Ajuntament de Banyeres del Penedès. Correspondència, 1939.

Inspección de los Campos de Concentración de Prisioneros de Guerra

TELEGRAMA POSTAL

Sección 1ª. Negociado Información.

Número 47277

Madrid 12 de Diciembre de 1939 Año de la Victoria.

EL CORONEL INSPECTOR
A ALCALDE DEL AYUNTAMIENTO

BAÑERAS DEL PANADES (Tarragona).-

En contestación a su oficio nº 441, fecha 30 de Noviembre, solicitando se le informe acerca de JUAN MONTSERRAT RIGUAL, le comunico que en los ficheros de esta Inspección, no obran antecedentes del referido individuo.-

TRANSMITASE.

Al contestar, hágase referencia a la Sección, número y fecha.

CAMPOS DE CONCENTRACIÓN
PRISIONEROS DE GUERRA
INSPECCIÓN

Resposta al segon telegrama que preguntava per Joan Montserrat -
FONT: ACBP. Fons Ajuntament de Banyeres del Penedès. Correspondència, 1940.

INSPECCION DE LOS CAMPOS DE CONCENTRACION DE PRISIONEROS DE GUERRA

TELEGRAMA POSTAL

Sección 1ª Negociado de Información

Número 52430

Madrid 27 de Noviembre de 1940

EL CORONEL INSPECTOR

A ALCALDE DEL AYUNTAMIENTO DE .-

BASERAS DEL PANADES (Tarragona)

En contestación a su oficio nº 685 de fecha 20 del actual interesando del paradero de JUAN MONTSE-
RRAT RIGOL, le participo a V.S. que examinados los fi-
cheros de esta Inspección no obran antecedentes has-
ta la fecha del individuo de referencia.

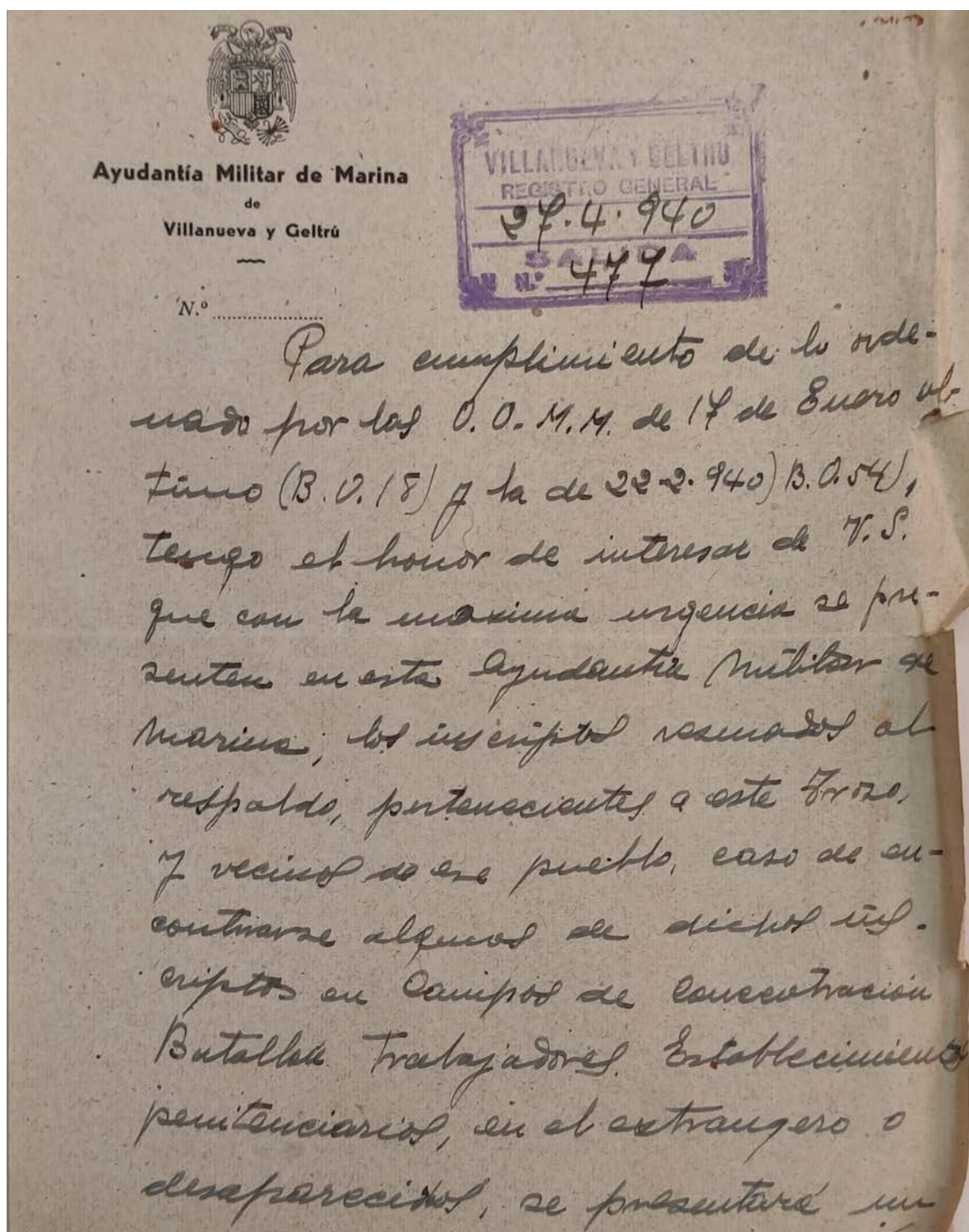
TRANSMITASE.

Al contestar, hágase referencia a la Sección, núm. y fecha.

J. Montserrat

Documentació aportada per la marina i cèdula de citació firmada per Josep Montserrat - FONT: ACBP. Fons Ajuntament de Banyeres del Penedès. Correspondència, 1940.

familia suya, rogándole se digné
acusarme recibo de dicha comuni-
cación con el resultado.

Dios guarde a V.S. muchos años.

Villanueva, 24. abril - 1940

Ayudante. M. de Marina.

El Ayudante
[Signature]

ELIAS FERNANDEZ GARCIA

103/931- Juan Montserrat Rigol - hijo
de Jose y Constanza - Corretora.
28/922- Antonio Rigol - hijo de

CÉDULA DE CITACIÓN

Por la presente se le ordena a Vd. que con la máxima ur-
gencia se presente en la Ayudantía militar de Marina de Vi-
llanueva y Geltrú. En caso de que este individuo esté en
campo de concentración, Batallón de Trabajadores, en el ex-
tranjero o desaparecido debe traer consigo un familiar suyo.

Bareras del Panadés 29

Recibi el duplicado

José Montserrat Rigol
[Signature]

Sr. D.

Juan Montserrat Rigol

9.4 ANNEX D - Documents d' Anna Lluch Tort

Certificat de naixement - FONT: Registre Civil de La Gornal. Pàgina 176.

Folio ciento setenta y seis (176)

Acta de Nacimiento

Número trece
Anita Macarena
Lluch Tort.

En el pueblo de Castellot y Gornal
 provincia de Barcelona, a las veinte
del día veintitres de Abril
de mil novecientos once; ante D. José
Piqueras Blot, Juez municipal,
 y D. José Romerosa Ferrer Secretario,
 compareció D. Pablo Lluch Bonell,
 natural de este término,
 provincia de de edad veintitres
 años, de estado casado su ejercicio labrador
 domiciliado en este término caserío de Gor-
nal número ciento doce,
 con objeto de que se inscriba en el Registro civil una niña;
 y al efecto, como padre de la misma, declaró:
 Que dicha niña nació en casa del compareciente
de
 el día veinte del actual
 a las veinte,
 Que es hija legítima del que declara y
 de su esposa Dña. Cecilia Tort Font de
veintitres años natural y domiciliada
en este término, en el de su
trámite,
 Que es nieto por línea paterna, de José Lluch Bon-
raquet natural y vecino de este térmi-
no, y de Macarena Bonell Pujol, de
esta naturaleza, difunta.

Documentació del procés judicial per inscriure les defuncions de l'Anna Lluch Tort i la Cecília Tort Font - FONT: Arxiu Central dels Jutjats del Vendrell. 5PII01VND. Procediment Civil 17/1941.

1941

AL JUZGADO

D. Juan Lluch Tort, mayor de edad, casado,
Domiciliado, vecino de Gualdal

cuyas circunstancias constan en diligencia posterior, en la forma más procedente en derecho; digo:

Que en calidad de hijo y hermano

me interesa se inscriba expediente acreditativo de que mi madre y mi hermana Cecilia Tort Font y Ana María Tort Font murieron y desaparecieron respectivamente en Barcelona en 22 de enero de 1939 y siguientes

Por tanto,

SUPlico AL JUZGADO, se sirva acordar de conformidad a lo peticionado anteriormente.

OTROSÍ: Designo domicilio para notificaciones en la Casa del Partido el de Juana Martell Rocas.

SUPlico AL JUZGADO, tenga por hecha esta manifestación y a sus efectos.

Vendrell, veintidós de septiembre de 1941

Juan Lluch Tort

Interrogatorio de preguntas que formula el Juzgado para los testigos que han de deponer en este expediente:

- 1ª Que (el) interfecto se llamaban Ciriaca Fort Fort y Ana Linda Fort
- 2ª Que nacieron en el pueblo de Gornal en los años 1890 y 1911
- 3ª Que sus padres se llamaban Juan y Remedios y Pablo y Ciriaca
- 4ª Que era de estado casada y casada y oficio labrador
- 5ª Que (no) dejó hijos Juan José, Anita y Carmen de 24, 20, 17 y una hija Mercedes
- 6ª Que su muerte violenta tuvo lugar en Bañeras el 22 enero 1939 y al siguiente día
- 7ª Que fué sepultado en Bañeras y lugar deceso sido respectivamente
- 8ª Que no consta hiciera testamento
- 9ª Que le consta de ciencia propia las circunstancias personales del interfecto y la muerte violenta del mismo y que las demás preguntas las sabe por referencias

Vendrell C. Saphicubee 1944. (Cano de la Victoria)

Juan Bluch Fort

Providencia Jusa/ Vendrell *en* *de septiembre* mil
 Sr. Gibert / novecientos cuarenta *y noventa*

Por presentado el precedente escrito

Formese expediente.

Con citación fiscal recíbase información testifical.

Se refale el día *nueve del actual* a cinco de tarde

Verificada pase el expediente a dictamen fiscal

para recibir aquella forma interrogatorio de preguntas.

Proveyo y firmado por el Sr. Juez Regente, doy fé

[Firma] *[Firma]*

En el mismo *[Firma]* *por el el interesado*
resolución a *[Firma]* *en el domicilio designado*

P. Lailla

En igual *[Firma]* *al Sr. Fiscal*

[Firma]

[Firma]

Información: testifical: En Vendrell a *once de septiembre*
de mil novecientos cuarenta y uno.

Ante el Sr. Juez Juez y de mí, el Secretario, se constituye
en audiencia pública y abierto el acto.

*José
Pilarosa
Cargado*

Seguidamente comparece el testigo _____ de
margen a quien S. S. *juramento* en
legal forma. le reitera de las calificaciones del falso testi-
ficio y demás circunstancias de los hechos.

General: que se llama como queda escrito, de *77 años casado*
de oficio *labrador* vecino de *Bañeres* sin com-
promiso de las generalidades que se le han explicado

- A la 1ª: que es cierta
- A la 2ª: que es cierta
- A la 3ª: que es cierta
- A la 4ª: que es cierta
- A la 5ª: que es cierta
- A la 6ª: que es cierta
- A la 7ª: que es cierta
- A la 8ª: que es cierta
- A la 9ª: que es cierta

Leída a su elección se ratifica y firma con el Sr. Juez, doy
fé

M/.

José Pilarosa
[Signature]

Jose
Munoz
Cataf

Seguidamente comparece el testigo

juramento

mergen a quien S. S. en legal forma, lo extra de las secciones del falso testimonio y examinada convenientemente contesta:

A las generales Que se llama como queda escrita de 62 años cuando
de oficio Calados vecino de Panama sin com-
prenderle otra de las generales que se le han explicado

A la 1ª : que es cierta.

A la 2ª : que es cierta.

A la 3ª : que es cierta.

A la 4ª : que es cierta

A la 5ª : que es cierta

A la 6ª : que es cierta

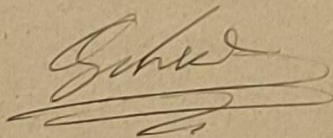
A la 7ª : que es cierta

A la 8ª : que es cierta.

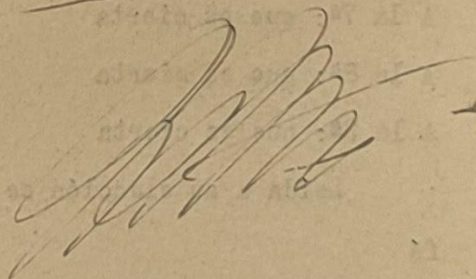
A la 9ª : que es cierta

Leída a su elección se ratifica y firma con El Sr. Juez,

doy fé

Jose Munoz

Dictamen Fiscal:

El Fiscal que suscribe ha examinado el precedente expediente y atendida la información practicada, cree es procedente acceder a lo solicitado. El El Juzgado no obstante acordará lo que crea más procedente en derecho.

Vendrell, fecha precedente

A U T O: Vendrell, quince septiembre mil novecientos cuarenta y uno.

Resulta do que Juan Lluch Tort, mayor de edad, casado, labrador, vecino de Bañeras, presentó escrito ante éste Juzgado expresando que su madre Cecilia Tort Font y su hermana Ana Lluch Tort que habían nacido en Gornal en los años 1890 y 1911 respectivamente, hijas de Juan y Remedios la primera y la segunda de Pablo y Cecilia; que eran ambas de estado casadas y oficio labradores; que la primera deja cuatro hijos llamados Juan, José, Anita y Carmen , de 26, 24, 20 y 17 años respectivamente y la segunda una hija llamada Mercedes; que su muerte violenta tuvo lugar en Bañeras el 22 de enero de 1939 y al día siguiente respectivamente; que fueron sepultados la primera en Bañeras y la segunda en lugar desconocido ; que no constan hubieran hecho testamento; y terminaba suplicando que previa información testifical que ofrecía y demás trámites se dictara el auto correspondiente.

Resultando que se practicó la información testifical y se pasó el expediente a dictamen del Sr. Fiscal.

Considerando que atendidas las formalidades observadas es procedente acceder a lo solicitado

Vistos el Decreto de 8 de noviembre de 1936, Orden del 10 del propio mes y año, el Decreto de 26 de julio de 1939 y el dictamen favorable del Sr. Fiscal.

DON JUAN GIBERT SEGARRA, Juez de 1ª instancia accidental de éste Partido, de acuerdo con su Letrado Asesor, que suscri-

be, por ante mí el Secretario Judicial, dijo:

Se decreta la inscripción de defunción de Cecilia Tort Font, a tenor de las circunstancias antes mencionadas.

Se decreta la inscripción de desaparición de Ana Lluch Tort, con las circunstancias antes expresadas y con todos los efectos de defunción mientras no exista impugnación judicial o sea transmisión de derechos, acciones u obligaciones mortis cause. Por tanto practíquese la respectiva inscripción de desaparición mediante nota marginal en folio correlativo del libro de Defunciones,

Notifíquese al Sr. Fiscal. Firma que sea el presente, expidase testimonio del mismo para que sirva de orden al inferior de Bañeras.

Así lo manda y firma el expresado Sr. Juez con su Letrado Aseor, doy fé

Man G. G. G.
Gibut

Pedro Bonas
P. Bonas

Notificación: en el mismo día notifique, lei, y al copia de la
por resolución a 1 interesado

Firma _____ doy fé

J. L. L.

Notificación: en igual día notifique, lei, y al copia de
por resolución al Sr. Fiscal

Firma _____ doy fé

J. L. L.

Notificación: En su virtud se cumple lo acordado expidiéndose
testimonio _____ doy fé

Isidro Marcer Picola, Secretario del Juzgado de 1ª Instancia de Vendrell.

Doy fé: De que en expediente de desaparición y de muerte violenta, se ha dictado auto del tenor literal siguiente:

A U T O: Vendrell, quince septiembre mil novecientos cuarenta y uno.

Resulta do que Juan Lluch Tort, mayor de edad, casado, labrador, vecino de Bañeras, presentó escrito ante éste Juzgado expresando que su madre Cecilia Tort Font y su hermana Ana Lluch Tort que habían nacido en Gornal en los años 1690 y 1911 respectivamente, hijas de Juan y Remedios la primera y la segunda de Pablo y Cecilia; que eran ambas de estado casadas y oficio labradores; que la primera deja cuatro hijos llamados Juan, José, Anita y Carmen, de 26, 24, 20 y 17 años respectivamente y la segunda una hija llamada Mercedes; que su muerte violenta tuvo lugar en Bañeras el 22 de enero de 1939, y al día siguiente respectivamente; que fueron sepultados la primera en Bañeras y la segunda en lugar desconocido; que no constan hubieran hecho testamento; y terminaba suplicando que previa información testifical que ofrecía y demás trámites se dictara el auto correspondiente.

Resulta do que se practicó la información testifical y se pasó el expediente a dictamen del Sr. Fiscal.

Considerando que atendidas las formalidades observadas es procedente acceder a lo solicitado

Vistos el Decreto de 8 de noviembre de 1936, Orden del 10 del propio mes y año, el Decreto de 26 de julio de 1939 y el dictamen favorable del Sr. Fiscal.

DON JUAN GIBERT SEGARRA, Juez de 1ª instancia accidental de éste Partido, de acuerdo con su Letrado Asesor, que suscri-

be, por ante mí el Secretario Judicial, dijo:

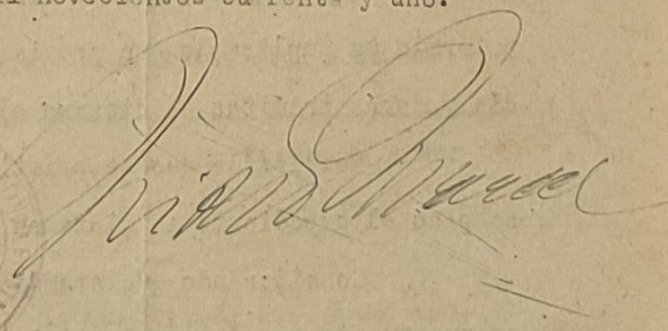
Se decreta la inscripción de defunción de Cecilia Tort Font, a tenor de las circunstancias antes mencionadas.

Se decreta la inscripción de desaparición de Ana Lluch Tort, con las circunstancias antes expresadas y con todos los efectos de defunción mientras no exista impugnación judicial o sea transmisión de derechos, acciones u obligaciones mortis cause. Por tanto practíquese la respectiva inscripción de desaparición mediante nota marginal en folio correlativo del libro de Defunciones,

Notifíquese al Sr. Fiscal. Firme que sea el presente, expidase testimonio del mismo para que sirva de orden al inferior de Bañeras.

Así lo manda y firma el expresado Sr. Juez con su Letrado Aseor, doy fé.==Juan Gibert.==Pedro Borrás.==Isidro Mercer==
Rubricados"

Y para su remisión al inferior de Bañeras por vía de orden para su cumplimiento y reportación expido la presente en Vendrell a veintidos de septiembre de mil novecientos cuarenta y uno.

Isidro Mercer

providencia.

Bañeras del Panadés a veinte y cuatro de Septiembre de mil novecientos cuarenta y uno.

Por recibida la anterior carta orden del Juzgado de Primera Instancia de Vendrell; guárdese y cúmplase lo dispuesto en la misma y una vez efectuado devuélvase al Juzgado remitente por el mismo conducto recibido.

Le mandé y firma Don Juan Sanahuja Marcé, Juez municipal de este pueblo de que ya el Secretario certifique.

Juan Sanahuja Marcé

ligencia.

En el siguiente día quedan inscritas en los folios números veinte y seis y veinte y siete del tomo número ocho de la Sección de Defunciones, la defunción de Cecilia Tert Fent y la desaparición de Ana Lluch Tert, respectivamente; doy fé.

[Signature]

ra.

En el mismo día se devuelve cumplimentada la precedente carta orden al Juzgado remitente; doy fé.

[Signature]

27

Registro civil de Banyeres Distrito Banyeres del Penedès

Número 19.

NOMBRE Y APELLIDOS
Ana Lluch
Zost

En Banyeres del Penedès a veinte días de Septiembre de mil novecientos años.
Inscripción de desaparición de D. Ana Lluch Zost, de veinte y ocho años de edad, natural de Jorral, nacida en el año 1911, hija de Pablo y Emilia, de estado casado y de oficio libreros, habiendo dejado una hija llamada Mercedes, que su reciente violento trágico suceso es tan probable el día 2 de Enero de 1929, volviendo en estado de sepultura en un lugar de consuelo, no costando que haya otorgado testamento.

Por medio de este marginal se inscribe esta desaparición en virtud de acta dictado por el Juzgado del Instancia de Madrid, en expediente de desaparición del individuo en circunstancias que quedan constancia de por la presente de la presente.

Lo inscribo y firmo D. Juan Sarradilla hijo Marcos Juez municipal de Banyeres del Penedès y el Secretario certifica el Juez municipal el Secretario

En Banyeres del Penedès provincia de Banyeres del Penedès, a las veinte minutos del día veinte de mil novecientos ante D. Juez municipal y D. Secretario, se procede a inscribir la defunción de D. de edad natural de provincia de hijo de D. y de Doña domiciliado en de núm. piso de profesión y de estado ⁽¹⁾

falleció en el día de a las y minutos, a consecuencia de ⁽³⁾ según resulta de ⁽⁴⁾ y reconocimiento practicado, y su cadáver habrá de recibir sepultura en el Cementerio de Esta inscripción se practica en virtud de ⁽⁵⁾

consignándose además ⁽⁶⁾ habiéndola presenciado como testigos, D. y D. mayores de edad y vecinos de Leída esta acta, se sella con el del Juzgado y la firman el Sr. Juez, los testigos ⁽⁷⁾ de que certifico.

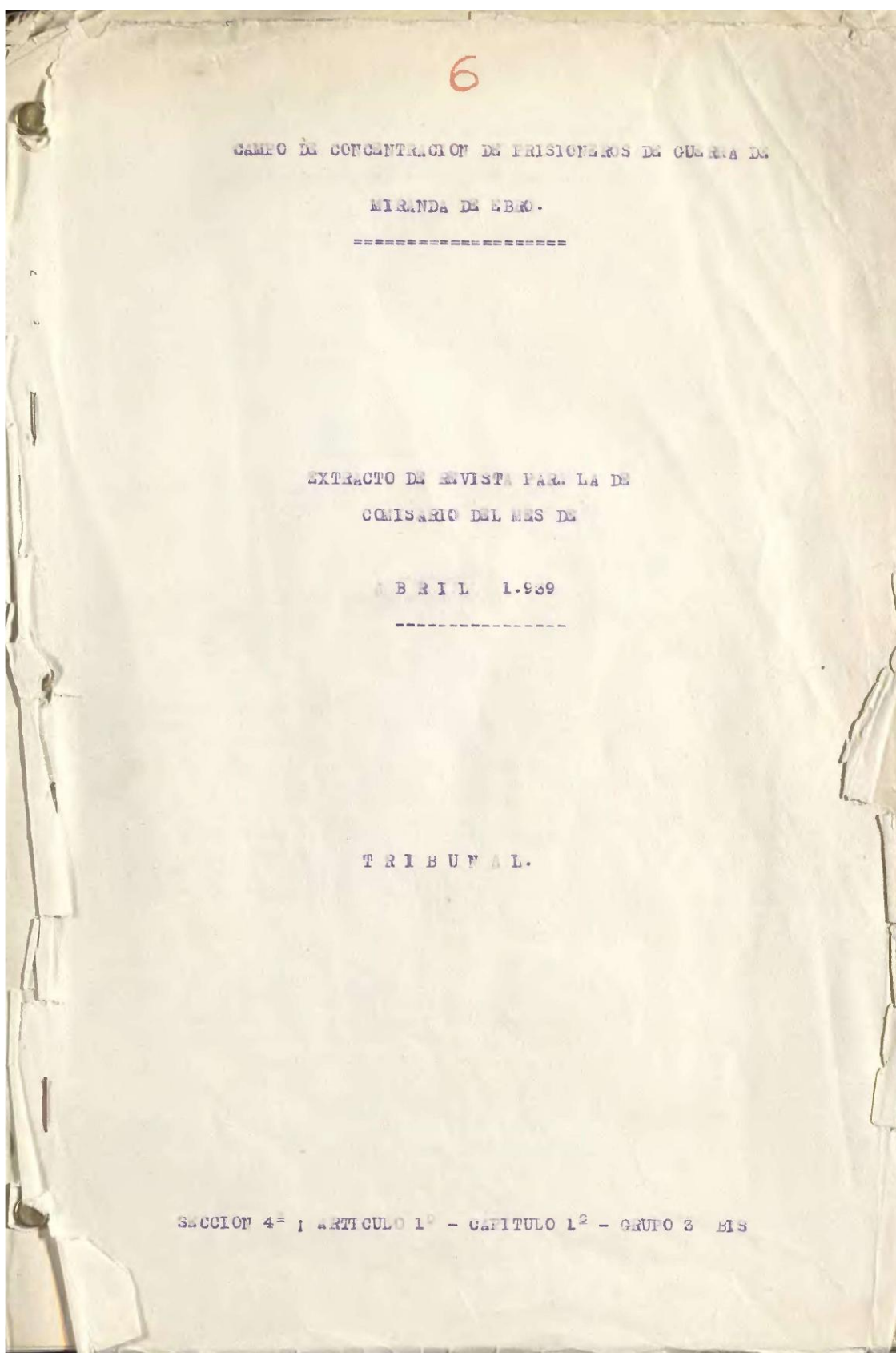
Juan Sarradilla

Certificat de defunció de Cecília Tort Font - FONT: Registre Civil de Banyeres del Penedès. Tom 8, pàgina 26.

149

9.6 ANNEX F - Documents de [Josep Lluch Tort](#)

Fichero General: Relación de bajas del mes de abril de 1939 - FONT:
Centro Documental de la Memoria Histórica.

NOMBRES	Día de la Baja	Nº días deven- gados	TOTAL Pts. Cts. OBSERV
	8	25	41 25 JA HCU
	8	25	41 25
	6	25	41 25
	6	25	41 25
	6	25	41 25
	6	25	41 25
	6	25	41 25
	6	25	41 25
	6	25	41 25
	6	25	41 25
Jose Lluch Tort	6	25	41 25
	6	25	41 25

Fragment del llibre de la lleva de 1939 - FONT: AMCG. Lleva del 1939.

MOZO ...nº. 6. JOSE LLUCH TORT.

hijo de Pablo y de Cecilia , natural de Castellet y Gornal y domiciliado en Gornal, nº. 21, - - - - , sabe leer y escribir. Talla: un metro milímetros. Reconocido facultativamente dió un perímetro torácico de centímetros, haciendo reclamación contra este resultado.

Invitado a alegar exclusiones del servicio militar activo o solicitar prórroga de 1.ª clase, contesta: Comparece su padre y manifiesta que su dicho hijo se halla prestando sus servicios en la 3ª. Compañía del 1.º. Batallón del Rto. de Fortificaciones nº. 1.

El Ayuntamiento en vista de los datos que preceden y del expediente personal del mozo, de conformidad con el parecer del Síndico, acordó: declararlo soldado útil para todo servicio.

9.7 ANNEX G - Documents de Mercè Montserrat Lluch

Certificat de naixement - Registre Civil de Banyeres del Penedès. Tom 9, pàgina 28.

28

Foli

REGISTRE CIVIL De Banyeres del Penedès

Número 7 DISTRICTE _____

NOM I COGNOMS (1) Mercè Montserrat i Lluch

A (2) Banyeres del Penedès
a les dotze del trenta i i d juliol
del mil nou-cents trenta set , davant del senyor Magi
 Ventura i Floret , Jutge municipal _____, i el se-
nyor Josep Calaf Ventura , Secretari habilitat , és
inscrit el naixement d'un a nena , esdevingut a les nou
del vint i vuit d juliol , a l carrer
 de Francesc Llairet núm. 19 , pis - ; és fill
d Joan Montserrat i Rigol , de vint i cinc anys,
d'edat, d'ofici pages , natural i veí d'aquest
poble i de Anna Lluch i Cort , de vint i sis
anys d'edat, natural de Castellet i la Gornal
i veïna d'aquest poble, amb dos casats.

net (3) per línia paterna de Josep Montserrat
i Lloret i de Cortanega Rigol Repòrta , natu-
ral de Domenys del Penedès i veïns d'aquest
poble; i per línia materna de Pau Lluch
i Borrell i de Cecilia Cort , naturals de
 Castellet i la Gornal i veïns dels mateixos.

i li posen els noms
de Mercè, Trinitat i Maria

Aquesta inscripció és feta a l local del jutjat popular
en virtut de la declaració personal del pare
 de l'inscrite .

i la presencien, com a testimonis, el senyor Josep
 Guixell i Calaf , major d'edat casat ,
domiciliat a l carrer , d el 14 d'Abril número -
i el senyor Ramon Martí Canyes , major
d'edat solter , domiciliat a l carrer ,
d Fr. Llairet número - .

Llegida aquesta acta, és marcada amb el segell d'aquest Jutjat i sig-
nada pel senyor Jutge amb els testimonis (4) i el manifest
 tant . Jo, el Secretari, ho certifico (5).

Joan Montserrat

Josep Guixell Calaf

Ramon Martí

Josep Guixell Calaf

Josep Guixell Calaf

Relació dels orfes de pare i mare com a conseqüència de la guerra -
ACBP. Fons Ajuntament de Banyeres del Penedès. Correspondència 1940.

Ayuntamiento de

Banieras del Paraíso

RELACIÓN de huérfanos de padre y madre, como consecuencia de la guerra, residentes en este término municipal.

[illegible]

Bañera a _____ de Agosto de 1940
El Alcalde,

El Alcalde,

Lu. Fabry

